

V Bruselu dne 26.5.2021
C(2021) 3573 final

Oznámení Komise

„Sociální nakupování – Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek (2. vydání)“

Oznámení Komise

„Sociální nakupování – Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek (2. vydání)“

Sociální nakupování

Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek

2. vydání

Druhé vydání tohoto průvodce bylo sestaveno na základě smlouvy č. SI2.801176 – 728/PP/GRO/SME/18/D/021a mezi Evropskou komisí a sdružením ICLEI – Orgány místní správy za udržitelnost a s podporou organizace Public Procurement Analysis (PPA).

Evropská komise ani nikdo jiný jednající jménem Evropské komise nenesou odpovědnost za použití informací obsažených v této publikaci.

Důležité upozornění

Cílem tohoto průvodce je pomoci veřejným zadavatelům a podpořit osvědčené postupy. Jedná se o nezávazný dokument, který nemá vliv na práva a povinnosti stanovené v právních předpisech EU. Podléhá vývoji praxe v oblasti zadávání veřejných zakázek a judikatuře Soudního dvora Evropské unie, který je jediným orgánem příslušným k autoritativnímu výkladu práva Unie.

Koncepcemi, nápady a řešeními navrženými v tomto dokumentu nejsou dotčeny vnitrostátní právní předpisy a dokument může být nutné upravit s přihlédnutím k vnitrostátnímu právnímu rámci.

I když byly informace uvedené v tomto průvodci pečlivě zkontrolovány, Evropská komise nepřebírá žádnou odpovědnost v souvislosti s konkrétními případy, které jsou zde uvedeny.

Další informace o Evropské unii jsou k dispozici na internetu (<http://europa.eu>).

Katalogové údaje, jakož i shrnutí jsou uvedeny na konci této publikace.

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021

ISBN XXX

DOI: XXX

© Evropská unie, 2021

Reprodukce je povolena s uvedením zdroje.

Úvod.....	6
Kapitola 1 – Definice, účel a přínosy společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek.....	7
1.1 Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek a jeho definice	7
1.2 Identifikace a uplatňování sociálních cílů při zadávání veřejných zakázek	8
1.3 Účel a přínosy společensky odpovědného ZVZ.....	13
1.4 Propojení s evropskými a mezinárodními politikami a právními předpisy	15
Kapitola 2 – Organizační strategie pro sociální nakupování	24
2.1 Uvedení společensky odpovědného ZVZ na program dne.....	24
2.2 Definování cílů	24
2.3 Konzultace se zúčastněnými stranami	26
2.4 Posuzování rizik, stanovení prioritních zakázek a stanovení cílů.....	29
2.5 Začlenění společensky odpovědného ZVZ do postupů a politik v oblasti zadávání veřejných zakázek	33
2.6 Monitorování a hodnocení pokroku.....	34
Kapitola 3 – Identifikace potřeb a plánování zakázky	37
3.1 Úloha posouzení potřeb v souvislosti se společensky odpovědným ZVZ	37
3.2 Dialog se zástupci trhu.....	40
3.3 Jaký typ zakázky?	47
3.4 Výběr druhu zadávacího řízení.....	49
3.5 Definování a kritická analýza specifikací.....	52
3.6 Použití volitelných polí ve standardních formulářích.....	52
Kapitola 4 – Zadávací řízení	54
4.1 Definování předmětu a identifikace platných pravidel	54
4.2 Zjednodušený režim	56
4.3 Výhrady	61
4.4 Technické specifikace	64
4.5 Soulad s předpisy v oblasti sociálního a pracovního práva a s kolektivními smlouvami	67
4.6 Kritéria pro vyloučení a pro výběr	70
4.7 Kritéria pro zadání zakázky	74
4.8 Hodnocení nabídek a ověřování závazků	79
4.9 Mimořádně nízké nabídky	82
Kapitola 5 – Nastavení podmínek veřejné zakázky a jejich prosazování	84
5.1 Proměna závazků společensky odpovědného ZVZ v realitu.....	84
5.2 Podmínky plnění veřejné zakázky	86
5.4 Monitorování dodržování závazků	92
5.5 Využití subdodavatele.....	94

5.6 Řešení problémů	96
5.7 Ponaučení pro budoucí zakázky	99

Úvod

Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek („ZVZ“) se týká dosahování pozitivních sociálních výsledků v rámci veřejných zakázek. Zadávání veřejných zakázek se týká značného počtu lidí: uživatelů veřejných služeb, osob podílejících se na výrobě a dodávkách nebo zaměstnanců organizace zadavatele. Kromě přímo ovlivněných subjektů má společensky odpovědné ZVZ potenciál ovlivnit širší trh jak na straně poptávky, tak i nabídky.

Rozumnými nákupy mohou veřejní zadavatelé podporovat pracovní příležitosti, zvyšování kvalifikace a rekvalifikaci pracovních sil, důstojné pracovní podmínky, sociální začlenění, rovnost pohlaví a zákaz diskriminace, přístupnost, koncept pro všechny uživatele (univerzální design), etický obchod a snahu o dosažení širšího souladu se sociálními standardy. U některých výrobků, stavebních prací a služeb může být dopad zvláště výrazný, protože veřejní odběratelé ovládají velký podíl na trhu v odvětvích, jako je stavební inženýrství, zdravotnictví a doprava.

V zájmu řešení společenských výzev musí orgány veřejné správy zintenzívnit úsilí o dosažení všech aspektů udržitelnosti (sociálních/etických, environmentálních a hospodářských). Veřejní zadavatelé jsou v Evropě významnými investory a jejich výdaje v současné době představují více než 14 % hrubého domácího produktu EU. Využitím své kupní síly k výběru zboží a služeb, které přinášejí pozitivní sociální výsledky, mohou významně přispět k trvale udržitelnému rozvoji. Tento průvodce jim poskytuje podporu při zahrnutí sociálního rozměru udržitelných veřejných zakázek.

Současná pandemie COVID-19 pravděpodobně ovlivní zaměstnanost, zvýší nerovnosti, zhorší nejistotu a pracovní podmínky pracovníků na celém světě, vytvoří další tlak na poskytování určitých osobních služeb a ovlivní menší podniky. V rámci svých strategií pro obnovu budou členské státy EU muset zlepšit sociální začlenění a spravedlnost, a to prostřednictvím vzdělávání a rozvoje dovedností, zaměstnanosti a sociální a územní soudržnosti, a dále budou muset zajistit, aby zelená a digitální transformace vytvářely pracovní místa, udržitelný růst a sociálně-ekonomickou odolnost. Společensky odpovědné nákupní postupy jsou silným nástrojem, který mají vnitrostátní správní orgány zemí EU k dispozici, aby těchto cílů dosáhly.

Účelem tohoto dokumentu je zvýšit povědomí veřejných zadavatelů o potenciálních přínosech společensky odpovědného ZVZ a praktickým způsobem ukázat příležitosti, které nabízí právní rámec EU. V rámci přípravy tohoto průvodce Komise provedla rozsáhlé konzultace s veřejnými zadavateli, aby zjistila, jaké jsou osvědčené postupy a příklady toho, čeho lze dosáhnout. Tyto příklady jsou obsaženy v celém dokumentu.

Tento průvodce byl vytvořen pro veřejné zadavatele a také proto, aby inspiroval další subjekty podílející se na veřejných zakázkách, ať už se jedná o dodavatele nebo poskytovatele služeb, zadavatele ze soukromého sektoru, subjekty v rámci sociální ekonomiky včetně sociálních podniků nebo nevládní organizace.

Kapitoly tohoto průvodce se zabývají všemi aspekty zadávacího řízení, nad rámec řízení samotného. Podrobně popisují, jak lze v průběhu procesu začleňovat sociální aspekty, a poskytují řadu příkladů reálných postupů veřejných zadavatelů napříč EU. V kapitolách 2 až 5 následuje po většině částí seznam „osvědčených postupů“. Jejich účelem je dále usnadnit porozumění textu, a to shrnutím konkrétních podstatných bodů obsažených v každé části a toho, co mohou veřejní zadavatelé v praxi udělat, pokud chtějí k procesu zadávání veřejných zakázek zaujmout společensky odpovědný přístup.

Kapitola 1 – Definice, účel a přínosy společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

1.1 Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek a jeho definice

Cílem společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek („ZVZ“) je řešit dopady zboží, služeb a prací zakoupených v rámci veřejného sektoru na společnost. Uznává, že zájem veřejných zadavatelů nespočívá pouze v nákupu za nejnižší cenu nebo finančně nejvýhodnější nabídky, ale také v zajištění toho, aby zadávání veřejných zakázek dosahovalo společenského přínosu ⁽¹⁾ a předcházelo nepříznivým sociálním dopadům během plnění zakázky, nebo je zmírňovalo. Jako veřejný zadavatel můžete zvažovat sociální cíle během celého procesu zadávání veřejných zakázek, za podmínky, že nejsou diskriminační a souvisejí s předmětem smlouvy ⁽²⁾. V Evropské unii musí být společensky odpovědné ZVZ prováděno v souladu se směrnicemi o veřejných zakázkách z roku 2014 ⁽³⁾ a zásadami zakotvenými ve Smlouvě o EU ⁽⁴⁾ a Listině základních práv, jakož i mezinárodními dohodami, jako je Dohoda WTO o vládních zakázkách (GPA) a dvoustranné dohody o volném obchodu obsahující ustanovení o zadávání veřejných zakázek ⁽⁵⁾, a dále v souladu s úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením (UNCRPD) ⁽⁶⁾.

Společensky odpovědné ZVZ může být mocným nástrojem k podpoře trvale udržitelného rozvoje i k dosažení mezinárodních, národních, regionálních či místních sociálních cílů. Zadávání veřejných zakázek považuje za strategický nástroj k efektivnímu a udržitelnému vynakládání veřejných prostředků. V rámci komplexnějšího přístupu k udržitelnosti při zadávání veřejných zakázek ⁽⁷⁾

⁽¹⁾ Včetně dosažení souladu s povinnostmi a zásadami stanovenými ve Smlouvě a v Listině základních práv Evropské unie, jako je rovnost před zákonem a zákaz diskriminace.

⁽²⁾ Tento základní požadavek společensky odpovědného ZVZ je vysvětlen v části 4.1 a vztahují se k němu konkrétní příklady na různých místech průvodce.

⁽³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014 o udělování koncesí; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES. Dále jako „směrnice o zadávání veřejných zakázek“.

⁽⁴⁾ Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU).

⁽⁵⁾ EU se v rámci několika mezinárodních dohod zavázala poskytnout přístup na svůj trh veřejných zakázek určitým stavebním pracím, dodávkám, službám a hospodářským subjektům z některých třetích zemí. Jedinou mnohostrannou mezinárodní dohodou v rámci WTO je Dohoda o vládních zakázkách, která otevírá trh EU pro zadávání zakázek dalším stranám této dohody. Několik dohod EU o volném obchodu navíc obsahuje kapitoly o zadávání veřejných zakázek. Jak zdůrazňuje článek 25 směrnice 2014/24/EU a článek 43 směrnice 2014/25/EU, veřejní zadavatelé v EU musí na stavební práce, dodávky, služby a hospodářské subjekty signatářů těchto dohod uplatňovat podmínky, které nejsou méně příznivé než podmínky uplatňované na stavební práce, dodávky, služby a hospodářské subjekty EU, pokud se na ně tyto dohody vztahují. Mimo tento závazek hospodářské subjekty z třetích zemí, které neuzavřely žádnou dohodu zajišťující otevření unijního trhu s veřejnými zakázkami nebo jejichž zboží, služby a stavební práce nejsou do takové dohody zahrnuty, nemají zajištěný přístup k zadávání veřejných zakázek v EU a lze je vyloučit. Další informace o účasti třetích zemí na postupech zadávání veřejných zakázek zahájených veřejnými zadavateli v EU viz Evropská komise (2019), Pokyny k účasti uchazečů a zboží ze třetích zemí na trhu EU s veřejnými zakázkami C(2019) 5494 ze dne 24. 7. 2019 (https://ec.europa.eu/growth/content/new-guidance-participation-third-country-bidders-eu-procurement-market_en).

⁽⁶⁾ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

⁽⁷⁾ Sdělení Komise orgánům: *Zajistit lepší fungování zadávání veřejných zakázek v Evropě a pro Evropu* zdůrazňuje „možnosti zadávání veřejných zakázek jako strategického nástroje na podporu cílů v oblasti

mohou být sociální aspekty kombinovány s ekologickými kritérii⁽⁸⁾, kritérii oběhového hospodářství⁽⁹⁾ a zadáváním veřejných zakázek na inovativní řešení⁽¹⁰⁾. Zvyšování profesionality a podpora poskytovaná veřejným zadavatelům může výrazně usnadnit úspěšné uplatňování sociálních hledisek a jejich integraci s dalšími aspekty souvisejícími s udržitelností a kvalitou⁽¹¹⁾.

Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek pomáhá orgánům veřejné správy dodávat svým komunitám kvalitní služby a produkty a dosahovat dalších sociálních a etických přínosů navzdory omezeným rozpočtům, čímž může přispět k boji proti negativním dopadům krize způsobené COVID-19. Obnova po pandemii bude vyžadovat, aby veřejné orgány v EU využívaly všechny dostupné nástroje k řešení negativních socioekonomických dopadů. Nebývalé finanční zdroje, které budou k dispozici v rámci nástroje pro oživení a odolnost, budou často využity prostřednictvím veřejných zakázek. Je proto zásadní, aby veřejní zadavatelé mohli plně využívat pružnosti pravidel pro zadávání veřejných zakázek, aby zajistili, že tyto zdroje budou použity k dosažení co nejvyššího pozitivního sociálního a ekonomického dopadu na jejich komunity. Odklonění od principu nejnižší ceny a zohlednění aspektů souvisejících se sociálním začleňováním, rovností, spravedlivým a inkluzivním zaměstnáváním a etickými dodávkami je pro maximalizaci efektu obnovy těchto zdrojů klíčové.

Tento průvodce obsahuje řadu příkladů společensky odpovědného ZVZ z praxe napříč EU a představuje různé přístupy k dosažení skutečných dopadů, aby posloužil jako zdroj inspirace. Další příklady osvědčených postupů z EU a třetích zemí naleznete ve dvou zprávách „Making socially responsible public procurement work: 71 good practice cases“⁽¹²⁾ a „Buying for social impact – Good practice from around the EU“⁽¹³⁾, které jsou dostupné na webových stránkách Komise týkajících se podpůrných nástrojů pro veřejné zadavatele⁽¹⁴⁾.

1.2 Identifikace a uplatňování sociálních cílů při zadávání veřejných zakázek

Veřejní zadavatelé mají mnoho možností, jak do rozhodování o nákupu zahrnout konkrétní sociální aspekty. Níže je uveden neúplný seznam příkladů sociálních cílů, o jejichž dosažení můžete usilovat prostřednictvím veřejných zakázek. Nezapomeňte však, že dodržování závazných sociálních a pracovních předpisů při plnění zakázky není možností, ale povinností stanovenou směrnicemi

udržitelosti, sociální politiky a inovací.“ Další informace naleznete ve sdělení na adrese: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0572&qid=1616549970636&from=EN>

⁽⁸⁾ Pokyny k zeleným veřejným zakázkám naleznete v dokumentu z roku 2016 *Nakupujte zeleně! Příručka* (http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm).

⁽⁹⁾ Pokyny k zadávání veřejných zakázek v rámci oběhového hospodářství naleznete v dokumentu „Zadávání veřejných zakázek pro oběhové hospodářství“ (http://ec.europa.eu/environment/gpp/circular_procurement_en.htm).

⁽¹⁰⁾ Pokyny pro zadávání veřejných zakázek na inovativní řešení naleznete ve *sdělení Komise: Pokyny pro zadávání veřejných zakázek na inovativní řešení* (<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2018/EN/C-2018-3051-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>).

⁽¹¹⁾ Další informace o profesionalizaci zadávání veřejných zakázek naleznete v doporučení Komise (EU) 2017/1805 ze dne 3. října 2017 o profesionalizaci zadávání veřejných zakázek: Budování architektury pro profesionalizaci zadávání veřejných zakázek a ProcurComp EU, evropský rámec pro odborníky v oblasti zadávání veřejných zakázek: https://ec.europa.eu/growth/content/european-commission-unveils-procurcompeu-%E2%80%93-european-competency-framework-public-procurement_cs

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/growth/content/making-socially-responsible-public-procurement-work-71-good-practice-cases_cs

⁽¹³⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3498035f-5137-11ea-aece-01aa75ed71a1>

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers_cs

o veřejných zakázkách ⁽¹⁵⁾. Kapitoly 4 a 5 tohoto průvodce se zabývají způsoby, jakými můžete tyto otázky řešit v různých fázích zadávání veřejných zakázek. V závislosti na vašich cílech a předmětu zakázky byste měli zvážit, které z níže uvedených sociálních hledisek jsou pro zadávání vašich zakázek relevantní.

Podpora spravedlivých pracovních příležitostí a sociálního začlenění

Společensky odpovědné ZVZ může působit jako hnací síla pro:

- pracovní příležitosti pro mládež a starší pracovníky,
- rovnost žen a mužů (např. usnadnění nalezení rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem, omezování odvětvové a profesní segregace ⁽¹⁶⁾, zajištění rovného zacházení na pracovišti),
- pracovní příležitosti pro osoby zažívající sociální vyloučení z důvodu dlouhodobé nezaměstnanosti, bezdomovectví, diskriminace nebo jiných faktorů zranitelnosti,
- účast na společenském dění a pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním postižením, včetně inkluzivního a přístupného pracovního prostředí,
- lepší politiky zaměstnanosti, sociální začlenění a pracovní příležitosti pro osoby ze znevýhodněných skupin (např. migrující pracovníky, osoby s menšinovým rasovým nebo etnickým původem, náboženské menšiny, osoby s nízkým dosaženým vzděláním a osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením) a
- možnosti zvyšování kvalifikace a rekvalifikace pro všechny pracovníky.

Poskytování příležitostí pro sociální ekonomiku a sociální podniky

Organizace sociální ekonomiky a sociální podniky ⁽¹⁷⁾ mohou pomoci při zajišťování pracovních příležitostí a sociálním začleňování, jak je uvedeno výše, a mohou zajistit sociální návratnost vašich výdajů. Například směrnice o zadávání veřejných zakázek poskytují prostor pro podporu sociálního začleňování tím, že vyhradují smlouvy pro integrační sociální podniky nebo pro provozovatele, kteří zaměstnávají alespoň 30 % osob se zdravotním postižením nebo znevýhodněných pracovníků ⁽¹⁸⁾. Veřejné zadavatele rovněž vyzývají k tomu, aby zvážili rozdělení smluv na menší části, které mohou být pro organizace sociální ekonomiky a sociální podniky přístupnější ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ Článek 18 odst. 2 směrnice 2014/24/EU, čl. 36 odst. 2 směrnice 2014/25/EU a čl. 30 odst. 3 směrnice 2014/25/EU. Tento soubor ustanovení bude dále označován jako „sociální a environmentální doložka“. Viz část 4.5, kde najdete další podrobnosti k tomuto bodu.

⁽¹⁶⁾ Rovnost žen a mužů je základní hodnotou EU, základním právem a klíčovou zásadou evropského pilíře sociálních práv. Podpora rovnosti žen a mužů je úkolem Unie při všech jejích činnostech, jak to vyžadují Smlouvy. Patří sem například koncept genderové vyváženosti, který zahrnuje nejen nedostatečné zastoupení žen v odvětvích s převahou mužů, jako jsou přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika (STEM), ale také nedostatečné zastoupení mužů v odvětvích, jako je zdravotní a sociální péče, péče o děti a základní vzdělávání.

⁽¹⁷⁾ Sociální ekonomika zahrnuje sdružení, nadace, družstva, vzájemná sdružení a sociální podniky. Sociální podniky jsou organizace, které bez ohledu na svou právní formu kombinují podnikatelskou činnost se sociálním účelem. Jejich hlavním cílem je mít sociální dopad, spíše než maximalizovat zisk pro vlastníky či akcionáře. Další informace naleznete na adrese https://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy_cs

⁽¹⁸⁾ Články 20 a 77 směrnice 2014/24/EU, články 38 a 94 směrnice 2014/25/EU a článek 34 směrnice 2014/25/EU. Další diskuse o výhradách viz část 4.3.

⁽¹⁹⁾ Článek 46 směrnice 2014/24/EU a článek 65 směrnice 2014/25/EU.

Podpora důstojné práce

Mezinárodní organizace práce (MOP) definuje důstojnou práci ⁽²⁰⁾ jako

„práci, která je produktivní, je zdrojem spravedlivého příjmu, je vykonávána na bezpečném pracovišti a je spojena se sociálním zabezpečením rodin, lepšími vyhlídkami na osobní rozvoj a sociální integraci, svobodou vyjádřit se k problémům, organizovat se a účastnit se rozhodování, které má vliv na život pracovníka, a všem ženám a mužům zajišťuje rovnost příležitostí a rovné zacházení“.

Podle této definice a v souladu s Agendou pro udržitelný rozvoj 2030 ⁽²¹⁾ podporuje EU v rámci EU a v globálních dodavatelských řetězcích ⁽²²⁾:

- bezpečné zaměstnání,
- spravedlivé mzdy,
- bezpečné pracovní podmínky,
- sociální ochranu,
- rovnost příležitostí a zacházení pro všechny ženy a muže,
- rovnost žen a mužů a zákaz diskriminace v přístupu k zaměstnání,
- sociální dialog a
- ochranu pracovních práv.

Zajištění dodržování sociálních a pracovních práv

Cílem EU je podporovat sociální pokrok a zlepšovat životní a pracovní podmínky evropských občanů ⁽²³⁾. Zadávaní veřejných zakázek k těmto cílům přispívá tím, že zajišťuje, že dodavatelé:

- dodržují příslušné závazky v oblasti sociálního a pracovního práva stanovené právem Unie, vnitrostátním právem a kolektivními smlouvami v souladu s právem EU,
- dodržují základní úmluvy MOP,
- dodržují zásadu rovného zacházení mezi ženami a muži včetně zásady stejné odměny za rovnocennou práci ⁽²⁴⁾ a podpory rovnosti žen a mužů ⁽²⁵⁾,
- dodržují předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a
- bojují proti diskriminaci na základě např. pohlaví, věku, zdravotního postižení, rasového nebo etnického původu, náboženství nebo víry či sexuální orientace a vytvářejí rovné příležitosti.

Přístupnost a koncept pro všechny uživatele (univerzální design)

Nákup zboží, služeb a stavebních prací, které jsou přístupné všem, včetně osob se zdravotním postižením, je základním aspektem společensky odpovědného ZVZ a povinností v rámci veřejných zakázek. Článek 42 směrnice 2014/24/EU a čl. 60 odst. 1 směrnice 2014/25/EU stanoví, že „technické

⁽²⁰⁾ <https://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang--en/index.htm>

⁽²¹⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/eu-holistic-approach-sustainable-development_en

⁽²²⁾ https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/employment-and-decent-work_en

⁽²³⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=157&langId=cs>

⁽²⁴⁾ Viz článek 157 SFEU a směrnice 2006/54/ES.

⁽²⁵⁾ Důležitost rovnosti žen a mužů je zdůrazněna v politických pokynech předsedkyně Evropské komise a ve všech pověřovacích dopisech komisařům a komisařkám Evropské komise, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_en_0.pdf

specifikace (se) kromě řádně odůvodněných případů vypracovávají tak, aby zohledňovaly kritéria přístupnosti pro osoby s postižením nebo koncept pro všechny uživatele“.

Toto ustanovení podporuje soulad vnitrostátních orgánů s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením⁽²⁶⁾, jíž je EU a všechny její členské státy smluvní stranou. Úmluva o právech osob se zdravotním postižením stanoví povinnosti týkající se přístupnosti a související výbor Úmluvy označil nákupy splňující kritéria přístupnosti jako klíčovou záležitost pro státní správu⁽²⁷⁾.

Úmluva⁽²⁸⁾ rovněž uznává význam, jaký má pro osoby se zdravotním postižením „osobní nezávislost a samostatnost, včetně svobody volby“ a „příležitost se aktivně zapojovat do rozhodovacích procesů o politikách a programech, zejména těch, které se jich přímo týkají“. Jinými slovy, veřejní zadavatelé:

- by měli usilovat o nákup, při kterém jsou uznávány potřeby osob se zdravotním postižením a tyto osoby jsou zapojovány do procesu nákupu. Posouzení potřeb a zapojení dodavatelů k zajištění účinných veřejných služeb, které zohledňují cíle sociálního a profesního začlenění a specifické potřeby vašich uživatelů, se týká kapitola 3 tohoto průvodce,
- musí zohledňovat přístupnost v technických specifikacích⁽²⁹⁾ za účelem zajištění přístupu osob se zdravotním postižením například k veřejným službám, veřejným budovám, hromadné dopravě, veřejným informacím a zboží a službám v oblasti informační a komunikační technologie (IKT) včetně webových aplikací a
- mohou uplatňovat kritéria pro zadání zakázky nabídkám s vyššími standardy přístupnosti, než jsou ty, které jsou stanoveny v technických specifikacích,
- mohou zahrnovat také ustanovení o plnění zakázky s cílem zajistit, aby zakoupené služby byly provedeny způsobem, který zajistí přístupnost výsledku na základě univerzálního designu.

Úcta k lidským právům a řešení otázky etického obchodu

Veřejné zakázky lze využít k ošetření sociálních problémů v rámci dodavatelských řetězců, jako například dodržování lidských práv⁽³⁰⁾ nebo zásad spravedlivého obchodu (Fair Trade). Dodržování základních lidských práv je nezbytnou součástí veškerých obchodních vztahů uzavřených státem, jak je stanoví obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv⁽³¹⁾. Kromě toho Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) v roce 2012 rozhodl, že zvážení aspektu spravedlivého obchodu může být

⁽²⁶⁾ Obecný komentář č. 2 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením stanoví, že „v rámci přezkumu právních předpisů o přístupnosti musí státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, rovněž vzít v potaz své právní předpisy o zadávání veřejných zakázek, aby zajistily, že jejich postupy zadávání veřejných zakázek zahrnují požadavky na přístupnost. Je nepřijatelné využívat veřejné prostředky k vytváření nebo udržování nerovnosti, která nevyhnutelně vyplývá z nepřístupných služeb a zařízení. Veřejné zakázky by měly být využívány k provádění opatření narovnávání příležitostí v souladu s ustanoveními čl. 5 odst. 4 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, aby byla zajištěna přístupnost a faktická rovnost pro osoby se zdravotním postižením.“

⁽²⁷⁾ Viz článek 9 a obecný komentář č. 2 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

⁽²⁸⁾ www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html

⁽²⁹⁾ Veřejné zakázky a veřejné služby: viz čl. 42 odst. 1 směrnice 2014/24/EU a čl. 60 odst. 1 směrnice 2014/25/EU.

⁽³⁰⁾ To zahrnuje dodržování povinností a zásad stanovených ve Smlouvě a v Listině základních práv Evropské unie a soulad s Deklarací MOP o základních principech a právech v práci, Mezinárodní listinou lidských práv a Deklarací OSN o právech původních obyvatel.

⁽³¹⁾ Obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv jsou souborem pokynů pro státy a společnosti, pomocí kterých se má předcházet porušování lidských práv při obchodních operacích, řešit tato porušení a napravovat je. Byly schváleny Radou OSN pro lidská práva v červnu 2011 a jsou k dispozici na adrese: www.business-humanrights.org/en/un-guiding-principles.

součástí rozhodnutí o zadávání veřejných zakázek ⁽³²⁾, což se odráží i ve směrnících o zadávání veřejných zakázek ⁽³³⁾.

Široký rozsah veřejných zakázek ⁽³⁴⁾, jakož i globální povaha určitých dodavatelských řetězců, s sebou nese riziko, že se zadáváním vašich zakázek může být spojeno porušování lidských práv. Případy, jako byl požár v továrně Rana Plaza v Bangladéši, jsou dobře známy, avšak nebezpečné a nelidské pracovní podmínky existují i v rámci Evropy. Směrnice o zadávání veřejných zakázek vyžadují vyloučení hospodářských subjektů odsouzených pravomocným rozsudkem o využívání dětské práce a jiných forem obchodování s lidmi a všichni veřejní zadavatelé by měli ověřovat dodržování základních úmluv MOP ⁽³⁵⁾. Tento průvodce se rovněž zabývá tím, jak lze při zadávání veřejných zakázek chránit lidská práva:

- zvyšováním transparentnosti v dodavatelských řetězcích, mimo jiné prostřednictvím monitorování subdodavatelů a jejich subdodavatelů,
- analýzou konkrétních rizik v rámci dodavatelských řetězců,
- požadavkem, aby dodavatelé a subdodavatelé přijali opatření ke zlepšení podmínek pracovníků v dodavatelském řetězci a aby řešili potenciální nebo zjištěná porušování lidských práv ve výrobním procesu a
- podporou přísných dodavatelských kodexů chování pro společenskou odpovědnost.

Poskytování vysoce kvalitních sociálních, zdravotních, vzdělávacích a kulturních služeb

Směrnice o zadávání veřejných zakázek stanoví pro určité sociální, zdravotní, vzdělávací a kulturní služby, jakož i různé další kategorie ⁽³⁶⁾ „zjednodušený režim“. Veřejní zadavatelé by měli zohlednit „kvalitu, návaznost, přístupnost, přijatelné ceny, dostupnost a komplexnost služeb, zvláštní potřeby různých kategorií uživatelů, včetně znevýhodněných a zranitelných skupin, účast a posílení možností uživatelů a inovace“ ⁽³⁷⁾. Při nákupu sociálních služeb lze použít také kvalitativní normy, jako je například dobrovolný evropský rámec kvality sociálních služeb z roku 2010 ⁽³⁸⁾. Část 4.2 se zabývá způsoby, jakými veřejní zadavatelé uplatnili zjednodušený režim k dosažení sociálních přínosů.

⁽³²⁾ Věc C-368/10 Komise v. Nizozemské království, body 91 a 92.

⁽³³⁾ 97. bod odůvodnění a čl. 67 odst. 3 písm. a) směrnice 2014/24/EU, 102. bod odůvodnění a čl. 82 odst. 3 písm. a) směrnice 2014/25/EU a 64. bod odůvodnění a článek 41 směrnice 2014/25/EU.

⁽³⁴⁾ Výraz „veřejné zakázky“ se v tomto dokumentu používá bez rozdílu k označení veřejných zakázek i koncesí.

⁽³⁵⁾ Článek 7 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

⁽³⁶⁾ Hlava III (články 74–77) směrnice 2014/24/EU, hlava III (články 91–94) směrnice 2014/25/EU a článek 19 směrnice 2014/23/EU.

⁽³⁷⁾ Článek 76 směrnice 2014/24/EU a článek 93 směrnice 2014/25/EU.

⁽³⁸⁾ [Dobrovolný evropský rámec kvality sociálních služeb, SPC/2010/10/8 final.](#)

Stanovení a dosažení cílů inteligentního a společensky odpovědného ZVZ v Nantes (Francie)

Účel veřejné zakázky

Metropolitní oblast Nantes uplatňuje odpovědné zadávání veřejných zakázek od roku 2001. V roce 2017 byl přijat program podpory odpovědného nákupu („SPAR“), jehož cílem je posílení soudržnosti četných iniciativ vytvořených za posledních 15 let a posílení vazeb mezi zadáváním veřejných zakázek a iniciativami na podporu malých a středních podniků.

Přístup

V rámci programu SPAR byl vytvořen interní průvodce pro provádění odpovědného zadávání veřejných zakázek, který zdůrazňoval praktické metody a podporu dostupnou v místní oblasti, a dále byla navržena struktura správy programu SPAR dohlížející na vývoj, provádění a monitorování opatření pro odpovědné nakupování:

- Na politické úrovni jsou všichni příslušní volení členové městské rady informováni o nadcházejících investicích, aby pro každou z nich společně rozhodli o sociálních a environmentálních ustanoveních. Tito radní rovněž pravidelně hodnotí dopad programu SPAR.
- Na technické úrovni spolupracuje tým pro zadávání veřejných zakázek se sítí ambasadorů sociální odpovědnosti podniků (CSR) na každém ředitelství. Zadavatelé podporují provozní ředitelství při začleňování sociálních a environmentálních ustanovení do nákupů a při hodnocení kvality obdržených nabídek.

Výsledky

Mezi klíčové úspěchy společensky odpovědného ZVZ v Nantes za poslední dva roky patří:

- ustanovení o začlenění ve 143 zakázkách na stavební práce a 1 918 zakázkách na služby, což představuje 326 448 hodin zaměstnání pro osoby se ztíženým přístupem na trh práce,
- zaměření na diverzifikaci smluv s ustanoveními o začlenění za účelem rozšíření okruhu dotčených osob (např. smlouvy na stavební práce zahrnují více nezaměstnaných mužů než žen),
- ustanovení týkající se boje proti diskriminaci v několika zkušebních smlouvách, což bylo oceněno udělením známky diversity městu Nantes,
- využití vyhrazených zakázek, které městu Nantes umožňují omezit výběrové řízení na chráněné dílny, je-li to vhodné.

Získané poznatky

Definování, monitorování a aktualizace sociálních a environmentálních kritérií zahrnutých do politiky zadávání veřejných zakázek ve spolupráci se všemi zúčastněnými stranami má zásadní význam pro úspěch odpovědného zadávání veřejných zakázek. Vyžaduje identifikaci vyhrazených zdrojů a implementaci příslušných ověřovacích nástrojů.

1.3 Účel a přínosy společensky odpovědného ZVZ

Na své nejzákladnější úrovni si společensky odpovědné ZVZ klade za cíl zajistit dodržování zákonných povinností v sociální oblasti. Směrnice o zadávání veřejných zakázek vyžadují, aby členské státy EU přijaly „vhodná opatření“ k zajištění toho, aby hospodářské subjekty při plnění veřejných zakázek dodržovaly platné právo Evropské unie, vnitrostátní právo, kolektivní smlouvy a ustanovení mezinárodního sociálního a pracovního práva a práva v oblasti životního prostředí⁽³⁹⁾. Přestože členské státy provádějí tato ustanovení různými způsoby, je jasné, že při zadávání veřejných zakázek

⁽³⁹⁾ Čl. 18 odst. 2 směrnice 2014/24/EU, čl. 36 odst. 2 směrnice 2014/25/EU, čl. 30 odst. 3 směrnice 2014/23/EU.

nelze sociální závazky ignorovat, v neposlední řadě v zájmu ochrany před nekalou soutěží ze strany subjektů, které tato pravidla nedodrží.

Prohlášení č. 22 Amsterodamské smlouvy o osobách se zdravotním postižením již naznačilo, že při vypracovávání opatření s cílem postupného vytvoření vnitřního trhu musí orgány Společenství zohlednit potřeby osob se zdravotním postižením ⁽⁴⁰⁾. Podle Lisabonské smlouvy má Evropa dosáhnout „vysoce konkurenceschopného sociálně tržního hospodářství směřujícího k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku“, přičemž „bojuje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, [...] podporuje sociální spravedlnost a ochranu, rovnost žen a mužů, mezigenerační solidaritu a ochranu práv dítěte“ ⁽⁴¹⁾. Rozsah veřejných zakázek a jejich význam pro vnitřní trh z nich činí cenný nástroj k dosažení těchto ambicí. Společensky odpovědné ZVZ může rovněž přispět k plnění mezinárodních závazků, jako jsou cíle udržitelného rozvoje OSN ⁽⁴²⁾. Udržitelný rozvoj vyžaduje, aby hospodářské subjekty vyslechly a zohlednily názory a práva jednotlivců, komunit a skupin občanské společnosti ⁽⁴³⁾. Těmito tématy se dále zabývají kapitoly 2 a 3.

Kromě povinností stanovených ve směrnici o zadávání veřejných zakázek a dalších právních předpisech pomáhá uplatňování společensky odpovědného ZVZ veřejným zadavatelům:

Identifikovat rizika nedodržení předpisů v oblasti sociálního a pracovního práva

Organizace, které aktivně provádějí společensky odpovědné ZVZ, pravděpodobněji identifikují rizika nedodržení právních předpisů, které se vztahují přímo na ně nebo na jejich dodavatele. Žádný veřejný orgán nechce být spojován s nelegálními či neetickými pracovními praktikami vyskytujícími se v jakékoliv fázi dodavatelského řetězce. Politiky a opatření v oblasti společensky odpovědného ZVZ vám pomohou identifikovat rizika v dodavatelském řetězci a minimalizovat je během zadávání a řízení zakázek.

Stimulovat sociálně uvědomělé trhy

Společensky odpovědné ZVZ může vytvářet poptávku a pobídky pro odpovědnější a udržitelnější výrobu. Veřejní zadavatelé mohou stimulovat inovace a hospodářskou soutěž tím, že budou po trhu vyžadovat tvorbu nových a sociálně udržitelnějších řešení. Dále může podpořit rozvoj podniků, které kromě ekonomické výkonnosti usilují také o pozitivní dopad na celou společnost, jako jsou sociální podniky. Například specifikace produktů IKT, které jsou přístupné pro osoby se zdravotním postižením, může podpořit uvádění lepších a dostupnějších produktů na trh.

Prokazovat sociálně citlivou správu

Společensky odpovědné ZVZ můžete využít k zajištění toho, že reagujete na hodnoty a potřeby komunity, jakož i na rostoucí poptávku veřejnosti po tom, aby správní orgány jednaly ve svých

⁽⁴⁰⁾ Amsterodamská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské Unii, smlouvy o založení Evropských společenství a některé související akty, prohlášení 22.

⁽⁴¹⁾ Čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU).

⁽⁴²⁾ <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>, a jak je zdůrazněno v diskusním dokumentu Komise „[Směřování k udržitelné Evropě do roku 2030](#)“ COM(2019) 22 ze dne 30. ledna 2019.

⁽⁴³⁾ Prohlášení č. 22 Amsterodamské smlouvy o osobách se zdravotním postižením uvádí, že „konference souhlasí s tím, aby při přípravě opatření podle článku 100a (nyní článek 95) Smlouvy o založení Evropského společenství orgány Společenství zohlednily potřeby osob se zdravotním postižením“.

činnostech společensky odpovědně. Může tak pomoci zvýšit úroveň důvěry veřejnosti ve správní orgány. Společensky odpovědné ZVZ může mít pozitivní vliv i na zaměstnance plnící zakázku, kteří vytvářejí přidanou hodnotu pro své komunity.

Podporovat integraci a začlenění

Společensky odpovědné ZVZ podporuje integraci a začleňování často marginalizovaných skupin ve společnosti (například osob se zdravotním postižením, osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením či menšin) do tržních aktivit. Společensky odpovědné ZVZ může vytvářet příležitosti pro podniky vlastněné těmito skupinami, jakož i odbornou přípravu a zaměstnání. Společensky odpovědné ZVZ rovněž ilustruje, jak se mohou sociální a ekonomické aspekty vzájemně posilovat, například sociální podniky poskytující veřejné služby způsobem, který vytváří další hodnoty prostřednictvím sociálních výsledků a dopadů.

Zajišťovat efektivnější veřejné výdaje

Objem veřejných zakázek a meze stanovené pro přímé sociální intervence z důvodu rozpočtových omezení mohou ze zadávání veřejných zakázek učinit oblast přitažlivou pro prosazování sociálních cílů. Strategické zadávání veřejných zakázek poskytuje příležitosti, jak prostřednictvím stávajících, plánovaných rozpočtů pozitivně a inovativně přispět k řešení společenských výzev.

1.4 Propojení s evropskými a mezinárodními politikami a právními předpisy

Tento průvodce se zaměřuje na požadavky a příležitosti pro společensky odpovědné ZVZ, které vyplývají ze směrnic o zadávání veřejných zakázek. Na evropské i vnitrostátní úrovni však existuje mnoho dalších relevantních nástrojů, které ovlivňují uplatňování společensky odpovědného ZVZ. V této části jsou uvedeny některé z nejdůležitějších předpisů a politik ovlivňujících společensky odpovědné ZVZ.

Na ochranu pracovníků v celé Evropě byly vytvořeny předpisy v oblasti pracovního práva a nediskriminace v EU. Tyto právní předpisy přiznávají pracovníkům práva týkající se rovného zacházení a nediskriminace⁽⁴⁴⁾, informací o jejich pracovních podmínkách, sladění soukromého a pracovního života⁽⁴⁵⁾, práva týkající se nestandardních pracovních smluv⁽⁴⁶⁾, regulace pracovní doby, ochrany zdraví a bezpečnosti a informování zaměstnanců a projednávání s nimi⁽⁴⁷⁾.

⁽⁴⁴⁾ V oblasti zaměstnanosti viz mimo jiné směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES ze dne 5. července 2006 o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání; nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie; směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ; směrnice 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

⁽⁴⁵⁾ Viz mimo jiné směrnici 92/85/EHS o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň a směrnici 2010/41/EU o uplatňování zásady rovného zacházení pro muže a ženy samostatně výdělečně činné.

⁽⁴⁶⁾ Viz mimo jiné směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/104/ES ze dne 19. listopadu 2008 o agenturním zaměstnávání a směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS.

⁽⁴⁷⁾ Přehled *acquis* EU v sociální oblasti je uveden v pracovním dokumentu útvarů Komise SWD(2016) 50 final ze dne 8. 3. 2016. Další iniciativy vzniklé po tomto datu jsou uvedeny v následujících odstavcích.

Tyto právní předpisy zavazují dodavatele a subdodavatele v EU a veřejní zadavatelé musí zajistit, aby tato ustanovení byla prováděna na všech pracovištích. Podrobnější informace o příslušných právních předpisech jsou uvedeny níže a v kapitolách 4 a 5.

Evropská komise diskutuje a spolupracuje s různými zúčastněnými stranami ve všech členských státech EU na prosazování postupů podporujících kvalitní a důstojnou práci při zadávání veřejných zakázek. V posledních letech vypracovali evropští sociální partneři, zejména odbory a organizace zaměstnavatelů, několik odvětvových příruček týkajících se získávání nejlepší hodnoty, často za finanční podpory Komise. Tyto příručky se týkají smluvních stravovacích služeb⁽⁴⁸⁾, soukromých bezpečnostních služeb⁽⁴⁹⁾ a průmyslových úklidových služeb⁽⁵⁰⁾. Tyto referenční příručky zdůrazňují přínosy pořizování služeb na základě kritérií kvality a finančně nejvýhodnější nabídky. Příručky rovněž uvádějí konkrétní příklady v oblasti zakázek na bezpečnostní, úklidové a stravovací služby, které ukazují, jak přístup založený na kvalitě vyžaduje spravedlivé pracovní podmínky pro zaměstnance. Existuje také příručka pro zadávání veřejných zakázek v oblasti inženýrských služeb, která obsahuje náměty na zohlednění sociálních aspektů⁽⁵¹⁾.

Evropský pilíř sociálních práv

V roce 2017 vyhlásil Evropský parlament, Rada a Komise evropský pilíř sociálních práv stanovující zásady spravedlivější a inkluzivnější Evropské unie, přičemž jádrem evropské agendy se staly sociální priority⁽⁵²⁾.

V lednu 2020 předložila Evropská komise sdělení „Silná sociální Evropa pro spravedlivou transformaci“⁽⁵³⁾, které obsahuje první úvahy o akčním plánu k provádění evropského pilíře sociálních práv. Zmiňuje také společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek jako nástroj k využívání stávajících fondů způsobem, který podporuje začlenění a pracovní příležitosti.

Na úrovni EU byly rovněž přijaty konkrétní právní předpisy, které tuto ambici spravedlivější a inkluzivnější Evropské unie zavádějí do praxe a ovlivňují postupy zadávání veřejných zakázek. Směrnice (EU) 2019/1152 o *transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách* má zajistit, aby všichni pracovníci, včetně těch v „nestandardních“ formách zaměstnání, měli přístup k informacím o svých pracovních podmínkách a nevztahovaly se na ně nepřiměřené podmínky. Konkrétně vyžaduje, aby do roku 2022 všichni pracovníci v EU:

⁽⁴⁸⁾ „Choosing best value in contracting food services“ (Výběr nejlepší hodnoty při zadávání zakázek na stravovací služby) https://contract-catering-guide.org/wp-content/uploads/2019/09/Catering-Services_Best-Value-Guide_EN_Web.pdf

⁽⁴⁹⁾ „Buying quality private security services“ (Pořizování kvalitních soukromých bezpečnostních služeb) http://www.securebestvalue.org/wp-content/uploads/2014/11/Best-Value-Manual_Final.pdf.

⁽⁵⁰⁾ „Selecting Best Value – A guide for public and private organisations awarding contracts for cleaning services“ (Výběr nejlepší hodnoty – Průvodce pro veřejné a soukromé organizace zadávající zakázky na úklidové služby) <http://www.cleaningbestvalue.eu/the-guide.html>

⁽⁵¹⁾ „How to derive MEAT criteria – Introducing quality criteria into public procurement“ (Jak odvodit kritéria MEAT – Zavádění kritérií kvality do zadávání veřejných zakázek) https://www.efcanet.org/sites/default/files/2020-01/MEAT%20booklet_final.pdf

⁽⁵²⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights_cs

⁽⁵³⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Silná sociální Evropa pro spravedlivou transformaci“ ze dne 14. ledna 2020, COM(2020) 14 final.

- měli přístup k písemným informacím o podstatných aspektech jejich práce od začátku pracovního vztahu,
- nepodléhali zkušební době delší než šest měsíců, pokud to nevyžadují výjimečné okolnosti,
- měli možnost hledat si další zaměstnání, přičemž budou zakázány doložky o výlučnosti, pracovníci nebudou vystaveni nepříznivému zacházení a uloží se omezení na ustanovení o neslučitelnosti,
- věděli v dostatečně přiměřeném předstihu, kdy bude práce probíhat,
- obdrželi písemnou odpověď na žádost o převod na jinou, bezpečnější práci a
- měli zaručeno bezplatné školení, které má zaměstnavatel povinnost poskytovat.

Kromě toho musí členské státy uzákonit pravidla, která zabrání zneužívání práce na zavalanou, jako jsou ujednání, v rámci kterých zaměstnavatel nezaručuje pracovníkům práci (často označované jako „smlouvy na nulový počet hodin“). Pracovníci mají v případě nedodržení předpisů ze strany jejich zaměstnavatele k dispozici také silný soubor ustanovení o vymáhání souladu.

Smlouvy o veřejných zakázkách mohou zahrnovat ustanovení zajišťující, že zaměstnavatelé budou tyto podmínky dodržovat (jak dodavatelé, tak i subdodavatelé), a stanoví příslušné sankce v případě jejich porušení.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1158 ze dne 20. června 2019 o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob a o zrušení směrnice Rady 2010/18/EU, kterou mají členské státy povinnost provést do 2. srpna 2022, zavádí několik nových minimálních nároků v oblasti dovolené z rodinných důvodů a pružného uspořádání práce, včetně:

- otcovské dovolené: otcové / rovnocenní druzí rodiče mohou v době narození dítěte čerpat alespoň deset pracovních dní otcovské dovolené kompenzované alespoň na úrovni nemocenské,
- posílení stávajícího práva na čtyři měsíce rodičovské dovolené tím, že dva ze čtyř měsíců budou nepřenosné z jednoho rodiče na druhého a že tato dovolená bude kompenzována na odpovídající úrovni. Rodiče mají rovněž právo čerpat dovolenou pružným způsobem,
- zavedení pečovatelské dovolené pro pracovníky, kteří poskytují osobní péči nebo pomoc rodinnému příslušníku nebo osobě žijící s tímto pracovníkem ve společné domácnosti. Pracující pečující osoby mohou čerpat pět dní ročně,
- rozšíření stávajícího práva požadovat pružné uspořádání práce (zkrácená pracovní doba, pružná pracovní doba a flexibilita v místě práce) na všechny pracující rodiče dětí do nejméně osmi let věku a na všechny pečující osoby.

Smlouvy o zadávání veřejných zakázek mohou i v tomto případě obsahovat ustanovení zajišťující, že zaměstnavatelé, včetně dodavatelů i subdodavatelů, budou tyto podmínky dodržovat.

Další připravované iniciativy Komise v oblasti udržitelnosti a pracovních práv (např. návrh směrnice o přiměřených minimálních mzdách v Evropské unii ⁽⁵⁴⁾) mohou v blízké budoucnosti rovněž ovlivnit provádění smluv o veřejných zakázkách.

⁽⁵⁴⁾ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. října 2020 o přiměřených minimálních mzdách v Evropské unii, [COM\(2020\) 682 final](#). Tento legislativní návrh bude vyžadovat přijetí spolunormotvůrci v EU a provedení na vnitrostátní úrovni.

Evropský akt o přístupnosti

Směrnice (EU) 2019/882 o požadavcích na přístupnost u výrobků a služeb ⁽⁵⁵⁾, známá jako evropský akt o přístupnosti, stanoví společné normy a povinnosti pro harmonizaci požadavků na přístupnost pro určité výrobky a služby. V důsledku toho zajistí, že osoby se zdravotním postižením a starší lidé budou mít přístup k produktům a službám. Rovněž odráží povinnost stanovenou Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením usnadňovat státům, které jsou smluvními stranami úmluvy, dodržování povinností týkajících se přístupnosti. Dále také zajišťuje, aby osoby se zdravotním postižením měly příležitost aktivně se zapojovat do rozhodovacích procesů o politikách a programech, zejména těch, které se jich přímo týkají. Směrnice se vztahuje na následující produkty a služby ⁽⁵⁶⁾:

- počítače a operační systémy
- platební terminály a bankomaty
- zařízení pro výdej lístků a jízdenek a odbavovací kiosky
- interaktivní samoobslužné terminály poskytující informace
- chytré telefony
- televizní zařízení související se službami digitální televize
- telefonní služby a související zařízení
- přístup k audiovizuálním mediálním službám, jako je televizní vysílání a související zařízení pro spotřebitele
- určité služby související s leteckou, autobusovou, železniční a vodní osobní dopravou
- bankovní služby pro spotřebitele
- elektronické knihy
- elektronické obchodování
- příjem komunikací na jednotné evropské tísňové číslo „112“

Povinné požadavky na přístupnost pro tyto produkty a služby budou platit od roku 2025 ⁽⁵⁷⁾.

⁽⁵⁵⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882 ze dne 17. dubna 2019 o požadavcích na přístupnost u výrobků a služeb.

⁽⁵⁶⁾ Článek 2 směrnice 2019/882/EU.

⁽⁵⁷⁾ Směrnice stanoví výjimku pro služby městské, příměstské a regionální dopravy a služby poskytované mikropodniky (podnik, který zaměstnává méně než deset osob a jehož roční obrat nepřesahuje 2 miliony EUR nebo jehož bilanční suma roční rozvahy nepřevyšuje 2 miliony EUR).

Zlepšení přístupnosti pitných fontán v Baskicku (Španělsko)

Úvod / účel veřejné zakázky

Aby vyřešila problematiku plastového odpadu a snížila výdaje za balenou vodu, rozhodla se společnost Mutualia, která poskytuje sociální služby a lékařskou péči a provozuje 17 středisek v Baskicku, že nainstaluje pitné fontány napojené na veřejnou vodovodní síť a bude poskytovat vodu z vodovodu namísto kupování balené vody. Cílem bylo nabídnout vysoce kvalitní pitnou vodu různých teplot.

Přístup

Zakázka, jejíž hodnota nedosahovala prahové hodnoty EU, byla zadána ekonomicky nejvýhodnější nabídkce vážené podle ceny (50 %) a kvality (50 %). Kritéria kvality zahrnovala aspekty přístupnosti, jako je výška fontán a jednoduchost použití pro osoby se sníženou pohyblivostí.

Společnost Mutualia udělila více bodů společnosti, která nabídla vodní zařízení snadno použitelná pro osoby se zrakovým postižením nebo pro osoby se sníženou pohyblivostí rukou či paží.

Výsledky

V lednu 2019 společnost Mutualia ve svých 17 střediscích instalovala 40 nových pitných fontán a svým zaměstnancům poskytla opakovaně použitelné lahve na vodu. Tato společnost tak každoročně ušetří přibližně 17 000 EUR za vodu pro své pacienty, zaměstnance a návštěvníky. Díky zahrnutí požadavků na přístupnost zahrnovala vítězná nabídka větší tlačítka pro identifikaci druhu vody. Kromě toho jsou sklenice umístěny v takové poloze, která usnadňuje lidem na invalidním vozíku jejich použití a plnění. Kromě umístění sklenic vzala společnost Mutualia v úvahu také výšku místa, kde se plní sklenice, a udělila více bodů zařízením s níže umístěným plnicím otvorem.

Získané poznatky

Zahrnutím kritérií přístupnosti dokázala společnost Mutualia zajistit, aby zakoupené pitné fontány fungovaly pro všechny pacienty a návštěvníky zdravotního střediska. Tím, že všem umožňuje přístup k zařízením pro doplnění vody, pomáhá lidem, aby zůstali hydratovaní a zdraví, ale také šetří náklady v odhadované výši 17 000 EUR a významně snižuje objem plastového odpadu.

Zdroj:

https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue_91_Case_Study_173_Mutualia.pdf

Podle čl. 42 odst. 1 směrnice 2014/24/EU a čl. 60 odst. 1 směrnice 2014/25/EU musí být požadavky na přístupnost stanovené v právních aktech EU zahrnuty do technických specifikací u všech veřejných zakázek určených k použití fyzickými osobami bez ohledu na to, zda veřejností nebo zaměstnanci veřejného zadavatele. Pokud jsou právním aktem Unie přijaty závazné požadavky na přístupnost, směrnice 2014/24/EU a 2014/25/EU dále vyžadují, aby byly technické specifikace, pokud jde o kritéria přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením nebo koncept pro všechny uživatele, stanoveny odkazem na tento akt. Evropský akt o přístupnosti stanoví takové závazné požadavky na přístupnost výrobků a služeb, na něž se vztahuje. Tyto povinné požadavky na přístupnost zajišťují, že produkty a služby jsou navrhovány a vyráběny tak, aby maximalizovaly jejich předvídatelné použití osobami se zdravotním postižením. Pokud je to možné, měly by být rovněž doplněny přístupnými informacemi uvedenými na výrobku o jejich funkcích a funkcích přístupnosti. V zadávací dokumentaci

můžete odkazovat na harmonizované normy nebo technické specifikace pro požadavky na přístupnost dodávek produktů nebo služeb vypracované evropskými normalizačními organizacemi, například na normu EN 17161:2019 o přístupnosti.

Pro produkty a služby, které nespádají do oblasti působnosti evropského aktu o přístupnosti, nejsou požadavky tohoto aktu na přístupnost závazné. Pokud však evropský akt o přístupnosti nebo jiné právní předpisy EU stanoví pravidla a povinnosti týkající se přístupnosti pro jakýkoliv produkt nebo službu a pokud jsou tyto vlastnosti, prvky nebo funkce v souladu s příslušnými požadavky evropského aktu o přístupnosti, lze předpokládat, že jsou v souladu i s ostatními právními předpisy, není-li stanoveno jinak. Veřejní zadavatelé se v každém případě mohou rozhodnout uplatnit požadavky na přístupnost, které jdou nad rámec požadavků na přístupnost stanovených v právních předpisech EU. Evropský akt o přístupnosti zahrnuje také dobrovolné požadavky na přístupnost v zastavěném prostředí používaném klienty služeb, na které se vztahuje akt samotný. Členské státy se mohou rozhodnout, že budou dodržování těchto požadavků vyžadovat ⁽⁵⁸⁾.

Revidovaná směrnice o vysílání pracovníků

Vyslaným pracovníkem je osoba, která po omezenou dobu vykonává svou práci na území jiného členského státu EU, než ve kterém obvykle pracuje ⁽⁵⁹⁾. V EU jsou přibližně 3 miliony vyslaných pracovníků ⁽⁶⁰⁾, z nichž mnozí se podílejí na poskytování veřejných služeb či stavebních prací. Směrnice o vysílání pracovníků ⁽⁶¹⁾ byla poprvé přijata v roce 1996 a významně pozměněna v roce 2018. Jejím cílem je vyvážit svobodu poskytování služeb přes hranice a ochranu pracovníků. Revize z roku 2018 posílila zásadu rovnosti mezi vyslanými pracovníky a pracovníky v hostitelském státě, včetně rovného odměňování. Podle revidované směrnice o vysílání pracovníků ⁽⁶²⁾ mají vyslaní pracovníci v hostitelském státě nárok na všechny povinné ⁽⁶³⁾ pracovní podmínky, které se vztahují na:

- a) maximální délky pracovní doby a minimální doby odpočinku;
- b) minimální délky placené dovolené za kalendářní rok;
- c) odměny, včetně sazeb za přesčasy (toto písmeno se nevztahuje na doplňkové podnikové systémy zaopatření v důchodu);
- d) podmínky poskytování pracovníků, zejména poskytování pracovníků prostřednictvím podniků pro dočasnou práci;
- e) ochranu zdraví, bezpečnost a hygienu při práci;
- f) ochranná opatření týkající se pracovních podmínek těhotných žen nebo žen krátce po porodu, dětí a mladistvých;
- g) rovné zacházení pro muže a ženy a ostatní ustanovení o zákazu diskriminace;

⁽⁵⁸⁾ 49. bod odůvodnění, čl. 4 odst. 4 a příloha III směrnice 2019/882.

⁽⁵⁹⁾ Článek 2 směrnice 96/71/ES.

⁽⁶⁰⁾ Zdroj: Vysílání pracovníků – zpráva o přenosných dokumentech A1 vydaných v roce 2018, Evropská komise, Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování, listopad 2019, k dispozici na adrese: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=22302&langId=en>

⁽⁶¹⁾ Směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb ve znění směrnice (EU) 2018/957.

⁽⁶²⁾ Směrnice (EU) 2018/957 musí být provedena ve vnitrostátním právu do 30. července 2020 a nelze ji uplatňovat před tímto datem. Pro odvětví silniční dopravy zůstávají pravidla směrnice o vysílání pracovníků z roku 1996 v platnosti, dokud nebude přijata nová směrnice o prosazování pozměňující směrnici 2006/22/EU. Další informace naleznete v Praktické příručce Evropské komise o vysílání pracovníků (2019): <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=21472&langId=en>

⁽⁶³⁾ Podmínky, které jsou stanoveny právními či správními předpisy a/nebo univerzálně či obecně použitelnými kolektivními smlouvami a rozhodčími nálezy.

- h) podmínky ubytování pracovníků, pokud je ubytování poskytováno zaměstnavatelem pracovníkům mimo jejich obvyklé místo výkonu práce;
- i) příspěvky nebo náhrady výdajů na pokrytí cestovních výdajů a výdajů na stravu a ubytování pro pracovníky mimo domov z profesních důvodů.

Po 12 měsících – nebo, je-li to odůvodněno zaměstnavatelem, 18 měsících – se na vyslaného pracovníka začnou vztahovat všechny povinné podmínky pracovního práva hostitelského státu, s výjimkou a) určitých podmínek týkajících se uzavírání pracovních smluv a jejich ukončování, včetně konkurenčních doložek a b) doplňkových systémů důchodového zabezpečení v zaměstnání.

Veřejní zadavatelé by si měli být těchto požadavků vědomi při hodnocení nabídek a monitorování dodržování pracovního práva.

Úmluvy MOP

Základní úmluvy Mezinárodní organizace práce (MOP) jsou výslovně zmíněny ve směrniciích o zadávání veřejných zakázek ⁽⁶⁴⁾ a vnitrostátní zákony a předpisy v oblasti zadávání veřejných zakázek rovněž často vyžadují dodržování úmluv MOP. Osm základních úmluv se zabývá:

1. svobodou sdružování a ochranou práva odborově se organizovat
2. právem organizovat se a kolektivně vyjednávat
3. nucenou prací
4. odstraněním nucené práce
5. minimálním věkem
6. nejhoršími formami dětské práce
7. rovností v odměňování
8. diskriminací (v zaměstnání a povolání)

⁽⁶⁴⁾ Příloha X směrnice 2014/24/EU, příloha XIV směrnice 2014/25/EU a příloha X směrnice 2014/23/EU.

Vytvoření pracovní skupiny pro monitorování pracovních podmínek dodavatelů v Kodani (Dánsko)

Účel veřejné zakázky

Město Kodaň podniká kroky proti sociálnímu dumpingu začleňováním pracovních doložek do smluv s cílem zajistit spravedlivé pracovní podmínky pro všechny zaměstnance pracující pro jeho dodavatele a subdodavatele.

Přístup

- 1) Spravedlivá mzda a pracovní podmínky
- 2) Spravedlivá hospodářská soutěž pro všechny podniky
- 3) Více učňovských pozic a pracovních stáží pro mladé lidi ve vzdělávacím systému

Zaměstnanci dodavatelů města Kodaň a jejich subdodavatelů pracující v Dánsku mají nárok na minimální odměnu, včetně sazeb za přesčasy, maximální délku pracovní doby a minimální dobu odpočinku a minimální délku placené dovolené za kalendářní rok v souladu s pracovní doložkou a směrnicí.

Výsledky

Město Kodaň zřídilo pracovní skupinu složenou z devíti osob, která monitoruje dodržování pracovních doložek všemi dodavateli, včetně subdodavatelů. Pracovní může kdykoliv navštívit jakýkoliv typ pracoviště v Dánsku. Mzdové a pracovní podmínky dodavatelů působících v různých oblastech, jako je stavebnictví, úklid a doprava, jsou pečlivě sledovány. Každý rok se provádí přibližně 600 kontrol dodržování předpisů. Zhruba jedna třetina z toho jsou kontroly na místě a zbytek tvoří šetření podmínek konkrétních zaměstnanců na základě dokumentace o mzdě, pracovní době, daních atd.

Pracovní skupina zaujímá při svých šetřeních přístup založený na rizicích a hlavní úsilí zaměřuje na oblasti, ve kterých je shledáno nejvyšší riziko nedodržování předpisů. V případě porušení je zahájen dialog se zaměstnavatelem. V případě, že nedojde k nápravě, musí zaměstnavatel zaplatit pokutu a v konečném důsledku má město právo smlouvu zrušit.

Získané poznatky

Ukázalo se, že přístup založený na návštěvách prováděných interními agenty je efektivnější než externí zajišťování monitoringu pracovních podmínek. Obecně platí, že hlavní dodavatel nese odpovědnost za všechna porušení v dodavatelském řetězci. K většině porušení dochází v dodavatelském řetězci na úrovni subdodavatelů a jejich subdodavatelů. Při podezření na porušení smlouvy je zásadní shromáždit informace o totožnosti pracovníků zaměstnaných na místě a jejich přesné pracovní době. To může být někdy obtížný úkol. Město Kodaň zahájilo pilotní projekt, kdy pracovníci musí svůj vstup na pracoviště a jeho opuštění evidovat pomocí průkazu totožnosti. Tento systém usnadňuje zacílení na smlouvy se zvýšeným rizikem sociálního dumpingu tím, že poskytuje informace o počtu zaměstnaných pracovníků, typu práce, formě zaměstnání, pracovní době atd.

Směrnice o opožděných platbách ⁽⁶⁵⁾

Méně než 40 % obchodních transakcí v EU je zapláceno v souladu s podmínkami dohodnutými ve smlouvě. Dopady opožděných plateb přesahují rámec konkrétních smluvních vztahů, protože se přelévají do celé ekonomiky. Když jsou obchody zapláceny pozdě, pracovní místa se stanou nadbytečnými, platby dodavatelům se zpožďují a investiční plány se odkládají. Celý dodavatelský řetězec je vystaven riziku a stává se méně odolným.

Včasná platba je povinností podle směrnice o opožděných platbách ⁽⁶⁶⁾. Tato povinnost platí jak v obchodních transakcích mezi orgány veřejné moci a podniky, tak i mezi podniky navzájem. Veřejní zadavatelé musí zajistit okamžité platby svým dodavatelům provedením plateb ve lhůtě 30 dnů, jak stanoví směrnice (tato lhůta může být 60 dnů v případě veřejných subjektů národní zdravotní služby, je-li to relevantní) ⁽⁶⁷⁾. Kromě toho existují opatření, která mohou veřejní zadavatelé přijmout během procesu zadávání veřejných zakázek, aby zvýšili pravděpodobnost, že subdodavatelům budou během plnění zakázky platby uhrazeny bez prodlení. Více informací o tomto tématu najdete v části 5.5.

⁽⁶⁵⁾ Další informace viz https://ec.europa.eu/growth/smes/sme-strategy/late-payment_cs

⁽⁶⁶⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích.

⁽⁶⁷⁾ Článek 4 směrnice 2011/7/EU.

Kapitola 2 – Organizační strategie pro sociální nakupování

2.1 Uvedení společensky odpovědného ZVZ na program dne

Společensky odpovědné ZVZ si vyžaduje vedení a odhodlání napříč řídicími strukturami, od politické úrovně až po klíčové subjekty s rozhodovací pravomocí a osoby spravující rozpočet. Tato kapitola zkoumá, jak lze tento závazek zajistit, a uvádí příklady organizačních strategií pro společensky odpovědné ZVZ.

Zdůrazněte přínosy a příležitosti

V menších i větších komunitách může společensky odpovědné ZVZ pomoci k dosažení měřitelného pokroku v naplňování sociálních cílů, jako je ochrana lidských práv, podpora rovnosti a vytváření vysoce kvalitních pracovních míst a začleňování. V zásadě by tedy mělo být snadné zajistit vysokou podporu pro jeho provádění.

Společensky odpovědné ZVZ může přispět také k naplňování globálních cílů. Například cíl udržitelného rozvoje OSN č. 12 – „zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu“ – vyzývá vlády, aby prosazovaly používání postupů zadávání veřejných zakázek podporujících program udržitelného rozvoje (cíl 12.7) ⁽⁶⁸⁾.

Zabývejte se výzvami a obavami

Přijetí strategie společensky odpovědného ZVZ vyžaduje, abyste ošetřili možné obavy vedení, manažerů a osob spravujících rozpočet, včetně vnímaných dodatečných nákladů a zdrojů potřebných k sociálnímu nakupování.

Účinným způsobem, jak ukázat přínosy společensky odpovědného ZVZ, je ukázat jeho příklady v praxi, ať už jsou to příklady z vaší organizace nebo od jiných veřejných zadavatelů. Tento průvodce obsahuje mnoho případových studií, které ukazují nákladově efektivní a sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek.

Kromě toho zdůrazněte náklady vyplývající z nečinnosti, jako například riziko poškození pověsti, nedodržování právních předpisů, nesplnění cílů nebo nepřímé náklady v důsledku sociálních problémů veřejného sektoru.

Osvědčené postupy

- Zajistěte vysokou podporu společensky odpovědného ZVZ zdůrazněním závazků a příležitostí, jakož i rizik vyplývajících z nečinnosti. Podpořte své argumenty reálnými příklady společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek z vaší organizace nebo jiných subjektů.

2.2 Definování cílů

Jak je popsáno v kapitole 1, při zadávání veřejných zakázek může vyvstat mnoho různých sociálních hledisek. Tvorba strategie společensky odpovědného ZVZ může pomoci s určením, na co se při sociálním nakupování zaměřit.

⁽⁶⁸⁾ Viz <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>

Identifikujte existující cíle

Zvažte založení cílů společensky odpovědného ZVZ na existujících evropských, národních, regionálních či lokálních prioritách, jako je sociální začleňování nebo tvorba pracovních příležitostí pro znevýhodněné skupiny. Identifikujte tyto priority a zvažte možný přínos veřejných zakázek k jejich realizaci.

Zmapujte politiky a činnosti v oblasti zadávání veřejných zakázek

Je možné, že jako veřejný zadavatel již uplatňujete politiky zadávání veřejných zakázek, například politiky zelených nebo udržitelných veřejných zakázek nebo inovační či průmyslové strategie zaměřené na konkrétní odvětví. Zmapujte stávající cíle a činnosti v oblasti zadávání veřejných zakázek a identifikujte příležitosti ke sladění společensky odpovědného ZVZ s těmito cíli.

Identifikací stávajících priorit a mapováním aktuálních politik a činností v oblasti zadávání veřejných zakázek můžete určit nejrelevantnější sociální cíle. Ukotvení cílů společensky odpovědného ZVZ k existujícím politikám a prioritám může pomoci legitimizovat sociální nakupování a zvýšit pozornost a zdroje dostupné pro společensky odpovědné ZVZ.

Osvědčené postupy

- Zamyslete se, jaké jsou stávající sociální cíle vaší organizace, a zvažte, jak odpovídají stávajícím politikám a praxi v oblasti zadávání veřejných zakázek. Identifikujte potenciální synergie, nedostatky nebo překážky dosažení sociálních cílů prostřednictvím zadávání veřejných zakázek.

2.3 Konzultace se zúčastněnými stranami

Efektivní společensky odpovědné ZVZ zahrnuje mnoho zúčastněných stran a konzultace jsou zásadním krokem při vývoji organizační strategie pro sociální nakupování.

Konzultace se zúčastněnými stranami při tvorbě strategie společensky odpovědného ZVZ Úřadu pro veřejné zakázky Spolkového ministerstva vnitra v Německu

Účel veřejné zakázky

Kompetenční centrum pro udržitelné zadávání veřejných zakázek při Spolkovém ministerstvu vnitra („KNB“) spolupracovalo se Spolkovou asociací pro informační technologie, telekomunikace a nová média („Bitkom“) na společné strategii pro zadávání veřejných zakázek na udržitelné produkty a služby v oblasti IKT. Hlavním cílem společné iniciativy je spolupráce veřejných zadavatelů a dodavatelů na zajištění sociálních standardů a spravedlivých pracovních podmínek v globálním dodavatelském řetězci výroby IKT.

Přístup

Delegace asociace Bitkom, složená z dodavatelů různých velikostí a s různými produktovými portfolii z odvětví IKT, a centrum KNB vyjednávaly třetí verzi prohlášení v letech 2017 až 2019. Podle prohlášení budou moci veřejní zadavatelé ve spolkových, státních a místních samosprávách kontrolovat, zda jsou smlouvy velkého rozsahu až do třetího stupně dodavatelského řetězce transparentní, a přezkoumat, zda byly při výrobě položek v rámci zakázky dodržovány sociální pracovní normy. Prohlášení se týká souladu se základními úmluvami MOP a s úmluvami č. 1, 102, 131, 155 a 170. Po schválení návrhu prohlášení byly uspořádány konzultace se zúčastněnými stranami. Odborníci z Bitkom a KNB vyzvali více než 20 zástupců občanské společnosti, církví a dalších veřejných zadavatelů, aby se k prohlášení vyjádřili a zúčastnili se následného setkání. KNB a Bitkom přímo zapracovaly některé návrhy, přičemž další byly ponechány k diskuzi nebo zamítnuty. Po zveřejnění nového prohlášení v květnu 2019 pozvaly KNB a Bitkom zúčastněné strany k dalšímu setkání, kde vysvětlily rozhodnutí učiněná v souvislosti s navrhovanými připomínkami a vstupy.

Výsledky

Výsledkem konzultace se zúčastněnými stranami byla aktualizovaná verze prohlášení o závazku. Mnohé z návrhů zúčastněných stran byly zapracovány a pomohly objasnit určité aspekty prohlášení. Tento proces také pomohl centru KNB a asociaci Bitkom propojit prohlášení s monitorovacími aktivitami občanské společnosti. Aktualizované prohlášení, které obsahuje přísnější požadavky na ověřování pro společnosti než dříve, slouží jako šablona pro zadávání zakázek na produkty a služby IKT subjekty veřejného sektoru v Německu, které mohou využít toto prohlášení k zajištění toho, že dodavatelé budou plnit zakázky transparentním způsobem a v souladu se sociálními pracovními normami. U zakázek velkého rozsahu může tato transparentnost dosahovat až do třetího stupně dodavatelského řetězce.

Získané poznatky

Proces zapojení zúčastněných stran byl náročný na pracovní sílu, zejména při vyhodnocování vyjádřených připomínek. V mnoha ohledech však byl velmi užitečný, obzvláště pokud jde o zpětnou vazbu na srozumitelnost a přehlednost této normy. Prostřednictvím tohoto procesu mohly strany porozumět názorům a potřebám všech zúčastněných.

Konzultace se zúčastněnými stranami mohou zahrnovat průzkumy, rozhovory nebo organizaci workshopů, seminářů a konferencí, na kterých se sejdou relevantní interní a externí zúčastněné strany a prostřednictvím participativního dialogu podporují přístup ke společenské odpovědnosti založený na spolupráci. Konzultace by měly být přístupné, aby se do nich mohly zapojit osoby se zdravotním postižením.

Stanovte výchozí stav společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

Konzultace se zúčastněnými stranami mohou sloužit ke stanovení výchozího stavu stávajících praktik v oblasti sociálně odpovědného ZVZ. Jsou například sociální požadavky již zahrnuty do některých zadávacích řízení? Je trh schopen tyto požadavky splnit? Do jaké míry odráží současná očekávání osvědčené postupy na trhu?

Získejte zpětnou vazbu a postřehy odborníků

Zapojení zúčastněných stran do procesu rozvoje strategie přináší nové poznatky a vylepšuje její obsah a může také budovat závazek k dosažení jejich cílů.

Ke konzultacím můžete přizvat různé zúčastněné strany, například:

- veřejné zadavatele – odborníky na nákup, jejichž dovednosti jsou potřebné k přípravě a hodnocení nabídek,
- uživatele – včetně zaměstnanců, občanů a občanské společnosti (např. osoby se zdravotním postižením a organizace, které s nimi pracují), kteří stanoví poptávku po zboží a službách a ovlivňují sociální očekávání,
- sociální partnery, zejména organizace zaměstnavatelů a odbory, kteří mohou pomoci zajistit nejlepší pracovní podmínky zaměstnanců a soulad s vnitrostátními právními předpisy a kolektivními smlouvami před a během plnění zakázek,
- podniky (včetně organizací sociální ekonomiky a sociálních podniků) – potenciální dodavatele a subdodavatele, kteří poskytují vhled do současné praxe, dodavatelských řetězců a možností zlepšení,
- další subjekty, které mohou poskytnout vhled do pracovní problematiky,
- mezinárodní organizace, jako je Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Mezinárodní organizace práce (MOP), které poskytují poradenský materiál a mohou poskytovat další informace,
- obchodní a průmyslová sdružení, která mohou šířit informace a získávat názory účastníků trhu a
- další relevantní externí organizace, včetně nevládních organizací a skupin občanů, které hrají roli při prosazování sociální odpovědnosti, technických odborníků (např. na otázky přístupnosti) a dalších, jejichž zapojení může zvýšit transparentnost a odpovědnost strategie společensky odpovědného ZVZ.

Identifikace příležitostí k podpoře sociálních podniků ve městě Söderhamn (Švédsko)

Účel veřejné zakázky

Na základě formálního návrhu městské rady zahájilo město Söderhamn proces, v rámci kterého zjišťovalo příležitosti k určení nejméně dvou veřejných zakázek, které by zohledňovaly sociální kritéria a zaměřovaly se na podporu sociálního začleňování a sociálních podniků.

Přístup

Bylo provedeno posouzení potřeb a zahájen dialog se sociálními podniky, aby se sladily potřeby odběratele se službami, které nabízejí sociální podniky. Výsledkem posouzení potřeb a dialogu se sociálními podniky bylo výběrové řízení na nákup dodávek košů s čerstvým ovocem pro zaměstnance obce jednou či dvakrát týdně. Pouze sociální podniky měly možnost zúčastnit se řízení a předkládat nabídky v rámci této zakázky, jejíž hodnota byla pod prahovou hodnotou pro použití směrnic o zadávání veřejných zakázek.

Výsledky

Vítězná nabídka zahrnovala dodávky košů s lokálním ekologicky pěstovaným ovocem, které doručoval integrační sociální podnik. Dodavatel mohl k doručování ovocných košů najmout dlouhodobě nezaměstnanou osobu. Náklady na koše byly plně srovnatelné s komerční společností dodávající do soukromého sektoru. Dodavatel navíc dříve získával od obce peněžní příspěvek ve výši 60 000 EUR ročně, který již není zapotřebí.

V roce 2016 měl vítězný dodavatel čtyři zaměstnance a v roce 2019 jich měl devět. Od získání zakázky v prvním výběrovém řízení tento sociální podnik také zřídil centrum, jehož cílem je pomáhat obci podporovat vznik dalších sociálních podniků, přičemž jednou z uplatňovaných strategií růstu jsou veřejné zakázky. Spolu s dalšími devíti sociálními podniky rovněž založil národní sdružení, které sdružuje všechny švédské sociální podniky integrující do práce na jedné webové stránce.

Získané poznatky

Veřejné zakázky malého rozsahu mohou být velmi efektivní. V tomto případě měla zakázka pozitivní dopad na obchodní i sociální úspěch dodavatele. Přestože se jednalo o nákup nízké hodnoty, zakázka i tak vyžadovala čas a odhodlání odběratele a podporu vedení a pokyny.

Konzultace se zúčastněnými stranami jsou cenné ve všech fázích vývoje strategie, od počáteční dohody na záměrech až po stanovování cílů, provádění a monitorování společensky odpovědného ZVZ. Organizační přístup ke společensky odpovědnému ZVZ funguje přesvědčivě pouze tehdy, pokud zúčastněné strany chápou podstatu problému, svou roli v řešení a pozitivní dopad, který může jejich jednání mít.

Osvědčené postupy

- Poradte se s relevantními zúčastněnými stranami, interními i externími, abyste lépe porozuměli překážkám a příležitostem při sociálním nakupování a abyste podpořili zapojení zúčastněných stran do společensky odpovědného ZVZ.

2.4 Posuzování rizik, stanovení prioritních zakázek a stanovení cílů

Vzhledem k omezeným zdrojům většiny veřejných zadavatelů není možné řešit veškeré sociální problémy napříč všemi produkty a službami najednou. Navíc ne všechny produkty a služby mají stejnou úroveň sociálních dopadů a rizik. Z toho důvodu může dávat smysl upřednostnit menší skupinu produktů a služeb, u kterých může mít sociálně odpovědné ZVZ největší dopad na vámi identifikované sociální cíle.

Posuzování rizik

Posouzení rizik spojených se zakázkami vaší organizace může identifikovat sociální dopady spojené s různými kategoriemi nákupů. Některá odvětví mají například vyšší podíl zranitelných pracovníků nebo vyšší úroveň nerovnosti mezi muži a ženami. Některé produkty mohou obsahovat suroviny nebo složky pocházející z konfliktních zón nebo oblastí s nízkými pracovními standardy.

Posouzení rizik identifikuje události nebo podmínky, které mohou zakázkám bránit v plnění sociálních cílů. Měří riziko na základě dvou faktorů: jaká je pravděpodobnost, že tyto události nebo podmínky nastanou? Pokud nastanou, do jaké míry to bude mít dopad na sociální cíle?

Při posuzování rizik produktů a služeb je třeba vzít v úvahu:

- Základní pracovní podmínky – existuje riziko, že v odvětví nebudou dodržovány úmluvy MOP nebo příslušné vnitrostátní normy či normy EU? Jsou špatné podmínky obecně známým problémem ve výrobním procesu (například u textilu, elektroniky, dlažebních kostek) nebo při poskytování služeb (například sociální dumping v oblasti stravování, úklidu a stavebnictví)?
- Pracovní sílu – jaký druh práce se při výrobě nebo poskytování služeb využívá a jaká rizika s tím souvisí? Využívá například dotčené odvětví obvykle nestandardní pracovní smlouvy, jako jsou smlouvy na nulový počet hodin, práci osob bez dokladů či migrujících pracovníků nebo vykazují rozdíly v zacházení s pracovníky na základě pohlaví, rasy či jiných faktorů?
- Návaznost služeb – existuje riziko, že byste mohli změnou poskytovatele nebo podmínek stávající smlouvy nepříznivě ovlivnit uživatele služeb? Analýza přínosů a rizik by měla zahrnovat možné dopady na bezpečnost a pohodu uživatelů služeb a jejich pečovatелů. To je obzvláště důležité pro sociální služby, které pomáhají lidem ve zranitelných situacích, starším lidem nebo osobám se zdravotním postižením.
- Spojení s předmětem – sociální požadavky musí mít dostatečné spojení s *konkrétními* produkty nebo službami, které jsou pořizovány (viz kapitola 4). Toto spojení může být obtížnější stanovit u dlouhých a složitých dodavatelských řetězců, jako jsou řetězce v odvětví IKT. Měli byste zvážit, do jakého stupně dodavatelského řetězce je možné rizika posuzovat.

Jedním z modelů pro posuzování rizik je hodnocení pravděpodobnosti výskytu rizik a důsledků takových rizik na číselné stupnici. Takový žebříček by také mohl tvořit součást konzultací se zúčastněnými stranami. Prioritně byste se měli zaměřit na produkty a služby s vysokým hodnocením, pokud jde o pravděpodobnost výskytu rizik a důsledky, a s jasným spojením s předmětem zakázky. Posouzení rizik je důležité rovněž u jednotlivých zadávacích řízení. Pomůže vám identifikovat vysoce riziková místa v dodavatelském řetězci nebo v rámci poskytování služeb a zajistí dodržování zásady

proporcionality (tedy že požadavky obsažené ve výběrovém řízení jsou vhodné pro dosažení konkrétních sociálních cílů a nepřekračují rámec toho, co je potřeba).

Dlouhé a složité globální dodavatelské řetězce postrádají transparentnost a pro veřejné zadavatele může být obtížné získat přístup k informacím. Mnoho nevládních organizací však pracuje na zpřístupnění těchto informací, například Electronics Watch ⁽⁶⁹⁾ nebo Swedwatch ⁽⁷⁰⁾. Přestože se některé z těchto informací mohou zaměřovat na maloobchod a veřejnou spotřebu, jsou stále vysoce relevantní pro podobné produkty pořizované veřejným sektorem. Mohou pomoci identifikovat sociální rizika, pro která existují ověřovací nástroje a programy, a vyhnout se tak zbytečným omezením hospodářské soutěže.

⁽⁶⁹⁾ Electronics Watch je nezávislá organizace, jejímž cílem je propojovat zadavatele z veřejného sektoru a organizace občanské společnosti v regionech, ve kterých se vyrábí elektronika, s odborníky v oblasti lidských práv a globálních dodavatelských řetězců. Další informace na adrese: <http://electronicswatch.org/en>

⁽⁷⁰⁾ Swedwatch je nezávislá organizace zaměřující se na problematiku porušování lidských práv a poškozování životního prostředí v různých odvětvích včetně potravinářství, hutnictví, těžby dřeva a minerálů a textilního odvětví. Další informace na adrese: <https://swedwatch.org/en/teman/public-procurement/>

Posuzování rizik v oblasti veřejných zakázek v Agentuře pro veřejnou správu a eGovernment (Difi), Norsko

Účel veřejné zakázky

Agentura pro veřejnou správu a eGovernment („Difi“) v Norsku poskytla veřejným zadavatelům seznam vysoce rizikových produktů, aby napomohla zvýšit povědomí o potřebě náležité péče o dodržování lidských práv. Tento seznam pomáhá veřejným zadavatelům přidělovat dostatečné zdroje na hodnocení nabídek a sledování kritérií společensky odpovědného ZVZ během smluvní fáze. Seznam zahrnuje různá odvětví, např. stavební materiály, elektroniku a IKT, nábytek, kancelářské potřeby, textil či potraviny, a pokrývá všechny úrovně výrobního procesu – od těžby surovin až po konečnou montáž.

Přístup

Difi získává údaje pro posuzování rizik ze zpráv, článků, filmů a akademického výzkumu. Rovněž byly provedeny rozhovory s dodavateli a do určité míry i s odvětvovými organizacemi či iniciativami, aby poskytly informace pro pochopení dodavatelských řetězců. Pro zmapování dodavatelských řetězců byly použity údaje o obchodování, neboť transparentnost a sledovatelnost jsou často omezené.

Výsledky

Seznam vysoce rizikových produktů Difi poskytuje užitečné informace o riziku v rámci skupin produktů, jakož i konkrétně v rámci vybraných kategorií produktů. Může sloužit jako poradní nástroj při uplatňování zásady proporcionality týkající se toho, které skupiny produktů a konkrétní kategorie produktů zvolit pro použití s nástroji společensky odpovědného ZVZ v rámci plánování veřejných zakázek. Dále může pomoci dodavatelům vysoce rizikových produktů upřednostňovat ve svých globálních dodavatelských řetězcích náležitou péči o dodržování lidských práv. Další informace o seznamu vysoce rizikových produktů naleznete na adrese: <https://www.anskaffelser.no/public-procurement/socially-responsible-public-procurement/information-about-high-risk-products>

Získané poznatky

Se získáváním přístupu k informacím o dodavatelském řetězci je spjata řada obtíží. Ve většině případů chybí transparentnost z důvodu složité a dynamické sítě dodavatelů od surovin přes výrobu až po dopravu do Evropy nebo z důvodu služeb poskytovaných domácími a zahraničními subjekty. Seznam vysoce rizikových produktů Difi je užitečným nástrojem pro veřejné zadavatele při rozhodování o tom, které produkty zvolit jako součást společensky odpovědného ZVZ. Jeho použití může snížit riziko, že v dodavatelském řetězci vysoce rizikových produktů dochází k porušování lidských práv. Seznam však není vyčerpávající. Produkty, které v současné době nejsou uvedeny na seznamu, mohou přesto být vysoce rizikové a v takových případech by si veřejní zadavatelé měli dále dohledávat, zda v souvislosti s těmito produkty a službami existuje riziko porušování lidských práv.

Stanovení prioritních zakázek

Ne všechny zakázky poskytují stejné příležitosti k naplňování sociálních cílů. Stanovení priorit může přispět k identifikaci zakázek s největším potenciálním dopadem. V rámci stanovování prioritních zakázek zvažte následující otázky:

- Jaká sociální rizika nebo potenciální sociální přínosy souvisejí se zakázkou a jak jsou důležité?

- Mají zakázky dostatečný rozsah a trvání k tomu, aby ovlivnily praktiky dodavatelů? Pokud ne, můžete spolupracovat s jinými veřejnými subjekty na sdružení poptávky v dané kategorii?
- Existují sociálně výhodnější alternativy a jsou cenově dostupné? Omezilo by zahrnutí sociálních aspektů nepřiměřeně hospodářskou soutěž?
- Jak dlouhý je dodavatelský řetězec produktu? Jak může zadávání veřejných zakázek účinně zacílit na bod v dodavatelském řetězci, ve kterém se objevují rizika nebo ve kterém lze uplatnit přínosy?
- Je možné přímo se zaměřit na sociální cíle ověřitelnými kritérii pro zadávání veřejných zakázek? Existuje případně účinnější způsob realizace opatření pomocí jiných nástrojů dostupných veřejnému zadavateli?
- Jak viditelné bude sociální opatření? Pomohlo by zvýšení povědomí zaměstnanců, dodavatelů a možná i široké veřejnosti o sociálních otázkách v dodavatelských řetězcích? Existuje riziko poškození pověsti, pokud nebudou v této oblasti přijata žádná opatření?
- Existují možnosti vyhradit zakázku pro sociální organizace, které přímo podporují zaměstnávání osob se zdravotním postižením nebo znevýhodněných osob?

Dalším faktorem, který je třeba zvážit při stanovování prioritních zakázek, zejména při stanovení povinného společensky odpovědného ZVZ, je prahová hodnota, při které byste chtěli sociální požadavky zavést. Směrnice o zadávání veřejných zakázek se vztahují pouze na zakázky, jejichž hodnota přesahuje prahové hodnoty stanovené na základě povahy zakázky a zadavatele ⁽⁷¹⁾. Společensky odpovědné ZVZ můžete uplatňovat také u zakázek, jejichž hodnota se nachází pod těmito prahovými hodnotami nebo které nespádají do oblasti působnosti směrnic.

Stanovení cílů

Stanovení cílů demonstruje závazek k naplňování sociálních cílů, zvyšuje motivaci a poskytuje rámec pro měření pokroku.

V každé relevantní kategorii produktu nebo služby stanovte konkrétní cíl týkající se každého sociálního cíle. Efektivní cíle jsou měřitelné (lze je kvantifikovat), dosažitelné (stanovené na základě aktuálního výchozího stavu) a uvádí datum dosažení.

Osvědčené postupy

- Pokuste se pochopit sociální dopady vašeho nákupu provedením posouzení rizik. V případě potřeby se poraďte s odborníky z jiných oddělení vaší organizace (například z odboru práce), s odbory, dodavateli nebo s nezávislými nevládními organizacemi, abyste lépe porozuměli dodavatelským řetězcům a pracovním podmínkám souvisejícím s produkty a službami, které pořizujete.
- Vytvořte strategii společensky odpovědného ZVZ, která bude nastiňovat kategorie zakázek nebo konkrétní zakázky, u nichž budete upřednostňovat společensky odpovědné ZVZ. Pro každou prioritní oblast stanovte měřitelný a dosažitelný cíl, který má být splněn ke konkrétnímu datu.

⁽⁷¹⁾ Aktuální prahové hodnoty naleznete na adrese: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation/thresholds_cs

2.5 Začlenění společensky odpovědného ZVZ do postupů a politik v oblasti zadávání veřejných zakázek

Při začleňování společensky odpovědného ZVZ do postupů a politik v oblasti zadávání veřejných zakázek zvažte následující:

- právní a regulační rámec – včetně toho, nakolik je společensky odpovědné ZVZ v souladu s právními předpisy EU a vnitrostátními právními předpisy v oblasti zadávání veřejných zakázek a s mezinárodními závazky EU,
- institucionální rámec – včetně toho, zda je zadávání veřejných zakázek centralizované nebo decentralizované a co to znamená pro řízení a monitorování společensky odpovědného ZVZ,
- strukturu řízení – včetně vytváření nových struktur pro řízení začleňování společensky odpovědného ZVZ, jako je pracovní skupina zahrnující klíčové zúčastněné strany nebo jmenování ambasadorů společensky odpovědného ZVZ v rámci příslušných oddělení,
- přiřazení odpovědnosti – včetně identifikace lídrů, odborníků a zadavatelů na příslušných pozicích, kteří mohou podporovat opatření a zajistit dosažení cílů,
- přístup k odborným znalostem – včetně zapojení odborníků v rámci vaší organizace na otázky týkající se společensky odpovědného ZVZ, spolupráce s relevantními odděleními nebo organizacemi, ať už interně nebo externě, a oslovení dalších organizací, které mohou být schopny poradit nebo řídit provádění opatření společensky odpovědného ZVZ,
- dostupnost odborných kapacit a zdrojů – zvažte, zda je zapotřebí budování kapacit nebo poskytnutí jasných pokynů a kritérií.

Podpora začlenění prostřednictvím komunikace

Rozsáhle informujte o cílech společensky odpovědného ZVZ, abyste je mohli začlenit do organizace. Jasně určete role a odpovědnosti zaměstnanců v celé vaší organizaci. Interní komunikační aktivity mohou zahrnovat semináře, informační zpravodaje nebo uvádění informací na intranetu vaší organizace.

Externí komunikace je také velmi důležitá. Pokud je trh informován o sociálních cílech před zveřejněním zadávacích řízení, mají dodavatelé čas reagovat. Komunikace cílů vůči veřejnosti také zvyšuje vaši odpovědnost a je příkladem, který může inspirovat ostatní. Může také napomoci dosáhnout konsensu ohledně postupů zahrnujících využívání sociálních hledisek.

Sdílení znalostí s ostatními veřejnými zadavateli o osvědčených postupech (nebo o rizicích, kterým se lze vyhnout) může také urychlit proces učení se o společensky odpovědném ZVZ. Takové sdílení znalostí může probíhat na lokální, regionální, národní nebo dokonce mezinárodní úrovni. Sdílení znalostí v rámci EU může konkrétně pomoci zvýšit standardy požadované veřejnými zadavateli v celé Evropě a prosadit větší společenskou odpovědnost jako normu.

Pracovní skupina pro společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek v oblasti IKT v rámci sítě Procura+

Účel veřejné zakázky

Síť Procura+ vytvořila zájmovou skupinu pro společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek (¹), aby posílila diskusi o zadávání veřejných zakázek a aby podpořila veřejné zadavatele při pořizování hardwarových produktů informačních a komunikačních technologií (IKT). Skupinu tvoří veřejní zadavatelé z různých zemí Evropy, včetně správního orgánu Velkého Londýna (Greater London Authority), města Stockholm, městské rady v Barceloně, odborného střediska pro zadávání zakázek pro univerzity a vysoké školy ve Skotsku (Advanced Procurement for Universities and Colleges Scotland (APUC)) a města Haarlem.

Přístup

Členové zájmové skupiny spolu komunikují a sdílejí své znalosti o společensky odpovědném ZVZ na pravidelných osobních a virtuálních setkáních. S podporou organizace Electronics Watch a sdružení ICLEI Europe skupina vyvíjí kritéria, specifikace a ustanovení, která zohledňují společenskou odpovědnost v celém dodavatelském řetězci produktů IKT.

Výsledky

Sdílením svých zkušeností a příkladů osvědčených postupů mohou zúčastnění veřejní zadavatelé zvyšovat své znalosti a odbornost v oblasti společensky odpovědného ZVZ. Skupina slouží také jako platforma pro prezentaci nadcházejících zadávacích řízení a pro diskusi mezi veřejnými zadavateli a potenciálními dodavateli a prodejci ohledně potřeb a možností všech stran. Tato skupina společně vytvořila konkrétní soubor kritérií: „[How to procure fair ICT hardware - criteria set for socially responsible public procurement](#)“ ([Jak nakupovat spravedlivý hardware IKT – soubor kritérií pro společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek](#)). Dokument obsahuje kritéria výběru, technické specifikace, kritéria pro zadání zakázky a ustanovení o plnění smlouvy. Soubor kritérií je ambiciózní, přesahuje úroveň zpracování v hutích a týká se i problémů ve fázi těžby.

Získané poznatky

Spolupráce s dalšími odběrateli z veřejného sektoru a sdílení poznatků o trhu je obohacující, neboť veřejným zadavatelům umožňuje identifikovat společné potřeby a rozvíjet strategie, jak nakupovat sociálně odpovědně vyrobené produkty, které nejlépe vyhovují jejich potřebám.

Osvědčené postupy

- Začleňte strategii společensky odpovědného ZVZ do svých činností při zadávání zakázek. Rozdělte odpovědnost, zvažte vytvoření řídicí skupiny a sdílejte své cíle v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, aby si zaměstnanci a dodavatelé byli vědomi očekávaných výsledků a aby další veřejní zadavatelé získali inspiraci pro přijímání podobných opatření.

2.6 Monitorování a hodnocení pokroku

Shromažďování údajů o výkonnosti společensky odpovědného ZVZ

Efektivní provádění společensky odpovědného ZVZ zahrnuje zřízení monitorovacího systému, který měří pokrok při naplňování cílů. Monitorovací systémy sahají od jednoduchých databází, které zaznamenávají používání sociálních kritérií, až po specializované systémy integrované s platformami pro elektronické zadávání veřejných zakázek.

Začlenění monitorování udržitelných veřejných zakázek do stávajících systémů podávání zpráv ve Vlámsku (Belgie)

Účel veřejné zakázky

Vlámská vláda pracuje na udržitelném zadávání veřejných zakázek od roku 2008, kdy pro své veřejné zakázky stanovila cíl 100 % udržitelných veřejných zakázek do roku 2020. V období 2009–2015 byly přijaty dva akční plány napomáhající pokroku při plnění tohoto cíle, a poté se udržitelné veřejné zakázky staly součástí integrované strategie pro zadávání veřejných zakázek. Byla stanovena minimální kritéria udržitelnosti pro devět skupin produktů a dále pokyny a návrhy kritérií pro dalších 17 skupin produktů. Aby Vlámsko označilo veřejnou zakázku za udržitelnou, musí nakoupené produkty splňovat dotčená kritéria.

Přístup

V roce 2017 bylo monitorování udržitelných veřejných zakázek integrováno do systému správy smluv vlámské vlády. Veškeré zakázky ve výši 30 000 EUR a více musí být zaregistrovány v systému správy smluv, přičemž je třeba zodpovědět následujících devět povinných otázek týkajících se udržitelného zadávání veřejných zakázek:

1. Použití základních kritérií udržitelnosti: plně začleněno do zadávací dokumentace / nezačleněno nebo částečně začleněno do zadávací dokumentace / zakázka se netýká skupiny výrobků, pro kterou byla definována základní kritéria
2. Použití dalších kritérií udržitelnosti: zadávací dokumentace obsahuje jedno nebo více dalších kritérií udržitelnosti / zadávací dokumentace neobsahuje žádná další kritéria udržitelnosti
3. Požadováno osvědčení o environmentálním řízení: je relevantní a je zahrnuto v zadávací dokumentaci / je relevantní, ale ze specifických důvodů není zahrnuto v zadávací dokumentaci / není relevantní
4. Přístup omezen na sociální podniky: ano/ne
5. Část fáze plnění zakázky vyhrazená pro sociální podniky: ano/ne
6. Použití ustanovení o nediskriminaci: ano/ne
7. Použití sociální doložky v zadávací dokumentaci zaměřené na zaměstnanost, vzdělávání a odbornou přípravu: ano/ne
8. Použití etické doložky: je relevantní a je zahrnuta v zadávací dokumentaci / je relevantní, ale ze specifických důvodů není zahrnuta v zadávací dokumentaci / není relevantní – veřejná zakázka se netýká vysoce rizikového zboží
9. Zadávání veřejných zakázek na inovativní řešení: inovace se vyskytuje v předobchodní fázi výzkumu a vývoje / inovace se vyskytuje jak v předobchodní, tak i v obchodní fázi / inovace se vyskytuje v obchodní fázi / není zahrnut žádný inovativní aspekt

Získané poznatky

Monitorování týkající se používání nástroje je nezbytné k zajištění jeho účinnosti. Poté, co vlámská vláda zaznamenala pokles v hlášeném využívání udržitelných veřejných zakázek mezi lety 2015 a 2016, přijala opatření pro odstranění důležitých překážek bránících splnění cíle pro rok 2020, včetně začlenění doložek o udržitelnosti do šablon pro výběrová řízení a identifikace rámcových dohod v oblastech, ve kterých bude nezbytné přijmout další opatření.

Zdroje

http://www.procuraplus.org/fileadmin/user_upload/Procura_case_studies/Procuraplus_case_study_Flanders.pdf a <https://overheid.vlaanderen.be/monitoring-duurzame-overheidsopdrachten%20>

podávání zpráv a postupy auditu. Pravděpodobně budete muset provést úpravy svých systémů, například vložit nová datová pole do monitorovacího softwaru. Zvažte také provedení externího nezávislého auditu výkonnosti společensky odpovědného ZVZ, včetně srovnání výkonu veřejného zadavatele s minulými výkony nebo s jinými organizacemi.

Přezkum a vylepšení společensky odpovědného ZVZ

Pravidelně kontrolujte výsledky monitorování, abyste zajistili pokrok při plnění cílů a aby opatření přispívala požadovaným způsobem k plnění dotčených cílů.

Když organizace splní své cíle, informujte o tom své kolegy a sdílejte tuto zprávu také externě. Poté se opětovně zahájí proces konzultací a stanovování cílů, aby bylo zajištěno neustálé zlepšování sociálních cílů.

K systémové změně na trhu nedojde, pokud dobré výsledky nebudou propagovány. Společensky odpovědné ZVZ může přispět k tomu, aby se prokázala schopnost trhu plnit vyšší standardy, přičemž vhodná komunikace může obecně zvýšit očekávání zúčastněných stran.

Osvědčené postupy

- Monitorujte provádění společensky odpovědného ZVZ a pravidelně kontrolujte jeho výsledky, abyste mohli zajistit pokrok a provést nezbytné úpravy strategie nebo postupů při zadávání veřejných zakázek.

Kapitola 3 – Identifikace potřeb a plánování zakázky

3.1 Úloha posouzení potřeb v souvislosti se společensky odpovědným ZVZ

Posouzení potřeb může být první fází nákupního cyklu společensky odpovědného ZVZ před zahájením výběrového řízení. Cílem posouzení potřeb je zajistit, aby existovala skutečná poptávka po zboží, službách nebo pracích, a určit způsoby, jak tuto potřebu uspokojit co nejvíce společensky odpovědným způsobem. Posouzení skutečných potřeb z hlediska výsledků určuje rozsah a povahu požadavků, což umožňuje pružnější a potenciálně nákladově efektivnější reakci trhu. V kontextu společensky odpovědného ZVZ se posouzení potřeb týká:

- zajištění toho, aby pořízené zboží splňovalo sociální požadavky,
- navržení veřejných zakázek a smluv, které umožňující flexibilitu v průběhu času a zajišťují účast široké škály organizací, včetně organizací sociální ekonomiky a sociálních podniků, neziskových či dobrovolnických subjektů a
- zvyšování sociálních dopadů a výsledků: je třeba ověřit, zda veřejná zakázka nabízí příležitosti k pokroku v rámci dosahování relevantních sociálních a etických výsledků.

Příklady toho, jak může posouzení potřeb ovlivnit sociální dopady a výsledky při zadávání veřejných zakázek:

- místní orgán veřejné správy zvolí flexibilnější a rozmanitější možnosti mobility, aby poskytl větší svobodu v přepravě pro starší občany a osoby se zdravotním postižením,
- místní orgán veřejné správy poskytuje sociální a pečovatelské služby přizpůsobené potřebám jednotlivců se zvláštní pozorností věnovanou genderovým aspektům ⁽⁷²⁾,
- útvar státní správy zahrne do smlouvy o stavebních pracích ustanovení o možnostech zaměstnání a odborné přípravy pro nezaměstnané a znevýhodněné osoby,
- nemocnice požádá poskytovatele zdravotnického vybavení o zajištění transparentnosti v jeho dodavatelském řetězci za účelem monitorování a ověření pracovních podmínek zaměstnanců ve spolupráci s organizacemi občanské společnosti.

Posouzení potřeb má potenciál šetřit peníze a také generovat společenskou návratnost, což z něj činí nezbytnou součást předběžné fáze zadávání veřejných zakázek. To může vyžadovat, aby v organizaci došlo ke kulturnímu posunu – nezaměřovat se primárně na počet pořízených jednotek, ale spíše vzít v potaz, jak lze naplnit potřeby udržitelně a s ohledem na sociální výsledky.

Konzultace s uživateli

Uživatelé produktu, služby nebo stavebních prací nejsou často totožní s lidmi, kteří dotčený produkt, službu nebo stavební práce pořizují. Mohou to být jiné osoby v rámci stejné organizace, zaměstnanci jiného veřejného subjektu nebo občané (např. pacienti v nemocnicích, obyvatelé, žáci nebo univerzitní studenti). Konzultace mohou identifikovat určitý sociální problém a zajistit, aby bylo výběrové řízení navrženo tak, aby co nejlépe využilo všechny příležitosti k pozitivním sociálním dopadům. Ke konzultaci s uživateli před zahájením zadávání veřejné zakázky lze použít tyto techniky:

⁽⁷²⁾ Posouzení potřeb může být rovněž založeno na genderové analýze. Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) ji definuje jako „kritické zkoumání toho, jak rozdíly v genderových rolích, činnostech, potřebách, příležitostech a právech/nárocích ovlivňuje muže, ženy, dívky a chlapce v určitých situacích nebo kontextech. Genderová analýza zkoumá vztahy mezi ženami a muži, jejich přístup ke zdrojům a jejich kontrole a omezení, jimž čelí ve vztahu k sobě navzájem“, viz: [EIGE, Genderový mainstreaming, pojmy a definice.](#)

- vytvořte dotazník nebo online průzkum za účelem zjištění potřeb a preferencí uživatelů,
- pozorujte a analyzujte stávající vzorce užívání,
- pozvěte všechny relevantní zúčastněné strany na setkání za účelem přezkumu současných postupů a společného plánování, abyste dosáhli lepších sociálních výsledků v budoucích veřejných zakázkách a/nebo
- pozvěte všechny uživatele, aby se zúčastnili přehlídek dodavatelů, které se konají v rámci předběžné tržní konzultace (viz část 3.2),
- zajistěte, aby byl dotazník přístupný osobám se zdravotním postižením.

Konzultace s uživateli se zvláštními potřebami spojenými s mobilitou ve městě Rotterdam (Nizozemsko)

Účel veřejné zakázky

V Rotterdamu využívá dopravní služby 30 000 občanů se zvláštními potřebami. Existují zde různé služby dostupné pro různé cílové skupiny, což v minulosti vedlo k fragmentovaným a někdy nedostačujícím službám. Město Rotterdam se rozhodlo integrovat veškeré služby mobility, provozovat svůj vozový park efektivněji, a díky tomu zajistit dopravu, která bude sloužit potřebám spotřebitelů co nejlépe.

Přístup

Město Rotterdam provedlo komplexní výzkum zaměřený na spotřebitele s cílem identifikovat jejich nenaplněné potřeby a potřebné trasy, což vyžadovalo multidisciplinární řešení. Město využilo inovativní postup zadávání veřejné zakázky s budoucím závazkem, v rámci kterého před zahájením výběrového řízení sdílelo své potřeby a požadované výsledky v sociální oblasti s trhem a souhlasilo s nákupem nově vytvořené služby, pokud bude splňovat dané specifikace. Proces dialogu se zástupci trhu zahrnoval představitelů skupin koncových uživatelů, kteří poskytovali přímou zpětnou vazbu.

Výsledky

Vítězným dodavatelem se stalo konsorcium různých účastníků trhu, včetně malých a středních podniků, které nyní poskytuje dopravní služby zaměřené na uživatele s mechanismy pro neustálé zlepšování. Služba nabízí přizpůsobení mobility (včetně rozpočtu na osobní mobilitu), díky čemuž může město Rotterdam každodenně zohledňovat osobní preference a charakteristiku uživatelů. Rovněž poskytuje klientům osobní podporu a koučování zaměřené na schopnost samostatnějšího cestování za účelem zvýšení jejich samostatnosti. Řidiči jsou navíc v přímém kontaktu s organizacemi pečujícími o dobré životní podmínky, aby dokázali sledovat potřeby klientů a reagovat na ně. Zakoupená vozidla mají téměř nulové emise (elektrická vozidla) a roční investice přesahuje 2 mil. EUR ve společenské návratnosti investic.

Získané poznatky

Nepodceňujte komplexnost a zdroje potřebné pro smysluplný dialog. Zahajte proces s dostatečným předstihem, abyste mohli od uživatelů a dodavatelů získat všechny požadované informace a podrobnosti, posoudit právní aspekty přístupu a zajistit, aby se přizpůsobené řešení co nejvíce blížilo potřebám uživatelů.

Tvorba prohlášení o potřebách

Na základě informací shromážděných během konzultací s uživateli byste měli být schopni formulovat jednoduché prohlášení o potřebách, které popisuje důvod nákupu a vysvětluje případné alternativy nákupu.

Prohlášení o potřebách lze použít jak k doložení ekonomické opodstatněnosti zadávání veřejných zakázek, tak k informování dodavatelů během předběžných tržních konzultací a výběrových řízení. Můžete požádat klíčové zúčastněné strany, jako jsou uživatelé služeb, občané nebo nevládní organizace, aby prohlášení o potřebách přezkoumali, vznesli případné námítky a podpořili jej ze sociálního úhlu pohledu.

Osvědčené postupy

- Začleňte posouzení potřeb mezi první činnosti vašeho procesu zadávání veřejných zakázek. Konzultace s kolegy a koncovými uživateli pomáhají zajistit, že kupujete správný produkt či službu, a to způsobem, kterým můžete dosáhnout pozitivních sociálních výsledků.

Příklad společensky odpovědného ZVZ v prohlášení o potřebách

Veřejný zadavatel vyžaduje obnovení smlouvy na úklidové služby pro každodenní úklid veškerých obecních budov.

Aby splnil své závazky v oblasti sociální politiky, po konzultaci se stávajícími zaměstnanci a dalšími zúčastněnými stranami vyžaduje, aby byla zakázka provedena se zohledněním následujících sociálních aspektů:

- *spravedlivé odměňování zaměstnanců, včetně přesčasů,*
- *kariérní postup, včetně odborné přípravy a rozpisu služeb zohledňujícího účast na kurzech,*
- *vyvážení pracovních a rodinných závazků prostřednictvím smluv na plný a částečný úvazek s rozpisem služeb a směn vhodným pro zaměstnance s dětmi,*
- *ochrana zdraví při práci prostřednictvím používání nezávadných čisticích prostředků.*

3.2 Dialog se zástupci trhu

Před zahájením zadávacího řízení se obvykle využívají tržní konzultace k identifikaci potenciálních dodavatelů a relevantních produktů a služeb. Dodavatelé získají čas, aby se na výběrové řízení připravili. Běžné a sociální podniky například mohou vstoupit do partnerství, aby posílily sociální výsledky.

Některé postupy, zejména soutěžní dialog nebo jednací řízení, mohou také poskytovat více příležitostí k dialogu s uchazeči během zadávacího řízení. Po zadávacím řízení by měli mít uchazeči možnost seznámit se s výsledky a měly by jim být nabídnuty rady ohledně toho, jak zlepšit jejich sociální nabídku v budoucích řízeních.

Dialog se zástupci trhu v rámci společensky odpovědného ZVZ může:

- identifikovat potenciální uchazeče a řešení s pozitivními sociálními dopady,
- budovat kapacity na trhu pro plnění sociálních potřeb a požadavků,
- utvářet koncepci zadávání veřejné zakázky a zakázku tak, aby byla sociální kritéria relevantní, související s předmětem, dosažitelná a nediskriminační,
- pomoci dodavatelům předkládat nabídky, které mají silné sociální prvky, a
- poskytovat zpětnou vazbu dodavatelům po ukončení řízení.

Mezi výhody dialogu se zástupci trhu patří lepší plánování a řízení společensky odpovědného ZVZ, zejména pokud se provádí jako součást procesu posouzení potřeb. Tyto činnosti také zlepšují porozumění veřejných zadavatelů kapacitám potenciálních uchazečů, pokud jde o jejich schopnosti plnit sociální cíle a ambice. Dialog může zvýšit vaši důvěru a důvěryhodnost mezi dodavateli a mnozí uvítají možnost reagovat na sociální požadavky před zahájením zadávacího řízení. Stručně řečeno, tržní dialog může pomoci vytvořit podmínky potřebné k realizaci společensky odpovědného ZVZ jak interně v rámci subjektu veřejného zadavatele, tak i na trhu.

3.2.1 Předběžná tržní konzultace

Pravidla EU výslovně umožňují předběžné tržní konzultace s dodavateli a uvádějí, že⁽⁷³⁾: „Před zahájením zadávacího řízení mohou veřejní zadavatelé vést tržní konzultace s cílem připravit zadání zakázky a informovat hospodářské subjekty o svých plánech a požadavcích při zadávání zakázek.“ Rovněž uvádí, že v rámci tržní konzultace můžete vyhledat poradenství od nezávislých odborníků nebo orgánů či účastníků trhu, pokud toto poradenství nenarušuje hospodářskou soutěž a nevede k porušení zásady zákazu diskriminace a zásady transparentnosti.

V praxi je velmi důležité zajistit, aby byly předběžné tržní konzultace zveřejňovány transparentním způsobem a v dostatečném časovém předstihu. Kromě toho je důležité, aby byly veškeré informace, které poskytnete účastníkům během tržní konzultace, zpřístupněny také dalším hospodářským subjektům, které se nemohou tržní konzultace zúčastnit, a aby byla na předložení nabídek poskytnuta dostatečná doba. Veřejní zadavatelé mají povinnost zajistit, aby se v zadávacím řízení zacházelo se všemi uchazeči stejně, tržní konzultace by tedy neměly vést k nespravedlivé výhodě nebo nevýhodě pro uchazeče⁽⁷⁴⁾.

3.2.2 Příprava předběžné tržní konzultace

Prvním krokem jakéhokoli procesu předběžné tržní konzultace je zvážit, jaké by měly být výsledky vaší zakázky, včetně sociálních výsledků. Důležitou součástí přípravy je také výběr správného týmu lidí z vaší organizace, kteří budou se zástupci trhu komunikovat. Zapojte zaměstnance, kteří mají na starost zadávání zakázek, technické pracovníky, manažery a případně koncové uživatele, jakož i interní nebo externí odborníky se specializovanými znalostmi v oblasti sociálních prvků zakázky.

Poté analyzujte trh a zamyslete se nad tím, jak by dodavatelé mohli uspokojit sociální potřeby plánovaného produktu, služby nebo práce. Můžete zvážit následující otázky:

- Je trh dostatečně vyspělý, aby mohl plnit sociální požadavky? Jsou stávající dodavatelé schopni uspokojit sociální potřeby, nebo na trh vstupují noví dodavatelé přinášející sociální inovace?
- Bude trh technicky schopen splnit sociální požadavky? Mohou například dodavatelé reagovat na požadavky na informace o pracovních podmínkách v dodavatelském řetězci nebo na ustanovení o přínosech pro komunitu týkající se vytváření pracovních míst? Jak budou tyto závazky ověřovány a vymáhány?
- Kolik dodavatelů může poskytnout to, co je požadováno? Je kapacita trhu taková, že bude o zakázku usilovat několik uchazečů, nebo budou sociální požadavky omezovat potenciální nabídky?
- Mohou sociální požadavky sdružit dodavatele, kteří mají odlišné obchodní modely, jako jsou organizace sociální ekonomiky a sociální podniky, sociálně inovativním způsobem? Jak by to fungovalo a jak to lze podpořit prostřednictvím designu zadávacího řízení?

⁽⁷³⁾ Článek 40 směrnice 2014/24/EU. Podobné ustanovení o veřejných zakázkách na služby viz článek 58 směrnice 2014/25/EU.

⁽⁷⁴⁾ V některých případech mohou tržní konzultace před zahájením zadávacího řízení, přestože jsou přínosné pro přípravu zakázky, vést k nevyhnutelnému narušení hospodářské soutěže. To se může stát například tehdy, když v jejich důsledku získá jeden nebo více konkurentů určité výhody oproti potenciálním uchazečům, kteří se konzultací neúčastnili. Pokud není možné přijmout jiná, méně rušivá opatření k zajištění rovnocenné soutěže (jako je sdílení určitých informací se všemi uchazeči nebo vhodná formulace podmínek zadávacího řízení), může být za takových okolností nezbytné vyloučit zájemce nebo uchazeče, kteří se podíleli na přípravě veřejné zakázky, aby došlo k nápravě narušení.

- Fungují dodavatelé odlišně nebo poskytují jiné zboží či služby v různých zeměpisných oblastech? Jak by to ovlivnilo sociální aspekty nabídky?

Sekundární výzkum a analýza konkrétního trhu mohou odhalit již dostupná společensky odpovědná řešení nebo dodavatele, kteří mohou vyvíjet nové produkty a přístupy, jež by uspokojily sociální potřeby.

A konečně, než zahájíte přímé tržní konzultace, poraďte se se zástupci jiných veřejných zadavatelů o tom, co požizují za účelem ošetření sociálních problémů a jaké jsou jejich zkušenosti. Pochopení toho, co funguje (nebo nefunguje) jiným veřejným zadavatelům může také pomoci přesvědčit osoby s rozhodovací pravomocí a kolegy, kteří se více obávají rizik, aby se připojili k novému sociálnímu přístupu k zadávání veřejných zakázek.

3.2.3 Jak zapojit trh

Existuje několik strategií a metod pro zapojení tržních subjektů. Hodně záleží na dostupných zdrojích a čase a na úrovni požadovaných sociálních inovací.

Dotazníky pro dodavatele a sondování trhu

Dotazníky jsou užitečnou a poměrně rychlou metodou pro získávání informací a pro zjišťování úrovně zájmu a schopnosti dodavatelů dodávat sociální řešení. Dotazníky by měly být propagovány v co největší míře, aby byla zajištěna pokud možno maximální účast dodavatelů.

Analýza obdržených odpovědí by měla pomoci rozvinout rozsah a další kroky strategie a procesu zadávání veřejných zakázek. Dbejte na to, aby údaje nesoužily k poskytnutí přímé či nepřímé výhody jakémukoliv potenciálnímu dodavateli, a to ani neúmyslně. Cílem tohoto přístupu by mělo být transparentní zamezení takovéto výhody.

Předběžné oznámení

Předběžné oznámení je typickou metodou, prostřednictvím které se trhu oznamuje záměr zadat zakázku či rámec, a která může být použita k zahájení konzultací s tržními subjekty. Předběžné oznámení se zveřejňuje na internetové stránce „Tenders Electronic Daily (TED)“, a má tak dosah na provozovatele mimo váš domácí region, kteří mohou k sociálním aspektům zaujímat různé přístupy.

Předběžné oznámení nezavazuje k zahájení zadávacího řízení a zadání zakázky, ale pokud je to možné, mělo by obsahovat podrobnosti a harmonogramy plánované veřejné zakázky, což účastníkům pomůže koncipovat své záměry. Nezapomeňte v předběžném oznámení uvést, jakou odpověď od tržních subjektů očekáváte, ať už je to vyplnění dotazníku, individuální odpověď nebo účast na konzultaci se zástupci trhu.

Plán zadávání veřejných zakázek

Prostřednictvím plánu zadávání veřejných zakázek se dodavatelům předem oznamují nadcházející příležitosti k zakázkám, díky čemuž mají možnost naplánovat a připravit k předložení kvalitní nabídky. Plány mohou obsahovat prohlášení o potřebách, které dodavatelům poskytnou konkrétnější informace o vašich sociálních potřebách a požadavcích.

Setkání s odběrateli / setkání s dodavateli

Události, na kterých se potenciální zadavatelé setkávají s potenciálními dodavateli, tvoří platformu, na které mohou:

Město Haarlem (Nizozemsko) konzultuje společensky odpovědná řešení v oblasti IKT se zástupci trhu

Účel veřejné zakázky

V roce 2019 uspořádalo město Haarlem „Setkání s odběrateli“ pro dodavatele a prodejce produktů a služeb v oblasti IKT. Cílem této předběžné tržní konzultace bylo zhodnotit současnou tržní odezvu a posoudit připravenost trhu zahrnout do připravovaného výběrového řízení na hardware IKT společensky odpovědná kritéria pro zadání zakázky a smluvní doložky.

Přístup

Před konáním události požádali zástupci města Haarlem všechny poskytovatele, kteří se tohoto setkání chtěli zúčastnit, aby si připravili odpovědi na konkrétní otázky. Dodavatelů se ptali:

1. Co má veřejný zadavatel zahrnout do zadávací dokumentace, aby mohli dodavatelé plně přizpůsobit svá navrhovaná řešení pro zlepšení odpovědnosti v rámci dodavatelských řetězců?
2. Jaký standard týkající se společenské odpovědnosti by měl veřejný zadavatel v tomto zadávacím řízení očekávat jako přijatelné minimum od schopného dodavatele?
3. Byli by dodavatelé ochotni a schopni na požádání zpřístupnit informace o svém programu odpovědnosti dodavatele veřejnému zadavateli?
4. Používají se při rozhodování o získávání zdrojů údaje o dodržování pracovních a lidských práv? Jak to lze ověřit?
5. Přijímá jejich společnost nebo dodavatelský řetězec opatření k řešení pracovních a lidskoprávních dopadů během extrakční fáze výroby? A jak to lze ověřit?
6. Mají k dispozici dodavatelský řetězec, který a) splňuje všechny požadavky a b) může být mobilizován poměrně brzy po zadání zakázky?

Formát setkání nabídl dodavatelům příležitost představit krátkou prezentaci, jejímž cílem je informovat veřejné zadavatele o aktuálním stavu a o tom, co by bylo možné uskutečnit v rámci nadcházejícího zadávacího řízení. Zásadním prvkem setkání byla aktivita World Café, v rámci které měli veřejní zadavatelé a dodavatelé příležitost k přímé a podrobné diskusi o tématech vznesených během dne. V tomto případě byli pozváni také další veřejní zadavatelé, kteří se účastnili v roli vedoucích diskusních stolů s dodavateli, čímž se znásobil účinek zapojení.

Výsledky

Díky sdílení informací o nadcházejícím zadávacím řízení města Haarlem a souvisejících klíčových otázkách před setkáním s odběrateli se dodavatelé a prodejci mohli připravit předem. To je obzvláště důležité pro odvětví se složitými dodavatelskými řetězci a pokročilými kritérii, neboť nelze očekávat, že jeden zástupce dodavatele bude mít úplný přehled o všech operacích. World Café přineslo městu Haarlem nové poznatky týkající se nadcházejícího zadávacího řízení a nejenže podpořilo začlenění nových kritérií společenské odpovědnosti, ale také jejich spojení s modelem zadávání zakázek v oběhovém hospodářství.

Získané poznatky

Události, jako je výše popsané setkání s odběrateli, jsou nejúspěšnější, když má zadavatel jasný cíl nebo potřebu, které chce konzultovat se zástupci trhu. Ty by měly být sděleny předem, aby dodavatelé mohli zvážit svoji vlastní pozici. Pokuste se najít rovnováhu při poskytování informací, které mohou určit zaměření diskusí, a nepřetížít dodavatele přílišným množstvím informací. Chcete-li získat zásadní poznatky, vyhraďte kromě jednání v plénu i prostor pro přímé diskuse.

- zadavatelé jednat o svých potřebách, včetně sociálních požadavků,

- dodavatelé mohou poskytovat informace o svých produktech a službách a o tom, jak mohou plnit zakázky společensky odpovědným způsobem, a
- další relevantní zúčastněné strany, jako jsou sociální partneři nebo nevládní organizace, mohou poskytnout odborné informace.

Mnoho veřejných zadavatelů pořádá události typu „setkání s odběrateli“, na které jsou pozváni dodavatelé, aby se setkali s lidmi odpovědnými za nákup konkrétního zboží a služeb. Dodavatelé se mohou dozvědět více informací o příležitostech k zakázkám a lépe porozumět politikám a postupům při zadávání veřejných zakázek. V některých případech mohou být dodavatelé požádáni, aby představili svá řešení a přístupy.

3.2.3 Dialog v průběhu zadávacího řízení a po něm

Dialog s dodavateli v průběhu zadávacího řízení

Přestože je při komunikaci s uchazeči během formálního procesu zadávání veřejných zakázek nutná opatrnost, je možné s uchazeči jednat o sociálních aspektech jejich nabídek. To platí zejména pro některé postupy, jako je soutěžní dialog, jednací řízení nebo postupy v rámci zjednodušeného režimu (viz části 3.4 a 4.1.1). V rámci těchto postupů je možné zlepšit sociální aspekty počátečních nabídek uchazečů poskytnutím zpětné vazby na základě kritérií pro zadání zakázky.

Zapojení tržních subjektů do společensky odpovědného pořizování pracovních oděvů v Gentu (Belgie)

Účel veřejné zakázky

V roce 2014 město Gent aktualizovalo svou politiku zadávání veřejných zakázek a zahrnuje do ní sociální cíle, jako je podpora zaměstnávání osob ze znevýhodněných skupin, podpora místního hospodářského růstu a začlenění mezinárodních standardů a zásad spravedlivého obchodu (Fair Trade). V roce 2016 se město Gent spolu se Sdružením vlámských měst a obcí (VVSG) rozhodlo nakupovat pracovní oděvy vyráběné v souladu se zásadami spravedlivého obchodu. Hlavním cílem bylo začlenit záruky z oblasti mezinárodních pracovních úmluv a zvýšit transparentnost v celém textilním dodavatelském řetězci.

Přístup

Město Gent zadalo veřejnou zakázku ve třech fázích: první fází byla analýza předchozích veřejných zadávacích řízení, jejímž účelem bylo nalézt osvědčené postupy v regionu Vlámka, pokud jde o začleňování udržitelnosti do specifikací pro pořizování pracovních oděvů. Za druhé, město Gent spolu se sdružením VVSG provedlo rozsáhlou studii trhu, která hodnotila připravenost trhu, transparentnost dodavatelských řetězců a potenciál jednotlivých značek v tomto odvětví, a shromáždilo stanoviska dodavatelů k udržitelné poptávce a využívání sociálních doložek ve veřejných zakázkách. Zástupci města Gent si uvědomili, že trh není připraven na poskytování dodávek na požadované environmentální a sociální úrovni, a proto byla ve třetí fázi sestavena sada nástrojů pro pracovní oděvy pořizované společensky odpovědným způsobem, která dodavatelům nabízí vodítka ke zlepšování služeb v rámci zakázek. Město rozdělilo rámcovou dohodu do pěti částí, které vyžadovaly různé úrovně sociální a environmentální výkonnosti, přičemž sada nástrojů definovala každou úroveň a důkazy, které měli uchazeči předložit. Sada nástrojů rovněž podrobně popisuje cestu k odpovědnějšímu získávání pracovních oděvů, ke které se dodavatelé zavazují prostřednictvím smluvních ujednání.

Výsledky

Pokud je to možné, jsou nyní pořizované pracovní oděvy vyrobeny z ekologicky produkované a Fair Trade bavlny a recyklovaného polyesteru. Úroveň sociálních aspektů se liší v závislosti na kategorii oděvů a byly formulovány různé ambice. Od dodavatelů bylo požadováno zajištění transparentnosti v rámci dodavatelských řetězců, avšak v jedné kategorii byl požadavek na transparentnost ještě rozšířen. Celkově bylo cílem aktivovat dodavatele k zapojení do procesu neustálého zlepšování sociálních podmínek v průběhu realizace celého rámce. Výkonnost dodavatelů ověřují třetí strany, které ve spolupráci s městem Gent pracují na vylepšeních.

Získané poznatky

Tržní subjekty jsou ochotny spolupracovat na neustálém zlepšování pracovních podmínek v dodavatelském řetězci, to však vyžaduje zapojit, stimulovat a podporovat dodavatele. Smluvní ujednání jsou pouze jednou částí řešení; k úspěchu je nezbytné vést dialog a udržovat partnerství s dodavateli. To by mělo začít před zahájením zadávacího řízení a mělo by pokračovat i během plnění zakázky.

Zpětná vazba dodavatelům po skončení zadávacího řízení

Po ukončení zadávacího řízení poskytněte vyhodnocení a zpětnou vazbu neúspěšným uchazečům, informujte je o důvodech, proč jejich návrh neuspěl a jak obstál v plnění sociálních kritérií.

Vyhodnocení může sloužit k zodpovězení dotazů uchazečů, získání zpětné vazby ohledně postupu zadávání veřejné zakázky (včetně sociálních kritérií) a povzbuzení dodavatelů k tomu, aby při příští příležitosti předložili do zadávacího řízení lepší nabídku, pokud jde o sociální aspekty. Kromě toho

může vyhodnocení s úspěšným dodavatelem zahrnovat diskusi o silných a slabých stránkách sociálních prvků nabídky, o provádění a monitorování během plnění zakázky.

3.2.4 Řízení rizik při tržním dialogu

Tržní dialog provádějte s náležitou péčí a takovým způsobem, aby nenarušoval hospodářskou soutěž. Mezi potenciální rizika patří:

- nespravedlivé zvýhodňování jednoho z dodavatelů, například formulováním specifikace ve prospěch jednoho potenciálního dodavatele nebo řešení,
- jednání způsobem, který znevýhodňuje jednoho nebo více dodavatelů nebo
- nedodržení ochrany práv duševního vlastnictví dodavatele nebo obchodně citlivých informací.

Opatření pomáhající řídit rizika spojená s tržním dialogem zahrnují:

- naplánujte, kdy a jakým způsobem kontaktujete tržní subjekty,
- ujistěte se, že proces je všem dodavatelům jasný a zabývejte se jejich očekáváními,
- zacházejte se všemi dodavateli stejně – nediskriminujte nikoho,
- sdílejte se všemi dodavateli stejné informace,
- veďte si záznamy ze setkání,
- zajistěte, aby byly stejné informace zpřístupněny jako součást zadávací dokumentace, a
- poskytněte dostatek času na předkládání nabídek, včetně uchazečů, kteří se nezapojili do tržních konzultací.

Tržní konzultace mohou vzbuzovat obavy, pokud však tento proces dokáže transparentním způsobem formovat trh tak, aby dodal nová řešení, která skutečně naplňují potřeby uživatelů, mohou z nich plynout významné sociální přínosy.

Osvědčené postupy

- Před zahájením spolupráce s dodavateli proveďte průzkum trhu. Čím více budete mít znalostí o sociálních inovacích a možnostech zlepšení, tím realističtější bude vaše prohlášení o potřebách, což povede k produktivnímu a relevantnímu dialogu.
- Efektivní tržní dialog může vyžadovat čas a zdroje, existují ale různé způsoby jeho provedení. Zvažte metodu, která je úměrná vašim prostředkům, velikosti a hodnotě zakázky a sociálním rizikům.

3.3 Jaký typ zakázky?

Design zakázky může hrát klíčovou roli při určování sociálního dopadu veřejných zakázek.

Velikost a délka trvání zakázky

Zajistěte, aby velikost zakázky nebránila účasti organizací, které mohou nabídnout sociální hodnotu, včetně malých a středních podniků, organizací sociální ekonomiky a sociálních podniků. Menší zakázky, včetně rozdělení zakázek na menší části, mohou usnadnit přístup organizacím, které již aktivně zprostředkovávají společenské přínosy, neboť menší velikost může lépe vyhovovat jejich výrobním kapacitám. Příliš malé zakázky však mohou omezit pole hospodářské soutěže a omezit prostor pro investice do sociálních výsledků. Mějte na paměti, že je zakázáno dělit zakázky za účelem obcházení závazků EU, pokud k tomu není objektivní důvod ⁽⁷⁵⁾.

Při určování rozsahu společenské návratnosti může hrát významnou roli také doba trvání zakázky. U krátkých zakázek v délce jednoho roku a méně může být pro dodavatele obtížnější investovat a

⁽⁷⁵⁾ Čl. 5 odst. 3 směrnice 2014/24/EU, čl. 16 odst. 3 směrnice 2014/25/EU a čl. 8 odst. 4 směrnice 2014/23/EU.

dosahovat sociálních výsledků. To platí zejména v případech, kdy se zavádějí nové metody nebo systémy, například monitorování dodržování lidských práv v dodavatelském řetězci nebo odborná příprava dříve nezaměstnaných zaměstnanců. Takovým iniciativám trvá nějakou dobu, než se stabilizují a začnou dosahovat výsledků, myslíte na to při rozhodování o délce zakázky. Pokud je doba trvání zakázky nedostatečná, může to také negativně ovlivnit kvalitu a návaznost služby. To může mít nepříznivé účinky na určité příjemce služeb (například na osoby ve zranitelné situaci). Jedním z přístupů je podmínit obnovení či prodloužení smlouvy dosažením konkrétních sociálních výsledků a celkově uspokojivým výkonem.

Rozdělení zakázek do částí

Pravidla EU zdůrazňují možnost rozdělení zakázek na části a vyžadují, aby veřejní zadavatelé vysvětlili důvody v případě, že se rozhodnou tak neučinit⁽⁷⁶⁾. Rozdělení zakázek na části v rámci společensky odpovědného ZVZ může zajistit, že se mohou do soutěže zapojit i menší provozovatelé, organizace sociální ekonomiky nebo sociální podniky, které nemusí být schopny splnit všechny aspekty velké zakázky. Rovněž je možné omezit počet částí zakázky udělených kterémukoliv jednotlivému uchazeči, a to na základě předem stanovených objektivních a nediskriminačních kritérií⁽⁷⁷⁾. Rozdělení zakázky na části vám může pomoci zajistit, že se na zprostředkovávání společenských přínosů bude podílet více organizací.

Veřejní zadavatelé se mohou rozhodnout, podle čeho definují části zakázky, například podle:

- druhu plnění,
- velikosti jednotlivých zakázek nebo
- zeměpisné oblasti plnění.

Předběžné tržní konzultace (viz část 3.2) vám mohou poskytnout informace o tom, jak rozdělit zakázku způsobem, který bude trhu vyhovovat a podporovat finančně nejvýhodnější řešení.

Můžete přijímat nabídky na kombinace částí, jakož i na jednotlivé části zakázky. V prvním případě musíte v oznámení o zakázce uvést, které části zakázky je možné kombinovat. Můžete se také naopak rozhodnout, že omezíte počet částí zakázky, o které se může dodavatel ucházet, a maximální počet částí, které je možné zadat kterémukoliv jednotlivému dodavateli.

Rozhodnutí neudělit zakázku po částech může být vhodné, pokud by rozdělení mohlo:

- omezit hospodářskou soutěž,
- zapříčinit riziko nadměrně technicky obtížného nebo nákladného plnění zakázky nebo
- narušit plnění zakázky kvůli potřebě koordinace různých dodavatelů jejich jednotlivých částí.

Volba rámcové dohody nebo zakázky

Jedním ze způsobů, jak zvýšit účinnost zadávacích řízení při provádění společensky odpovědného ZVZ, může být zadávání rámcových dohod. Rámcová dohoda může být uzavřena s jedním nebo více hospodářskými subjekty a umožňuje zadání několika zakázek bez nutnosti opakovat celý proces zadávání veřejných zakázek. Rámcové dohody mohou přispět ke společensky odpovědnému ZVZ tím,

⁽⁷⁶⁾ 78. bod odůvodnění a čl. 46 odst. 1 směrnice 2014/24/EU a 87. bod odůvodnění a čl. 65 odst. 1 směrnice 2014/25/EU. Vnitrostátní vlády se také mohou rozhodnout, že u některých typů zakázek bude dělení zakázek na části povinné.

⁽⁷⁷⁾ Čl. 46 odst. 2 směrnice 2014/24/EU a čl. 65 odst. 2 směrnice 2014/25/EU.

že umožňují větší flexibilitu při zadávání zakázek, a mohou také zvýšit pobídky pro dodavatele, aby nabízeli řešení s vyšší sociální návratností, a to díky potenciálu získat více zakázek, a tak získat zpět veškeré dodatečné náklady spojené s prováděním daných řešení.

Kapitola 5 obsahuje další informace o provádění společensky odpovědného ZVZ prostřednictvím rámcových a smluvních podmínek, včetně podmínek týkajících se subdodavatelů.

Osvědčené postupy

- Již v rané fázi zvažte, jak mohou typ a doba trvání zakázky ovlivnit společenskou hodnotu nabídky. V rámci tržních konzultací se můžete dodavatelů zeptat, jaký typ zakázky nebo rámcové dohody jim nejlépe umožní dosáhnout sociálních výsledků.

3.4 Výběr druhu zadávacího řízení

Směrnice 2014/24/EU a 2014/25/EU nabízejí možnost výběru z pěti druhů zadávacího řízení ⁽⁷⁸⁾:

- otevřené řízení – kterýkoli hospodářský subjekt může předložit nabídku,
- užší řízení – na základě objektivních kritérií je vybráno nejméně pět uchazečů, kteří předkládají nabídku,
- jednacích řízení s uveřejněním – na základě objektivních kritérií jsou vybráni nejméně tři uchazeči, kteří předkládají nabídku; nabídky mohou být předmětem jednání,
- soutěžní dialog – na základě popisu požadavků veřejného zadavatele jsou vybráni nejméně tři zájemci, aby navrhli řešení a
- inovační partnerství – jsou vybráni nejméně tři zájemci, kteří vytvoří a dodají zboží či služby, jež na trhu dosud neexistují, s využitím struktury postupné zakázky.

Povšimněte si, že podle směrnice 2014/24/EU lze jednacích řízení s uveřejněním a soutěžní dialog použít pouze v určitých situacích ⁽⁷⁹⁾, a v každém případě byste měli pozvat takový počet zájemců, který zajistí skutečnou soutěž. Společensky odpovědné ZVZ lze realizovat v rámci každého z těchto řízení, ale přesný přístup se může lišit v závislosti na vybraném druhu zadávacího řízení.

V otevřeném řízení může nabídky předkládat jakýkoliv dodavatel, vy však můžete před vyhodnocením nabídek nebo po něm posoudit technickou a odbornou způsobilost (včetně předchozích zkušeností) a rozhodnout, zda dodavatel v tomto ohledu uspěl nebo neuspěl. Vícestupňová řízení (tedy všechna s výjimkou otevřeného řízení) nabízejí možnost předem vybrat uchazeče na základě kritérií, která mohou zahrnovat schopnost realizovat sociální aspekty zakázky. Kapitola 4 obsahuje další informace o hodnocení technické a odborné způsobilosti v rámci společensky odpovědného ZVZ.

⁽⁷⁸⁾ Viz kapitola I směrnice 2014/24/EU (zejména články 26–31), kapitola I směrnice 2014/25/EU (zejména články 44–49).

⁽⁷⁹⁾ Čl. 26 odst. 4 směrnice 2014/24/EU. Podle směrnice 2014/25/EU lze soutěžní dialog a jednacích řízení s předchozím zveřejněním použít bez zvláštního odůvodnění.

Využití dialogu s uchazeči: výběrové řízení na denní péči o dospělé osoby s komplexními potřebami

Účel veřejné zakázky

Zastupitelstvo oblasti Scottish Borders chtělo rozvinout své služby denní péče pro dospělé s komplexními potřebami. Zastupitelstvo provedlo přezkum služeb, včetně konzultací s uživateli, a zaměřilo se na zlepšení personalizace a flexibility pečovatelských služeb tak, aby odpovídaly individuálním potřebám. Úkol přilákat do výběrového řízení na tento nový typ flexibilní zakázky řadu možných poskytovatelů, včetně organizací, jako jsou sociální podniky, byl pro zastupitelstvo vzhledem k omezenému okruhu potenciálních poskytovatelů výzvou.

Přístup

Zastupitelstvo nejprve použilo standardní postup zadávání veřejných zakázek, ale žádné nabídky nespĺňovaly požadavky na flexibilní poskytování příslušných služeb. Poté vytvořilo přístup zahrnující setkání a dialogy s několika poskytovateli z terciární sféry. Tým odpovědný za zadávání zakázek sestavil briefingový balíček, který vysvětloval postup a tvořil základ několika setkání s dialogy s každým poskytovatelem, která probíhala po dobu jednoho měsíce. Poskyvatelé měli možnost představit své plány uživatelům služeb a jejich pečovateltům. Tento dialog umožnil zúčastněným stranám spolupracovat s potenciálními poskytovateli, aby plánům dobře porozuměli a přispěli ke konečné specifikaci nabídkového řízení. Konečný společně vytvořený model byl projednán se všemi zúčastněnými a poté byl předložen v poslední části zadávacího řízení. Byly vyhodnoceny výsledné nabídky a zadána zakázka.

Výsledky

Výsledkem společně vytvořeného modelu byly kvalitnější nabídky a lepší odezva, než se původně očekávalo. Prostřednictvím modelu zadávacího řízení bylo dosaženo snížení počtu lidí, kteří kvůli přístupu k pečovatelským službám cestují mimo svou oblast, a také úspor z důvodu vyšší efektivity ve výši 200 000 GBP v období pěti let. Zakázka rovněž definovala povinnost dodavatelů poskytovat služby způsobem, který se vztahuje na všechny koncové uživatele, aby zajistila naplnění individuálních potřeb i požadavků zastupitelstva.

Získané poznatky

Kolektivní zapojení poskytovatelů, zúčastněných stran a zastupitelstva vedlo k pozitivním přínosům, které předčily očekávání. Zejména to vedlo k zapojení jednotlivců s poruchami učení a jejich pečovateltů po celou dobu procesu a k vytvoření vztahu k nové službě. Flexibilní proces společné tvorby poskytl dodavatelům z terciární sféry značné příležitosti ke komunikaci s osobami využívajícími službu a pomohl při utváření předložené nabídky. Jak uvedl dodavatel: „Možnost setkat se s rodinami a zastupiteli v rané fázi nám umožnila lépe vyhovět konkrétním potřebám identifikované skupiny klientů.“

Na výběr druhu řízení může mít vliv také velikost relevantního trhu nabízejícího společensky odpovědná řešení, konkrétní předmět a rozsah předpokládané zakázky, jakož i její složitost. Pokud se jedná o poměrně jednoduchou a standardní zakázku a produkt či službu může poskytnout pouze malý počet dodavatelů, může být efektivní otevřené řízení. Naopak užší řízení může být vhodnější v případě, že produkt či služba vyžaduje významné finanční a technické kapacity a může jej poskytnout velký počet dodavatelů, neboť v takovém případě můžete stanovit maximální počet zájemců, kteří budou pozváni k účasti na řízení ⁽⁸⁰⁾. Pokud je konkrétní rozsah zakázky složitější, nelze stanovit technické specifikace s dostatečnou přesností nebo jsou zapotřebí inovativní řešení, může být

⁽⁸⁰⁾ Článek 65 směrnice 2014/24/EU a článek 46 směrnice 2014/25/EU.

výhodnější použít jednací řízení s uveřejněním nebo soutěžní dialog, za předpokladu, že jsou splněny podmínky přístupu. Směrnice stanoví minimální lhůty pro jednotlivé druhy řízení. Vztahuje se na ně rovněž obecný požadavek na poskytnutí přiměřeného času v závislosti na složitosti zakázky ⁽⁸¹⁾. Při stanovování lhůt zvažte kvalitu a komplexnost očekávaných odpovědí – krátká období pro předkládání nabídek mohou být někdy kontraproduktivní, neboť může být nezbytné věnovat pak více času vyjasňování podání.

Někteří veřejní zadavatelé se mohou obávat, že kvůli společensky odpovědnému ZVZ bude pro uchazeče těžší reagovat na kritéria výzvy k podávání nabídek a že neobdrží vhodné nabídky. Jedním ze způsobů, jak tuto obavu řešit, jsou tržní konzultace, o kterých byla řeč výše. Některé druhy řízení umožňují větší interakci s uchazeči, čehož lze využít k zajištění vhodné odezvy na sociální kritéria. Například v rámci jednacího řízení s uveřejněním je možné jednat o aspektech sociální výkonnosti (nad rámec stanovených minimálních požadavků) a opatřeních týkajících se podávání zpráv, která se použijí. Soutěžní dialog a inovační partnerství mohou pomoci řešit složité sociální problémy tím, že uchazečům umožňují vyvíjet a zdokonalovat nová řešení.

Podle směrnice 2014/24/EU lze soutěžní dialog nebo jednací řízení s uveřejněním použít, pokud trh nemůže potřeby veřejného zadavatele uspokojit bez úpravy již dostupných řešení nebo jsou vyžadovány další návrhy či inovativní řešení ⁽⁸²⁾. Tyto postupy je také možné použít pro zakázky, na které se vztahuje zjednodušený režim, což vám může umožnit větší procesní flexibilitu (viz část 4.2).

Tyto druhy řízení mohou vést k sociálním inovacím a lepšímu pochopení možností pro zvýšení společenské hodnoty, ale vyžadují vynaložení zdrojů a odborných znalostí. Přímočařejším řešením může být provedení předběžné tržní konzultace před zahájením otevřeného nebo užšího řízení.

A konečně, zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi ⁽⁸³⁾ může být užitečné v případech, kdy potřebujete pro naplnění vašich potřeb nalézt inovativní řešení, včetně případů, kdy se jedná o sociální cíle ⁽⁸⁴⁾. Zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi umožňuje veřejným zadavatelům porovnat alternativní potenciální přístupy k řešení a vybrat ten, který nejlépe vyhovuje konkrétní veřejné potřebě. Veřejné orgány jej mohou použít k souběžnému nákupu služeb v oblasti výzkumu a vývoje od několika konkurenčních dodavatelů, aby mohly porovnat alternativní přístupy k řešení a identifikovat finančně nejvýhodnější řešení.

Osvědčené postupy

- Při rozhodování o druhu řízení vezměte v úvahu faktory společensky odpovědného ZVZ, včetně aktuální schopnosti trhu splnit vaše sociální požadavky, a očekávanou kvalitu a množství nabídek.

⁽⁸¹⁾ Článek 47 směrnice 2014/24/EU, článek 66 směrnice 2014/25/EU a článek 39 směrnice 2014/23/EU.

⁽⁸²⁾ Čl. 26 odst. 4 směrnice 2014/24/EU. Podle směrnice o veřejných službách lze soutěžní dialog a jednací řízení s předchozím zveřejněním použít bez zvláštního odůvodnění.

⁽⁸³⁾ Zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi je vyloučeno z působnosti směrnic o zadávání veřejných zakázek (viz článek 14 směrnice 2014/24/EU a článek 32 směrnice 2014/25/EU). Zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi se nevztahuje na zavádění rozsáhlé výroby pro komerční objemy konečných produktů, které spadá do oblasti působnosti směrnic o zadávání veřejných zakázek. Další informace o zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi, jeho výhodách a omezeních naleznete na adrese <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/pre-commercial-procurement>

⁽⁸⁴⁾ Konkrétní příklad toho, jak lze zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi použít k poskytování pečovatelských služeb více uživatelům viz <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/bioservo-technologies-gives-humans-robotic-super-strength-cyborgs>

- Flexibilní druhy řízení mohou pomoci zajistit dobrou odezvu na sociální kritéria tím, že umožňují větší interakci s uchazeči.

3.5 Definování a kritická analýza specifikací

Vzhledem k tomu, že specifikace mohou určit rozsah společensky odpovědného ZVZ v dané zakázce a ovlivnit pole hospodářské soutěže, je zásadní, aby byly nastaveny správně. Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, je umožnit zúčastněným stranám vyjádřit se k návrhům specifikací v rámci tržních konzultací. Užitečný může být také interní postup kritické analýzy specifikací.

Část 4.4 se zabývá použitím specifikací pro společensky odpovědné ZVZ založených na výkonnosti nebo výstupech. Překročení úzké technické specifikace produktu nebo služby a vyjádření funkčních požadavků může vést ke vzniku sociálních inovací a nových nápadů ze strany tržních subjektů. Takové překročení užšího vymezení může například znamenat:

- plně přístupnou dopravu pro všechny osoby, včetně osob se zdravotním postižením, namísto autobusu s přístupem pro invalidní vozíky,
- přístupnou architekturu, která reaguje na potřeby osob se zdravotním postižením, místo zaměření pouze na jeden typ, jako je například označování pomocí Braillova písma či audio systémů nebo
- transparentnost dodavatelských řetězců a proces monitorování dodržování pracovních práv souvisejících s nabízeným produktem namísto prostého vyžadování souladu s normami MOP.

Včasné zaměření na návrh specifikací může pomoci dosáhnout lepších sociálních výsledků zakázky. Výše popsané procesy posuzování potřeb, tržní konzultace a výběru formy zakázky a druhu řízení zajišťují relevantnější a realističtější sociální výsledky.

Osvědčené postupy

- Plánování společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek je stejně důležité jako volba specifikací a kritérií pro nabídky. Pokud je to možné a vhodné, konzultujte sociální potřeby se zaměstnanci a koncovými uživateli, spolupracujte se zástupci trhu, představte jim své cíle a získejte zpětnou vazbu od dodavatelů, zvolte takový přístup k zadání veřejné zakázky, který má potenciál přinést nejpozitivnější sociální výsledky.

3.6 Použití volitelných polí ve standardních formulářích

Od 25. října 2023 budou veřejní zadavatelé muset vyplňovat nové a aktualizované standardní formuláře⁽⁸⁵⁾ (elektronické formuláře), prostřednictvím kterých budou moci poskytovat informace o uplatňování sociálních hledisek a kritérií přístupnosti při zadávání svých veřejných zakázek (aspekty přístupnosti, včetně standardních formulářů, viz část 4.4.1). Aktualizované standardní formuláře budou obsahovat volitelné pole, kde můžete označit, že prostřednictvím zadávacího řízení sledujete dosažení sociálních cílů. Použitím této možnosti přispějete k přesnějšímu sběru dat a analýze využívání společensky odpovědného ZVZ v Česku a v celé EU.

Dobré provedení elektronických formulářů je investice. Vyžaduje dostatek času i zdrojů, ale bude mít značnou návratnost z hlediska ušetřeného času, a to pro všechny realizátory i uživatele. Na rozdíl od

⁽⁸⁵⁾ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/1780 ze dne 23. září 2019, kterým se stanoví standardní formuláře pro uveřejňování oznámení v oblasti zadávání veřejných zakázek a kterým se zrušuje prováděcí nařízení (EU) 2015/1986 („elektronické formuláře“).

předchozích standardních formulářů mají být elektronické formuláře do značné míry vyplňovány automaticky systémy elektronického zadávání zakázek, nikoli uživateli, což významně sníží administrativní zátěž. Pro lepší porozumění procesu a souvisejícím možnostem viz Manuál realizace politiky v oblasti elektronických formulářů ⁽⁸⁶⁾.

⁽⁸⁶⁾ Viz https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/digital/eforms_cs

Kapitola 4 – Zadávací řízení

Tato kapitola se blíže zabývá způsoby, jak můžete během procesu zadávání zakázky uplatňovat společensky odpovědné ZVZ. Zaměřuje se na možnosti v rámci směrnic o zadávání veřejných zakázek a sleduje fáze zadávacího řízení od vymezení předmětu po identifikaci úspěšné nabídky. Na základě posouzení potřeb a plánování popsaného v kapitole 3 si vaše organizace může zvolit, který ze zde uvedených přístupů bude pro vaši zakázku vhodný. Tato volba často zahrnuje použití více než jednoho opatření společensky odpovědného ZVZ, například kombinaci kritérií pro vyloučení a pro zadání zakázky.

Každá část obsahuje příklady od skutečných veřejných zadavatelů a doporučení, jak postupovat.

4.1 Definování předmětu a identifikace platných pravidel

Směrnice o zadávání veřejných zakázek nepředepisují pro veškeré veřejné zakázky jednu univerzální strategii. Veřejní zadavatelé si mohou vybrat z řady postupů a technik, přičemž na některé zakázky nebo finanční ujednání se pravidla pro zadávání zakázek vůbec nevztahují – například pracovní smlouvy nebo nehmotné služby obecného zájmu⁽⁸⁷⁾. U zakázek, na které se vztahují směrnice o zadávání veřejných zakázek, je zásadní určení předmětu zakázky.

Předmět má obvykle podobu stručného popisu zboží, služeb nebo stavebních prací, které chcete pořídit. U řízení přesahujících prahové hodnoty EU se nachází v oznámení o zahájení zadávacího řízení spolu s příslušnými kódy společného slovníku pro veřejné zakázky (CPV). Ty tržní subjekty informují, co přesně máte v úmyslu pořídit, a zajišťují, že se hospodářské subjekty, které mají zájem, dozvědí o vašem zadávacím řízení. Kódy CPV jsou důležité také proto, že určují, jaký právní režim stanovený směrnicemi se na zakázku vztahuje. Směrnice o zadávání veřejných zakázek stanoví pro sociální a jiné konkrétní služby pořízené formou veřejné zakázky „zjednodušený režim“, který umožňuje v procesu zadávání zakázek větší

Spojení s předmětem veřejné zakázky

Článek 67 odst. 3 směrnice 2014/24/EU a čl. 82 odst. 3 směrnice 2014/25/EU vysvětlují, co se rozumí „spojením s předmětem veřejné zakázky“. Má se za to, že kritéria jsou spojena s předmětem veřejné zakázky, pokud se týkají stavebních prací, dodávek nebo služeb, které mají být poskytnuty v rámci dané zakázky, v jakémkoli ohledu a v kterékoli fázi jejich životního cyklu, a to včetně faktorů ve spojitosti s:

- a) konkrétním procesem výroby, poskytování stavebních prací, dodávek nebo služeb či obchodování s nimi nebo
- b) konkrétním procesem pro jinou fázi jejich životního cyklu,

a to i v případě, že tyto faktory nejsou součástí jejich věcné podstaty.

Jedním ze způsobů, jak o tom uvažovat, je, že pokud nakupujete jen jablka, nemůžete po uchazečích vyžadovat, aby pěstovali také pomeranče. Můžete se však dotazovat na podmínky, za jakých jsou jablka pěstována, včetně faktorů, které nemusí být při pohledu na konečný produkt zřejmé (např. pracovní podmínky).

Další příklady v této kapitole ilustrují, jak se spojení s předmětem vztahuje na kritéria společensky odpovědného ZVZ v každé fázi

⁽⁸⁷⁾ Služby, jako jsou policie, soudnictví a zákonné systémy sociálního zabezpečení, nepodléhají zvláštním evropským právním předpisům ani pravidlům pro vnitřní trh a hospodářskou soutěž.

flexibilitu ⁽⁸⁸⁾. Kódy CPV stanoví, zda se na zakázku vztahuje zjednodušený režim a jestli může být vyhrazena pro organizace pověřené výkonem veřejné služby (viz část 4.3).

Rozhodnutí o předmětu zakázky je rovněž zásadní pro identifikaci příslušných příležitostí k uplatnění sociálních kritérií v rámci zadávacího řízení. Směrnice o zadávání veřejných zakázek jasně stanoví, že veřejní zadavatelé mohou v průběhu zadávacího řízení uplatňovat sociální kritéria za podmínky, že jsou tato kritéria spojena s předmětem zakázky (další informace o tom, co to znamená, viz rámeček výše). Níže uvedená tabulka uvádí několik příkladů různých typů zakázek, příslušná pravidla a potenciální přístupy společensky odpovědného ZVZ.

Předmět	Platná pravidla	Příklad přístupu společensky odpovědného ZVZ
Dodávka nemocničních uniforem (odhadovaná hodnota 300 000 EUR)	Směrnice 2014/24/EU (vztahuje se v plném rozsahu)	<ul style="list-style-type: none"> • Kritéria pro vyloučení a výběr za účelem zajištění etických pracovních postupů v celém dodavatelském řetězci • Kritéria pro zadání zahrnují odkaz na označení udělená třetí stranou osvědčující etickou výrobu • Smluvní ujednání posilují závazky a umožňují monitorování dodavatelského řetězce • Technické specifikace vyžadují přístupnost a inkluzivnost pro osoby se zdravotním postižením
Služby péče o zranitelnou mládež (odhadovaná hodnota 1 milion EUR)	Směrnice 2014/24/EU (zjednodušený režim)	<ul style="list-style-type: none"> • Předběžné tržní konzultace s cílem rozhodnout o nejučinnějším způsobu poskytování služeb • Konzultace s uživateli a odborníky za účelem identifikace potřeb uživatelů, včetně přístupnosti • Zakázka může být vyhrazena pro organizace pověřené výkonem veřejné služby (vyhrazené veřejné zakázky na sociální služby) • Kritéria pro zadání se zaměřují na kvalitu a sociální začlenění (např. upřednostnění charakteristik začleňujících osoby se zdravotním postižením a prvků přístupnosti) • Smluvní ujednání mohou spojovat platbu s výsledky, například definovanými pozitivními výsledky pro mládež
Partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) za účelem rozvoje městské oblasti včetně sociálního bydlení a komunitních služeb (odhadovaná hodnota 25 milionů EUR)	Směrnice 2014/23/EU (směrnice o koncesích)	<ul style="list-style-type: none"> • Kritéria pro výběr zahrnují zkušenosti s realizací předchozích projektů sociálně inkluzivním způsobem • Technické specifikace musí zahrnovat kritéria přístupnosti pro všechny budovy, veřejné prostory a vybavení • Smluvní ujednání zahrnují zaměstnání a

⁽⁸⁸⁾ Hlava III (články 74–77) směrnice 2014/24/EU, články 91–94 směrnice 2014/25/EU a článek 19 směrnice 2014/23/EU. Viz část 4.2 níže.

		zaškolení určitého počtu znevýhodněných pracovníků
--	--	--

Tabulka 4.1: Příklady přístupů společensky odpovědného ZVZ spojených s předmětem veřejné zakázky

Přestože výše uvedená tabulka představuje pouze malý výběr typů zakázek, u nichž mohou stát sociální aspekty v popředí, ukazuje řadu přístupů, jež právní předpisy EU umožňují. Výše uvedené přístupy společensky odpovědného ZVZ jsou všechny spojeny s předmětem veřejné zakázky. Příklady přístupů, které nejsou spojeny s předmětem veřejné zakázky:

- požadavek, aby uchazeči měli označení či certifikace udělené třetí stranou pro všechny své výrobky (včetně těch, které nejsou nakupovány) nebo aby zaměstnávali znevýhodněné pracovníky po celou dobu své činnosti (nikoliv pouze v souvislosti s konkrétní zakázkou),
- udělování dodatečných bodů uchazečům, kteří souhlasí s poskytnutím charitativního daru nebo podporou projektu, který nesouvisí se zadávanou zakázkou,
- požadavek, aby uchazeči uplatňovali obecnou politiku sociální odpovědnosti podniků namísto specifických požadavků na to, jak provádějí danou zakázku.

Třetí příklad zdůrazňují 97. bod odůvodnění směrnice 2014/24/EU a 102. bod odůvodnění směrnice 2014/25/EU. Měli byste se spíše zaměřit na konkrétní aspekty společenské odpovědnosti, které chcete v rámci zakázky řešit, než řešit celofiremní politiku. V některých případech však může politika sociální odpovědnosti podniku sloužit jako (částečný) důkaz ve vztahu ke konkrétnímu požadavku. Pokud například vaše zakázka obsahuje podmínky na ochranu oznamovatelů v celém dodavatelském řetězci, mohou uchazeči odkázat na svou obecnou politiku v oblasti oznamování i na jakákoliv konkrétní opatření, která přijmou pro danou zakázku.

4.2 Zjednodušený režim

V průběhu reformy směrnic o zadávání veřejných zakázek z roku 2014 bylo naznáno, že pro některé služby, zejména služby týkající se sociálních, zdravotnických, vzdělávacích a komunitních činností, by měla platit samostatná pravidla. Tyto služby mají ze své podstaty obecně omezený přeshraniční význam a jsou také v celé EU organizovány různými způsoby, které odráží různé kulturní tradice. Z těchto důvodů byl zaveden samostatný „zjednodušený režim“, který vytváří jedinečné příležitosti pro společensky odpovědné ZVZ.

Evropský rámec kvality sociálních služeb

V roce 2010 byl přijat dobrovolný evropský rámec kvality sociálních služeb. Rámec definuje zásady kvality sociálních služeb a provozní kritéria napomáhající při jejich provádění a monitorování. Je určen jak veřejným zadavatelům odpovědným za sociální služby, tak poskytovatelům služeb a jejich zaměstnancům.

Zastřešující zásady kvality stanoví, že sociální služby by měly být dostupné, přístupné, za přijatelné ceny, zaměřené na člověka, komplexní, návazné a orientované na výsledky. Podrobnější vysvětlení každé z těchto zásad je uvedeno v dotčeném rámci.

Zásady a kritéria jsou obzvláště důležité pro služby, na které se vztahuje zjednodušený režim. Mohou například pomoci strukturovat konzultace s uživateli a jejich zapojení ve fázi plánování a zadávání služeb. Celé znění rámce najdete [zde](#).

Zjednodušený režim pro sociální a jiné zvláštní služby ⁽⁸⁹⁾ stanoví vyšší prahové hodnoty pro uplatňování pravidel EU na tyto služby a umožňuje členským státům zavádět vnitrostátní pravidla týkající se jejich zadávání. Vzhledem k širokému prostoru pro uvážení, který je v této oblasti ponechán členským státům, se mohou procesní pravidla použitelná pro sociální a jiné zvláštní služby napříč EU značně lišit. Podle práva EU se uplatní pouze základní zásady Smlouvy týkající se transparentnosti a rovného zacházení, a dále požadavek zveřejnit oznámení o zahájení zadávacího řízení a oznámení o zadání zakázky.

Při splnění těchto základních zásad je možné uplatňovat postupy zjednodušeného režimu zadávacího řízení, které jsou flexibilnější než postupy používané pro zakázky, na které se směrnice vztahují v plném rozsahu. Uživatelé a potenciální poskytovatelé služeb mohou například být více zapojeni do navrhování služby a je možné jednat o různých aspektech, jako jsou kvalita, pokrytí a personální uspořádání. Je také možné uplatnit řízení založená na řízeních stanovených ve směrnici o zadávání veřejných zakázek, avšak se zvláštními úpravami, díky kterým budou vhodnější pro vámi pořizované služby ⁽⁹⁰⁾. Můžete například chtít uspořádat setkání s uchazeči založená na dialogu před zveřejněním výzvy k podávání nabídek či popisného dokumentu, nebo upravit lhůty nebo počet uchazečů, kteří budou pozváni k předložení nabídek.

Další příklady použití zjednodušeného režimu ve vnitrostátní praxi jsou uvedeny v rámečcích v této části.

Příklady vnitrostátního práva / pokynů pro zjednodušený režim Francie a Skotsko

V roce 2019 zveřejnila společně tři francouzská ministerstva aktualizované [pokyny k sociálním aspektům zadávání veřejných zakázek](#). Reflektují směrnice o zadávání veřejných zakázek, které byly ve francouzském právu provedeny [nařízením 2016-360 ze dne 25. března 2016](#).

Mezi mnoha dalšími tématy se pokyny zabývají také využitím „upraveného řízení“, které lze použít pro sociální a jiné zvláštní služby, jak je stanoveno v člancích 27 a 28 nařízení. Navrhují způsoby, jak lze tento postup použít k dosažení sociálních cílů, jako je například zařazení nezaměstnaných na trh práce. Uchazeči mohou například nabízet různé možnosti, jak těchto sociálních cílů dosáhnout.

Pokyny rovněž zdůrazňují, že upravené řízení neumožňuje vyčlenit zakázky pro jeden konkrétní podnik, ale ve vhodných případech je možné využít vyhrazení zakázek.

Francouzské ředitelství pro právní služby (Direction des Affaires Juridiques) rovněž vydalo [pokyny](#) k používání upraveného řízení, přičemž zdůraznilo, že upravené řízení by mělo umožnit větší účast malých a středních podniků a dalších „netradičních“ uchazečů.

Ve Skotsku byly vypracovány zvláštní [pokyny](#) pro zadávání veřejných zakázek na pečovatelské a podpůrné služby ve zjednodušeném režimu. Nastiňují osvědčené postupy při zapojování uživatelů služeb a poskytovatelů péče, plánování veřejných zakázek, a to včetně požadavků na přínosy pro komunitu, je-li to vhodné, a při správě zakázek po jejich zadání. Uvádí příklady toho, jak pečovat o návaznost a kvalitu služeb v každé fázi zadávacího procesu.

⁽⁸⁹⁾ Hlava III (články 74–77) směrnice 2014/24/EU a články 91–94 směrnice 2014/25/EU. Článek 19 směrnice 2014/23/EU stanoví, že na koncese na sociální a jiné zvláštní služby se uplatní pouze pravidla pro zveřejnění předběžného oznámení, oznámení o výsledku řízení a pravidla pro opravné prostředky.

⁽⁹⁰⁾ V oznámení o zahájení zadávacího řízení je důležité uvést, zda používáte některé z běžných řízení, nebo jestli jste řízení upravili za účelem zadání zakázky ve zjednodušeném režimu.

Značný počet služeb spadajících do působnosti zjednodušeného režimu tvoří osobní služby. Takové služby mají významný dopad na blaho jejich uživatelů a vyžadují výkon činností s vysokým podílem lidské práce. Pravidla EU pro zadávání veřejných zakázek uznávají, že při zadávání těchto služeb je důležité zohlednit řadu kvalitativních aspektů a hledisek. Z toho důvodu musí vnitrostátní pravidla pro zjednodušený režim zakázek zajišťovat, aby veřejní zadavatelé mohli zohlednit: kvalitu, návaznost, přístupnost; přijatelnost cen, dostupnost a komplexnost služeb, zvláštní potřeby různých kategorií uživatelů, včetně znevýhodněných a zranitelných skupin, účast a posílení možností uživatelů a inovace. Vnitrostátní pravidla mohou rovněž stanovit, že kritéria pro zadání takovýchto zakázek budou zahrnovat kvalitu a udržitelnost služeb.

Je třeba připomenout, že mohou existovat různé způsoby organizace poskytování služeb, včetně sociálních služeb. Na některé se pravidla pro zadávání veřejných zakázek nevztahují vůbec.

Například:

- můžete udělit grant jedné nebo několika komunitním organizacím ⁽⁹¹⁾,
- vaše organizace se může rozhodnout poskytovat službu s využitím svých vlastních zdrojů nebo
- vaše organizace může k poskytování služby využít interního poskytovatele nebo spolupracovat s jinými veřejnými zadavateli ⁽⁹²⁾.

Pokud existuje riziko udělení selektivní výhody kterémukoliv jednotlivému podniku, je třeba zohlednit pravidla pro poskytování státní podpory stanovená v člancích 107 a 108 Smlouvy ⁽⁹³⁾.

Úplný seznam služeb, na které se vztahuje zjednodušený režim, je uveden ve směrnici o veřejných zakázkách ⁽⁹⁴⁾; výběr těch nejrelevantnějších z hlediska společensky odpovědného ZVZ je uveden na následující straně. Služby zvýrazněné tučným písmem mohou být vyhrazeny pro organizace pověřené výkonem veřejné služby (viz část 4.3).

Osvědčené postupy

- Při definování předmětu vaší veřejné zakázky zvažte, jaký dopad to bude mít na použitelné právní předpisy, například pokud se na ni vztahuje zjednodušený režim.
- Předmět vaší veřejné zakázky spolu s příslušnými kódy CPV určuje také rozsah kritérií společensky odpovědného ZVZ, která můžete použít, nezapomeňte proto zahrnout všechny relevantní aspekty (např. rozvoj městské oblasti včetně sociálního bydlení a komunitních služeb).
- Pokud se na zakázku vztahuje zjednodušený režim, ověřte si vnitrostátní pravidla a pokyny a zvažte, jak řízení organizovat, abyste dosáhli maximální možné sociální hodnoty, například prostřednictvím zapojení uživatelů do zadávacího řízení.

⁽⁹¹⁾ Jak uvádí 4. bod odůvodnění směrnice 2014/24/EU: „...pouhé financování určité činnosti, zejména prostřednictvím grantů, které je často spojeno s povinností vrátit obdržené částky, pokud nebyly využity na zamýšlené účely, obvykle nespadá do působnosti pravidel pro zadávání veřejných zakázek.“ Viz také 114. bod odůvodnění směrnice 2014/24/EU a 120. bod odůvodnění směrnice 2014/25/EU.

⁽⁹²⁾ V tomto případě se uplatní pravidla pro veřejné zakázky a koncese mezi subjekty ve veřejném sektoru stanovená v článku 12 směrnice 2014/24/EU a článku 17 směrnice 2014/23/EU. Články 28–30 směrnice 2014/25/EU stanoví pravidla pro zvláštní vztahy při zadávání veřejných zakázek na veřejné služby.

⁽⁹³⁾ Další informace viz http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/index_en.html

⁽⁹⁴⁾ Příloha XIV směrnice 2014/24/EU, příloha XVII směrnice 2014/25/EU a příloha IV směrnice 2014/23/EU.

Příklady zakázek zadávaných ve zjednodušeném režimu

Oznámení zveřejněná v Úředním věstníku ukazují některé způsoby, jakými se zjednodušený režim používá k dosažení sociálních cílů. Například v zakázce na „komunitní služby prevence a tělesné a duševní pohody“ se veřejný zadavatel rozhodl využít jednací řízení s uveřejněním. Cílem bylo dosáhnout společné tvorby a následného provádění sítě služeb.

V oznámení byly specifikovány očekávané výsledky zakázky, včetně:

- zlepšení kvality života jednotlivců a komunit,
- zlepšení zdraví a blahobytu lidí od narození po celý život a podpora nezávislosti jednotlivců,
- lidé mají možnost volby a kontroly nad službami a podporou, kterou získávají.

Kritéria pro zadání zakázky se zaměřují na sociální hodnotu a další kvalitativní aspekty služby.

Dalším příkladem je rámcová dohoda o poskytování sociálních služeb starším lidem. I tato zakázka byla udělena na základě jednacího řízení s uveřejněním. Zainteresovaní poskytovatelé byli vyzváni, aby předložili koncepty podpory ohrožených jednotlivců žijících doma, včetně poskytnutí vybavení pro vzdálenou pomoc.

Kritéria pro zadání zakázky se zaměřovala především na kvalitu poskytované služby, včetně odborných znalostí a vynaložených zdrojů a metod používaných k tomu, aby příjemci mohli nadále zůstat doma. Celkem byly obdrženy čtyři nabídky a vítězným uchazečem byl subjekt z kategorie malých a středních podniků.

Tabulka 4.2: Výňatek z přílohy XIV směrnice 2014/24/EU – Vybrané služby podléhající zjednodušenému režimu a článek 77 směrnice 2014/24/EU nebo článek 94 směrnice 2014/25/EU vyhrazení (tučně)

Popis	Kód CPV
Zdravotní péče, sociální péče a související služby	75200000-8; 75231200-6; 75231240-8; 79611000-0; 79622000-0 [Zajišťování pomocného personálu]; 79624000-4 [Zajišťování ošetrovatelského personálu] a 79625000-1 [Zajišťování zdravotního personálu], od 85000000-9 do 85323000-9 [Zdravotní a sociální péče], 98133100-5, 98133000-4 [Služby poskytované společenskými organizacemi] 98200000-5; 98500000-8 [Soukromé domácnosti se zaměstnanci] a 98513000-2 až 98514000-9 [Služby pracovních sil v domácnostech, Služby zaměstnanců agentur v domácnostech, Služby administrativního personálu v domácnostech, Personál na dobu určitou v domácnostech, Pomocníci v domácnosti a Služebnictvo]
Administrativa sociálních a vzdělávacích služeb, služeb zdravotní péče a kulturních služeb	85321000-5 a 85322000-2, 75000000-6 [Administrativa, ochrana a sociální zabezpečení], 75121000-0 [Administrativa výchovných zařízení], 75122000-7 [Administrativa služeb zdravotní péče], 75124000-1, od 79995000-5 do 79995200-7; od 80000000-4 Vzdělávání a školení do 80660000-8 včetně 80110000-8 [Předškolní vzdělávání], 80300000-7 [Vyšší vzdělávání], 80420000-4 [Elektronické vzdělávání], 80430000-7 [Vzdělávání dospělých na univerzitní úrovni], 80511000-9 [Školení zaměstnanců], 80520000-5 [Školící zařízení], a 80590000-6 [Služby soukromých učitelů], od 92000000-1 do 92700000-8 včetně 92500000-6 [Knihovny, archivy,

	muzea a jiné kulturní služby], 9260000-7 [Sportovní služby] 79950000-8 [Organizace výstav, veletrhů a kongresů], 79951000-5 [Organizace seminářů], 79952000-2 [Organizování akcí], 79952100-3 [Organizace kulturních akcí], 79953000-9 [Organizace festivalů], 79954000-6 [Organizace večírků], 79955000-3 [Organizace módních přehlídek], 79956000-0 [Organizace veletrhů a výstav]
Povinné sociální zabezpečení ⁽⁹⁵⁾	75300000-9
Poskytování dávek	75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1
Jiné služby pro veřejnost, sociální služby a služby jednotlivcům včetně služeb poskytovaných odbory, politickými organizacemi, sdruženími mládeže a jinými službami organizovanými na základě členství	98000000-3; 98120000-0; 98132000-7; 98133110-8 [Služby poskytované mládežnickými organizacemi] a 98130000-3
Služby náboženských organizací	98131000-0
Jiné administrativní služby a služby pro vládní instituce	75100000-7 do 75120000-3; 75123000-4 [Administrativa bytové výstavby] , 75125000-8 do 75131000-3
Zajišťování služeb pro veřejnost	75200000-8 do 75231000-4
Služby související s vězením, služby v oblasti veřejné bezpečnosti a záchranné služby v rozsahu nevyloučeném podle čl. 10 písm. h)	75231210-9 do 75231230-5; 75240000-0 do 75252000-7; 794300000-7; 98113100-9
Mezinárodní služby	98900000-2 [Služby poskytované extrateritoriálními organizacemi a institucemi] a 98910000-5 [Služby mezinárodních organizací a institucí]

⁽⁹⁵⁾ Směrnice se na uvedené služby nevztahuje, jsou-li organizovány jako nehopodářské služby obecného zájmu. Členské státy mohou poskytování povinných sociálních služeb nebo jiných služeb organizovat jakožto služby obecného zájmu nebo jako nehopodářské služby obecného zájmu.

4.3 Výhrady

V mnoha členských státech EU hrají chráněné dílny a programy zaměstnanosti důležitou roli při začleňování osob se zdravotním postižením nebo jinak znevýhodněných osob na pracovní trh. Tyto dílny často poskytují služby, které veřejní zadavatelé potřebují, například údržbu a opravy, skladování nebo výrobu a montáž. Kromě toho existují programy chráněného zaměstnání v podnicích zabývajících se širokou škálou činností v oblastech, jako je cestovní ruch nebo IT služby. Tyto dílny a programy nabízejí zaměstnání osobám se zdravotním postižením a mohou zaměstnávat i další znevýhodněné pracovníky.

V souladu se směrnicemi o zadávání veřejných zakázek ⁽⁹⁶⁾ mohou členské státy vyhradit právo účastnit se zadávacích řízení pro chráněné dílny a hospodářské subjekty, jejichž hlavním cílem je sociální a profesionální integrace osob se zdravotním postižením nebo znevýhodněných osob. Rovněž je možné stanovit, že zakázky budou plněny v rámci strukturovaných a stabilních programů chráněného zaměstnání. Aby mohl subjekt těžit z této výhrady, musí alespoň 30 % zaměstnanců dané dílny, hospodářského subjektu nebo programu chráněného zaměstnání tvořit osoby se zdravotním postižením nebo jinak znevýhodněné osoby. Je možné uplatnit výhradu pouze na určité části zakázky.

Co je myšleno osobou se zdravotním postižením nebo znevýhodněnou osobou? Přesná definice bude záviset na členském státě (členských státech), který se rozhodl uplatnit ustanovení EU o vyhrazených zakázkách, a bude se tedy odrážet ve vnitrostátních právních předpisech, v rámciku níže jsou však uvedeny typické kategorie osob, které mohou spadat do těchto skupin ⁽⁹⁷⁾. Povšimněte si, že kategorie osob se zdravotním postižením a znevýhodněných pracovníků se vzájemně nevylučují.

⁽⁹⁶⁾ Článek 20 směrnice 2014/24/EU, článek 38 směrnice 2014/25/EU a článek 24 směrnice 2014/23/EU.

⁽⁹⁷⁾ Níže uvedené seznamy jsou pouze orientační a vychází z článku 1 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a (s určitými dodatky) článku 2 nařízení Komise (EU) č. 651 z roku 2014 (obecné nařízení o blokových výjimkách).

Kdo jsou osoby se zdravotním postižením a znevýhodněné osoby?

Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením stanoví, že **osoby se zdravotním postižením** zahrnují osoby s dlouhodobým fyzickým, duševním, mentálním nebo smyslovým postižením, které v interakci s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními osobami.

Někdy je oficiální status osoby se zdravotním postižením udělen, když je daná osoba:

- a) uznána jako osoba se zdravotním postižením podle vnitrostátního právního rámce nebo
- b) držitelem evropského průkazu osob se zdravotním postižením.

Mezi **znevýhodněné osoby** může patřit každá osoba, která spadá do jedné nebo více z následujících kategorií:

- a) dlouhodobě nezaměstnaní (délka období se může lišit, např. lidé, kteří v předchozích 6 až 24 měsících neměli řádné placené zaměstnání);
- b) mládež (např. mezi 15 a 24 lety);
- c) osoby bez středního vzdělání ukončeného maturitou nebo bez odborné kvalifikace (mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání 3) nebo které ukončily řádné denní studium v posledních dvou letech a dosud nezískaly první řádné placené zaměstnání;
- d) osoby starší 50 let;
- e) svobodné dospělé osoby žijící s jednou nebo několika závislými osobami;
- f) osoby pracující v odvětví nebo v profesi v některém členském státě, kde je nerovnováha mezi zastoupením mužů a žen vyšší než průměrná nerovnováha mezi zastoupením mužů a žen ve všech hospodářských odvětvích v daném členském státě (např. 25 %), a které patří do příslušné menšiny;
- g) příslušníci etnické menšiny v členském státě a/nebo osoby potřebující rozvíjet své jazykové a odborné vzdělání nebo pracovní zkušenosti, aby zlepšily své vyhlídky na získání přístupu k trvalému zaměstnání;
- h) osoby, které mohou být považovány za ohrožené chudobou nebo vážně deprivované (např. lidé ve stavu hmotné deprivace, osoby žijící v domácnostech s velmi nízkou intenzitou práce, lidé bez domova atd.) nebo
- i) osoby žijící v jiných podmínkách, které způsobují jejich zranitelnost (např. domácí násilí, osoby trpící závislostí atd.).

Kromě obecného ustanovení o vyhrazených zakázkách, které je vysvětleno výše, mají členské státy možnost dále vyhradit zakázky na určité služby, na které se vztahuje zjednodušený režim⁽⁹⁸⁾. Tato možnost se zaměřuje na organizace pověřené výkonem veřejné služby spojené se zadávanou zakázkou, například nezisková nadace, která podporuje rozvoj gramotnosti a která se chce ucházet o zakázku na poskytování kurzů gramotnosti pro dospělé. Účast v zadávacím řízení může být vyhrazena pro tyto organizace, pokud splní určité podmínky týkající se jejich cílů, reinvestování zisků a podílu zaměstnanců na vlastnictví nebo participativního řízení⁽⁹⁹⁾. Mezi organizace, na které se vztahuje tato výhrada, mohou patřit sociální podniky, zaměstnanci řízené vzájemné společnosti a charity.

⁽⁹⁸⁾ Článek 77 směrnice 2014/24/EU a článek 94 směrnice 2014/25/EU. Příslušné služby jsou v tabulce 4.2 zvýrazněny tučně.

⁽⁹⁹⁾ Tyto podmínky jsou specifikovány v čl. 77 odst. 2 směrnice 2014/24/EU a čl. 94 odst. 2 směrnice 2014/25/EU.

Seznam služeb, na které lze uplatnit tuto výhradu, je úplný, což znamená, že jej nelze uplatnit na jiné služby. Organizace, které byla zakázka na základě výhrady zadána, navíc nemohla získat vyhrazenou zakázku na stejné služby pro stejného zadavatele během předchozích tří let. Pokud organizace v posledních třech letech získala zakázku na příslušné služby pro stejného zadavatele na základě nevyhrazeného zadávacího řízení, toto omezení se nepoužije. A konečně, maximální doba trvání vyhrazených zakázek je tři roky.

Cílem těchto pravidel je zajistit, aby vyhrazené zakázky nepřiměřeně nenarušovaly hospodářskou soutěž. Je důležité mít na paměti, že použití vyhrazených zakázek je volitelné. Skutečnost, že určitá služba je uvedena mezi službami, pro které je možné využít vyhrazenou zakázku, vám nebrání v zadání zakázky na tuto službu v nevyhrazeném řízení v souladu s pravidly zjednodušeného režimu.

Vyhrazené zadávací řízení na zpracování potravin ve Vendée (Francie)

Účel veřejné zakázky

V roce 2011 udělil department Vendée zakázku sociálnímu podniku pracujícím s osobami se zdravotním postižením na provoz konsolidačního centra pro ekologické zemědělské produkty. Centrum podporuje skladování, zpracování, balení a dodávky jídel pro střední školy. Cílem bylo zakoupit udržitelné a kvalitní produkty za nižší cenu a usnadnit přístup místním výrobcům.

Přístup

Zakázka byla navržena jako vyhrazené zadávací řízení. Vítězným uchazečem se stala organizace ADAPEI-ARIA 85. Tento sociální podnik pracuje s osobami se zdravotním postižením a nabízí jim nejen pracovní místa, ale také lékařskou a sociální podporu. Celkově organizace zaměstnává více než 1 400 osob. Byla založena skupina zadavatelů/odběratelů, kteří společně nakupují potraviny a podporují využívání konsolidačního centra. V roce 2015 byla smlouva na provoz konsolidačního centra obnovena.

Výsledky

Zadáním vyhrazené zakázky sociálnímu podniku, který pracuje s osobami se zdravotním postižením, zajistil department pozitivní sociální dopad i využívání lokálně produkovaných ekologických potravin. Ročně je dodáno více než 1 800 000 jídel do 31 středních škol.

Získané poznatky

Jedná se o úspěšný model zavádění sdíleného a celostního přístupu k nakupování v odvětví potravin a stravování, který zahrnuje všechny tři pilíře udržitelného rozvoje – environmentální, sociální a ekonomický. Tento přístup účinně propojil potřeby dodavatelů zemědělsko-potravinářských služeb s potřebami zásobování různých zadavatelů/odběratelů, a to zadáním vyhrazené zakázky sociálnímu podniku. Department nyní zvažuje rozšíření programu o další zadavatele/odběratele (domovy důchodců, školy, obce) a případně o zavedení podobného přístupu pro nakupování ryb, přičemž v současnosti probíhají aktivity týkající se zapojování trhu.

Osvědčené postupy

- Vyhrazení zakázky pro organizace nebo programy sledující sociální cíle může být účinným způsobem dosahování sociální hodnoty prostřednictvím zadávání veřejných zakázek.

- Tržní konzultace mohou pomoci identifikovat příslušné organizace, které splňují kritéria stanovená v ustanoveních o vyhrazených zakázkách, a jejich schopnost plnit zakázky (viz část 2.3 – Konzultace se zúčastněnými stranami).
- Pokud sociální podniky nemají dostatečné kapacity účastnit se řízení o vyhrazené zakázce samostatně, zvažte, zda lze rozdělit zakázku na části nebo zda lze za účelem splnění požadavků vytvořit partnerství či konsorcia. Mějte na paměti, že je možné vyhradit pro sociální podniky určité části v rámci větší zakázky.

➤ 4.4 Technické specifikace

Jakmile je rozhodnuto o předmětu veřejné zakázky, je potřeba předmět rozvinout do podrobnějších požadavků. Technické specifikace sdělují trhu, co přesně máte v úmyslu požadovat, a mohou zahrnovat sociální aspekty, pokud je to podstatná součást dodávky. Nabídky, které nesplňují technické specifikace, musí být odmítnuty ⁽¹⁰⁰⁾, je proto důležité zahrnout pouze zásadní požadavky ⁽¹⁰¹⁾. Preference by se měly odrážet v kritériích pro zadání, jak je popsáno v části 4.7.

Specifikace je možné formulovat různými způsoby: pomocí uznávaných evropských, mezinárodních nebo vnitrostátních norem, výkonnostních nebo funkčních požadavků nebo kombinací těchto přístupů. Specifikace založené na výkonu mohou být obzvláště vhodné pro služby, včetně těch, které zahrnují sociální prvek. Pokud například pořizujete služby domácí péče pro starší osoby, mohou specifikace požadovat určité výsledky ve vztahu k nezávislosti a blahobytu příjemců služby. Požadavky byste měli formulovat objektivně a transparentně, aby jim všichni uchazeči porozuměli. Je potřeba se také zamyslet nad tím, jak budete vyhodnocovat dodržování ustanovení – například pomocí prohlášení uchazečů ohledně jejich přístupu k domácím návštěvám, odborné přípravě zaměstnanců a kontrole kvality.

Spojení s předmětem veřejné zakázky a technické specifikace

Směrnice o zadávání veřejných zakázek stanoví, že technické specifikace mohou odkazovat na konkrétní výrobní proces nebo metodu poskytování požadovaných stavebních prací, dodávek nebo služeb nebo na konkrétní proces spojený s jinou fází jejich životního cyklu. To platí také v případě, kdy uvedené prvky nejsou součástí věcné podstaty zakázky, za podmínky, že souvisejí s předmětem veřejné zakázky a jsou přiměřené k její hodnotě i cílům.

To znamená, že není nutné, aby se všechny specifikace týkaly faktorů, které jsou viditelné nebo rozeznatelné v konečném produktu nebo službě. Například textilie vyráběné s použitím toxických barviv (což představuje pro pracovníky vážné zdravotní riziko) mohou být identické s textiliemi vyráběnými bezpečnějším způsobem.

V technických specifikacích můžete požadovat použití netoxických barviv u konkrétních pořizovaných produktů. Obecnější požadavky týkající se bezpečnosti pracovníků mohou být součástí kritérií pro výběr a/nebo ustanovení o plnění zakázky.

⁽¹⁰⁰⁾ Povinnost odmítnout nabídky, které neodpovídají specifikacím, zdůraznil Soudní dvůr Evropské unie ve věcech C-243/89 Komise v. Dánské království (Storebaelt) a C-561/12 Nordecon AS a Ramboll Eesti AS v. Rahandusministeerium (Nordecon).

⁽¹⁰¹⁾ Kde je to zapotřebí, je možné použít varianty, které umožňují větší flexibilitu ve specifikacích. Pravidla týkající se variant jsou stanovena v článku 45 směrnice 2014/24/EU a článku 64 směrnice 2014/25/EU.

Zastřešujícím požadavkem pro technické specifikace je, aby poskytovaly stejný přístup všem uchazečům, takže musíte zvážit, jak vaše požadavky ovlivňují schopnost různých hospodářských subjektů (včetně např. organizací sociální ekonomiky a sociálních podniků) účastnit se soutěže. To lze zjistit tak, že připravíte návrh vašich specifikací ve fázi před zadáním zakázky a v rámci tržních konzultací si vyžádáte zpětnou vazbu od všech zainteresovaných hospodářských subjektů. To vám pomůže zajistit, že nezahrnete žádné prvky, které by mohly být překážkou účasti nebo které by nepřiměřeně zvýhodnily či znevýhodnily jakýkoliv hospodářský subjekt.

Konzultace s uživateli mohou také pomoci zajistit, že specifikace budou odrážet skutečné potřeby a že nebudou zahrnovat žádné zbytečné prvky. Například uživatelé knihovny mohou být schopni poradit ohledně rozmanitosti a formátu poskytovaných materiálů, jakož i ohledně potřebného vybavení a služeb. Kapitola 3 se podrobně zabývá úlohou posouzení potřeb a konzultací s uživateli v rámci společensky odpovědného ZVZ.

4.4.1 Požadavky na přístupnost v technických specifikacích

Čl. 42 odst. 1 směrnice 2014/24/EU a čl. 60 odst. 1 směrnice 2014/25/EU stanoví:

U všech veřejných zakázek určených k použití fyzickými osobami bez ohledu na to, zda veřejností nebo pracovníky veřejného zadavatele, se tyto technické specifikace kromě řádně odůvodněných případů vypracovávají tak, aby zohledňovaly kritéria přístupnosti pro osoby s postižením nebo koncept pro všechny uživatele ⁽¹⁰²⁾.

To znamená, že poskytovat zboží, služby či stavební práce, které jsou přístupné všem uživatelům, není pro veřejné zadavatele (nebo subjekty veřejných služeb) volitelné, ale jde o zákonnou povinnost. V aktualizovaných standardních formulářích budete mít možnost využít volitelných polí (další informace o nových standardních formulářích najdete v části 3.6) pro označení, zda ve své veřejné zakázce uplatňujete kritéria přístupnosti, a abyste uvedli odůvodnění v případě, že tomu tak není.

Pokud právní předpisy EU definují povinné požadavky na přístupnost, musí na ně technické specifikace odkazovat.

To je případ směrnice (EU) 2019/882 o požadavcích na přístupnost u výrobků a služeb, známé jako evropský akt o přístupnosti, která stanoví společné požadavky na přístupnost s cílem zajistit, aby osoby se zdravotním postižením a starší lidé měli přístup k výrobkům a službám na rovnoprávném základě s ostatními. Rovněž se zde odráží povinnost stanovená Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením, podle které musí smluvní strany úmluvy poskytovat přístupné produkty, služby a infrastrukturu.

Ačkoliv požadavky na přístupnost podle evropského aktu o přístupnosti platí až od roku 2025 ⁽¹⁰³⁾, vzhledem k povinnosti podle směrnice 2014/24/EU a směrnice 2014/25/EU existuje pádný důvod pro zahrnutí odkazů do zadávací dokumentace zakázek zveřejněné před tímto datem. To může pomoci při dodržování pravidel EU pro technické specifikace a také při zajištění toho, aby byl trh připraven poskytovat od roku 2025 přístupnost v plném rozsahu.

⁽¹⁰²⁾ Pro koncese, na které se vztahuje směrnice 2014/23/EU, neexistuje žádné odpovídající ustanovení.

⁽¹⁰³⁾ Směrnice stanoví výjimku pro služby městské, příměstské a regionální dopravy a služby poskytované mikropodniky (podnik, který zaměstnává méně než deset osob a jehož roční obrat nepřesahuje 2 miliony EUR nebo jehož bilanční suma roční rozvahy nepřevyšuje 2 miliony EUR).

Evropský akt přístupnosti se vztahuje na následující produkty a služby:

- počítače a operační systémy
- platební terminály a bankomaty
- zařízení pro výdej lístků a jízdenek a odbavovací kiosky
- interaktivní samoobslužné terminály poskytující informace
- chytré telefony
- televizní zařízení související se službami digitální televize
- telefonní služby a související zařízení
- přístup k audiovizuálním mediálním službám, jako je televizní vysílání a související zařízení pro spotřebitele
- určité služby související s leteckou, autobusovou, železniční a vodní osobní dopravou
- bankovní služby pro spotřebitele
- elektronické knihy
- elektronické obchodování
- jednotné evropské tísňové číslo „112“

Požadavky na přístupnost online poradenských služeb ve městě Espoo, Finsko

Účel veřejné zakázky

Město Espoo zahrnuje do technických specifikací výzvy k podávání nabídek na online poradenské služby požadavek na přístupnost, aby byl obsah služby dostupný osobám se zdravotním postižením nebo omezeními.

Přístup

Nabízená služba musí být přístupná a v souladu s úrovněmi A a AA pokynů pro přístupnost internetového obsahu WCAG 2.0. Ty zahrnují například slepotu a zrakové postižení, hluchotu a sluchové postižení, poruchy učení, kognitivní omezení, sníženou pohyblivost, poruchy řeči, citlivost na světlo a kombinace výše uvedených. Kritéria úspěšnosti jsou v pokynech WCAG 2.0 definována jako prohlášení, která lze testovat, a proto nejsou závislá na jednotlivých technologiích.

Výsledky

Vzniklé webové stránky zlepšily dostupnost online poradenských služeb města a pomohly městu Espoo poskytovat lepší podporu občanům se zdravotním postižením nebo omezeními.

Získané poznatky

Zahrnutí požadavků na přístupnost do výzev k podávání nabídek zvyšuje použitelnost poskytovaných služeb a umožňuje občanům optimálně využívat veřejné služby.

Zdroj: Ministerstvo hospodářství a zaměstnanosti Finska, [Průvodce sociálně odpovědným zadáváním veřejných zakázek](#) (2017)

Povinné požadavky na přístupnost zajišťují, že produkty a služby jsou navrhovány a produkovány tak, aby maximalizovaly jejich předvídatelné použití osobami se zdravotním postižením, a pokud je to možné, jsou rovněž doplněny přístupnými informacemi o jejich funkcích a **prvcích** přístupnosti umístěnými na výrobku. **Příloha III evropského aktu o přístupnosti navíc stanoví požadavky na přístupnost v zastavěném prostředí**, které mohou členské státy uplatňovat. Vzhledem k tomu, že povinnost zahrnout požadavky na přístupnost do technických specifikací se vztahuje také na zakázky na stavební práce, může příloha poskytnout užitečný výchozí bod pro zakázky na projekty/design a stavební práce.

Na harmonizované normy nebo technické specifikace pro požadavky na přístupnost výrobků nebo služeb vypracované evropskými normalizačními organizacemi, včetně těch, které byly vyvinuty v rámci evropského aktu o přístupnosti, je možné přímo odkazovat v zadávací dokumentaci. Například norma EN 301 549 ⁽¹⁰⁴⁾ obsahuje požadavky na přístupnost pro produkty a služby IKT a norma EN 17210 ⁽¹⁰⁵⁾ obsahuje požadavky na přístupnost pro širokou škálu budov a infrastruktury.

Další právní předpisy EU mohou rovněž stanovovat požadavky na přístupnost produktů nebo služeb a soulad s evropským aktem o přístupnosti může pomoci zajistit soulad s těmito právními předpisy.

Osvědčené postupy

- Technické specifikace by měly být pečlivě vypracovány tak, aby zahrnovaly všechny zásadní sociální aspekty, aniž by zaváděly zbytečná omezení hospodářské soutěže.
- Funkční specifikace a specifikace založené na výkonu mohou být obzvláště vhodné pro zakázky na služby, které zahrnují sociální aspekty, např. definování požadovaných výsledků služby.
- Technické specifikace se mohou týkat výrobního procesu, který nemusí nutně být zřejmý v konečném produktu. Musí však souviset s předmětem zakázky a musí být přiměřené její hodnotě a cílům.
- Je povinností zahrnout požadavky na přístupnost do technických specifikací pro veškeré veřejné zakázky, které budou využívat lidé. Evropský akt o přístupnosti definuje některé z těchto požadavků pro řadu běžně pořizovaných produktů a služeb.
- Jakmile budou k dispozici, použijte zvláštní volitelná pole v nových standardních formulářích k objasnění, zda jste použili kritéria přístupnosti, a v řádně odůvodněných případech vysvětlete, proč to nebylo možné.

4.5 Soulad s předpisy v oblasti sociálního a pracovního práva a s kolektivními smlouvami

Směrnice o zadávání veřejných zakázek obsahují sociální a environmentální doložku ⁽¹⁰⁶⁾, která stanoví, že členské státy přijmou vhodná opatření k zajištění toho, aby hospodářské subjekty při plnění veřejných zakázek dodržovaly „příslušné povinnosti v oblasti práva životního prostředí a sociálního a pracovního práva, jež vyplývají z práva Unie, vnitrostátních právních předpisů, kolektivních smluv nebo z ustanovení mezinárodního sociálního a pracovního práva a práva v oblasti životního prostředí“.

⁽¹⁰⁴⁾ Viz https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/03.01.01_60/en_301549v030101p.pdf

⁽¹⁰⁵⁾ Viz <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=392>

a

https://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:110:0::::FSP_PROJECT,FSP_LANG_ID:65077,25&cs=1B1F504D7DC F7711690E22BAE7CED456A

⁽¹⁰⁶⁾ Čl. 18 odst. 2 směrnice 2014/24/EU, čl. 36 odst. 2 směrnice 2014/25/EU a čl. 30 odst. 3 směrnice 2014/25/EU.

Mezinárodní dohody zmíněné v tomto ustanovení jsou uvedeny v příloze ⁽¹⁰⁷⁾ a zahrnují osm základních úmluv Mezinárodní organizace práce (MOP):

- Úmluva č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat
- Úmluva č. 98 o provádění zásad práva organizovat se a kolektivně vyjednávat
- Úmluva č. 29 o nucené nebo povinné práci
- Úmluva č. 105 o odstranění nucené práce
- Úmluva č. 138 o minimálním věku pro zaměstnávání dětí
- Úmluva č. 111 o diskriminaci (zaměstnání a povolání)
- Úmluva č. 100 o stejném odměňování mužů a žen za práci stejné hodnoty
- Úmluva č. 182 o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce

Kromě obecné povinnosti členských států zajistit dodržování těchto ustanovení při plnění veřejných zakázek má tato „sociální a environmentální doložka“ řadu konkrétnějších použití. Důkazy o tom, že uchazeč nedodržel platné předpisy v oblasti sociálního či pracovního práva nebo kolektivní smlouvy, mohou mít vážné důsledky, například:

- odmítnutí ekonomicky nejvýhodnější nabídky ⁽¹⁰⁸⁾,
- vyloučení ze zadávacího řízení ⁽¹⁰⁹⁾,
- odmítnutí mimořádně nízké nabídky ⁽¹¹⁰⁾ a/nebo
- uplatnění společné odpovědnosti mezi subdodavatelem a hlavním dodavatelem za jakékoliv porušení příslušných povinností v oblasti životního prostředí, sociálního a pracovního práva ⁽¹¹¹⁾.

Sociální a environmentální doložka je silným nástrojem k prosazování společensky odpovědného ZVZ. Vnitrostátní orgány mohou mít zavedena zvláštní opatření k zajištění dodržování povinností uvedených v sociální a environmentální doložce nebo se mohou spoléhat na to, že veřejní zadavatelé budou ověřovat jejich dodržování případ od případu. Jedním ze způsobů, jak zajistit jejich účinnost, je odkazovat v zadávací dokumentaci na konkrétní závazky vyplývající ze sociálního a pracovního práva a kolektivních smluv, které se na zakázku vztahují, a požádat uchazeče o potvrzení jejich dodržování. Za tímto účelem mohou veřejní zadavatelé od uchazečů požadovat důkazy nebo vlastní prohlášení o dodržování závazků. To by pak mělo být podpořeno smluvními podmínkami vyžadujícími dodržování příslušných povinností během plnění zakázky a doprovázených účinnými monitorovacími opatřeními (viz části 5.2 a 5.4).

Vnitrostátní závazky v oblasti sociálního a pracovního práva musí být vždy uplatňovány v souladu s právem EU a se zásadami transparentnosti, nediskriminace a rovného zacházení. Žádný požadavek uložený uchazečům na základě vnitrostátního sociálního a pracovního práva nebo kolektivních smluv

⁽¹⁰⁷⁾ Příloha X směrnice 2014/24/EU, příloha XIV směrnice 2014/25/EU a příloha X směrnice 2014/23/EU.

⁽¹⁰⁸⁾ Čl. 56 odst. 1 směrnice 2014/24/EU a čl. 76 odst. 6 směrnice 2014/25/EU.

⁽¹⁰⁹⁾ Čl. 57 odst. 4 písm. a) směrnice 2014/24/EU, čl. 80 odst. 1 směrnice 2014/25/EU a čl. 38 odst. 7 písm. a) směrnice 2014/23/EU.

⁽¹¹⁰⁾ Čl. 69 odst. 3 směrnice 2014/24/EU a čl. 84 odst. 3 směrnice 2014/25/EU.

⁽¹¹¹⁾ Čl. 71 odst. 6 směrnice 2014/24/EU, čl. 88 odst. 6 směrnice 2014/25/EU a čl. 42 odst. 4 směrnice 2014/23/EU.

by tedy neměl vést k přímé či nepřímé diskriminaci uchazečů nebo pracovníků z jiných členských států.

Obdobně by požadavky na zadávací řízení založené na vnitrostátním sociálním a pracovním právu nebo kolektivních smlouvách neměly vést k diskriminaci stavebních prací, dodávek, služeb a hospodářských subjektů ze smluvních stran Dohody o vládních zakázkách nebo zemí, které mají s EU uzavřenou dvoustrannou dohodu obsahující kapitolu o zadávání veřejných zakázek, pokud se na ně tyto dohody vztahují.

Například není možné použít pracovní podmínky vašeho vlastního státu, pokud je zakázka plněna na dálku v jiném členském státě, zemích Dohody o vládních zakázkách nebo zemích, které mají s EU uzavřenou dvoustrannou dohodu obsahující kapitolu o zadávání veřejných zakázek.

Část 5.2 obsahuje další informace o uplatňování sociálního a pracovního práva a kolektivních smluv ve veřejných zakázkách.

Využívání veřejných zakázek v Katalánsku (Španělsko) k posílení práv pracovníků v dodavatelských řetězcích v odvětví elektroniky

Účel veřejné zakázky

Katalánské sdružení místních orgánů (L'Associació Catalana de Municipis – ACM) zastupuje více než 1 000 místních orgánů nebo také 95 % obcí v regionu. Jednou z jeho funkcí je působit jako centrální odběratel, který kombinuje potřeby svých členů a zajišťuje jim administrativní úspory. V roce 2018 se sdružení ACM stalo přidruženým členem organizace [Electronics Watch](#), jejíž sociální doložky se nyní začleňují do zadávacích řízení, včetně nedávného rámce pro nákup tiskáren, do kterého je zapojeno 80 obcí.

Přístup

Doložky organizace Electronics Watch vyžadují, aby dodavatelé prováděli zakázku s náležitou péčí s cílem dosáhnout transparentnosti v dodavatelském řetězci, aby spolupracovali s nezávislými monitory a napravovali porušení pracovních práv a bezpečnostních norem. Doložky jsou v souladu se směrnicí 2014/24/EU o zadávání veřejných zakázek a odrážejí obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv a pokyny OECD pro nadnárodní společnosti. Doložky obsahují kodex pracovních norem odkazujících na domácí zákony, jakož i na základní úmluvy MOP.

Výsledky

Úvodní požadavek na zveřejnění měl u dodavatelů pozitivní odezvu. Dodavatelé poskytli podrobné informace o dodavatelském řetězci a o konkrétních modelech produktů a lokalitách zapojených do výroby při plnění zakázky. Na základě stávajících výsledků monitorování pro tyto modely a lokality byla organizace Electronics Watch schopna připravit pro sdružení ACM posouzení rizik. Zveřejněné podrobnosti od jednoho dodavatele posílily probíhající proces zapojení v továrně na tiskárny v jižní Asii. Na základě podrobných informací o výrobních lokalitách bude zaveden plán monitorování, který bude využívat místních odborných kapacit k monitorování pracovních práv. Sdružení ACM již plánuje zahrnout smluvní podmínky s Electronics Watch do dvou dalších rámcových dohod týkajících se IT a podávání videoinformací z plenárních zasedání.

Získané poznatky

Je potřeba, aby průmyslová odvětví – jak prodejci, tak i výrobní značky a jejich dodavatelé – dále rozvíjela transparentnost dodavatelských řetězců. V současné době je zveřejňování informací na úrovni komponent pro odvětví stále výzvou, je však zásadní pro dosažení transparentnosti dodavatelského řetězce, která je spojena s předmětem zakázky, jak to vyžadují směrnice o zadávání veřejných zakázek. Pokud bude více veřejných zadavatelů požadovat zveřejnění informací o výrobních lokalitách, pomůže to k zavedení těchto požadavků jako běžné praxe v odvětví.

4.6 Kritéria pro vyloučení a pro výběr

4.6.1 Důvody pro vyloučení

Směrnice o zadávání veřejných zakázek uznávají, že některé hospodářské subjekty by neměly být způsobilé k získání veřejných zakázek z důvodu závažných trestných nebo neetických praktik. Uznávají také, že i zdokumentované porušování společenské odpovědnosti nebo špatný předchozí výkon mohou být důvodem k vyloučení. Důvody pro vyloučení jsou rozděleny do dvou kategorií: povinné (které musí být uplatněny ve všech zadávacích řízeních) a diskreční (které se veřejně

zadavatelé mohou rozhodnout použít nebo jejichž uplatnění může být povinné podle vnitrostátního práva). Níže uvedená tabulka obsahuje povinné a diskreční důvody pro vyloučení, které jsou nejvíce relevantní pro společensky odpovědné ZVZ – další důvody jsou stanoveny směrnicemi o zadávání veřejných zakázek ⁽¹¹²⁾.

Povinné důvody pro vyloučení ⁽¹¹³⁾	Diskreční důvody pro vyloučení ⁽¹¹⁴⁾
Odsouzení pravomocným rozsudkem pro dětskou práci a jiné formy obchodování s lidmi.	Porušování povinnosti vztahující se k placení daní nebo příspěvků na sociální zabezpečení, které je prokázáno jakýmkoliv vhodným způsobem.
	Porušení platných závazků vyplývajících ze sociální a environmentální doložky, tj. povinností v oblasti práva životního prostředí a sociálního a pracovního práva, jež vyplývají z práva Unie, vnitrostátních právních předpisů, kolektivních smluv nebo ze základních úmluv MOP.
Porušování povinnosti vztahující se k placení daní nebo příspěvků na sociální zabezpečení, které je doloženo pravomocným a závazným soudním nebo správním rozhodnutím.	Vážné profesní pochybení, které zpochybňuje důvěryhodnost subjektu.
	Závažné nebo trvalé pochybení při plnění zásadního požadavku v rámci dřívější veřejné zakázky.
	Závažné zkreslení informací nebo neschopnost předložit požadované doklady.

Tabulka 4. 3: Důvody pro vyloučení spojené se společensky odpovědným ZVZ.

Všichni uchazeči musí být vyzváni, aby potvrdili, že se jich netýkají žádné povinné důvody pro vyloučení a žádné diskreční důvody, které se vztahují na dotčenou zakázku. Předběžné důkazy o souladu se poskytují prostřednictvím jednotného evropského osvědčení pro veřejné zakázky (ESPD) nebo mohou být poskytnuty jinou formou vlastního prohlášení v závislosti na konkrétní zakázce; o doložení podpůrných dokladů však můžete požádat kdykoliv je to nezbytné pro řádný průběh řízení ⁽¹¹⁵⁾.

V případě povinných důvodů pro vyloučení je maximální doba vyloučení pět let od okamžiku pravomocného odsouzení, pokud v rozsudku nebyla stanovena delší doba. V případě diskrečních důvodů pro vyloučení je maximální doba vyloučení tři roky od příslušné události ⁽¹¹⁶⁾. V obou případech mohou uchazeči usilovat o prokázání své spolehlivosti navzdory existenci jednoho nebo více důvodů pro vyloučení (tzv. „sebeočistění“). Za tímto účelem musí poskytnout důkazy o konkrétních opatřeních přijatých k řešení a předcházení budoucích trestných činů a pochybení, jako je vyplacení náhrady za způsobené škody, aktivní spolupráce s vyšetřujícími orgány a konkrétní technická, organizační a personální opatření ⁽¹¹⁷⁾.

⁽¹¹²⁾ Článek 57 směrnice 2014/24/EU, článek 80 směrnice 2014/25/EU a článek 38 směrnice 2014/23/EU.

⁽¹¹³⁾ Čl. 57 odst. 1 a 2 směrnice 2014/24/EU. Viz také čl. 80 odst. 1 směrnice 2014/25/EU a čl. 38 odst. 4 a 5 směrnice 2014/23/EU pro koncese upravené směrnicí 2014/23/EU.

⁽¹¹⁴⁾ Čl. 57 odst. 2 a 4 směrnice 2014/24/EU a čl. 38 odst. 7 směrnice 2014/24/EU. U zakázek na veřejné služby se použitelnost diskrečních důvodů pro vyloučení může lišit v závislosti na vnitrostátních pravidlech (viz čl. 80 odst. 1 směrnice 2014/25/EU).

⁽¹¹⁵⁾ Čl. 59 odst. 4 směrnice 2014/24/EU. Je rovněž možné ukončit smlouvu, pokud byl dodavatel v okamžiku zadání veřejné zakázky v jedné ze situací povinného vyloučení (čl. 73 písm. b) směrnice 2014/24/EU, čl. 90 písm. b) směrnice 2014/25/EU, čl. 44 odst. b) směrnice 2014/23/EU).

⁽¹¹⁶⁾ Čl. 57 odst. 7 směrnice 2014/24/EU, který se může vztahovat také na veřejné služby (viz článek 80 směrnice 2014/25/EU) a čl. 38 odst. 10 směrnice 2014/23/EU. Vnitrostátní právní předpisy mohou stanovovat kratší dobu vyloučení.

⁽¹¹⁷⁾ Čl. 57 odst. 6 směrnice 2014/24/EU, článek 80 směrnice 2014/25/EU a čl. 38 odst. 9 směrnice 2014/23/EU.

Je na veřejném zadavateli, aby tato opatření vyhodnotil a rozhodl, zda jsou dostatečná k tomu, aby se uchazeč mohl účastnit zadávacího řízení. Pokud tomu tak není, musí být uchazeči předloženo odůvodnění takového rozhodnutí.

Boj proti dětské práci v dodavatelských řetězcích – francouzské a nizozemské zákony

Je povinností vyloučit ze zadávacího řízení společnosti usvědčené z trestných činů souvisejících s dětskou prací nebo obchodováním s lidmi. Protože k takovým porušením často dochází ve složitých dodavatelských řetězcích, může být obtížné získat o nich spolehlivé informace. Francie a Nizozemsko přijaly zákony o náležité péči, které ukládají společnostem povinnost určit, zda v jejich dodavatelských řetězcích existují rizika využívání dětské práce, přijmout opatření proti těmto rizikům a veřejně o těchto opatřeních informovat.

V případech, kdy se tyto právní předpisy vztahují na uchazeče o zakázku, může nesplnění povinností náležité péče vést k vyloučení podle čl. 57 odst. 4 písm. a) směrnice 2014/24/EU (porušení příslušných povinností stanovených sociální a environmentální doložkou). To neplatí v případě, že se na uchazeče zákon o náležité péči nevztahuje, například z důvodu umístění jeho sídla nebo počtu zaměstnanců.

4.6.2 Kritéria pro výběr ⁽¹¹⁸⁾

Zatímco kritéria pro vyloučení se zaměřují na negativní faktory, které vám mohou zabránit v zadání zakázky určitému uchazeči, kritéria pro výběr vám mohou pomoci identifikovat ty uchazeče, kteří jsou nejvhodnější pro plnění sociálních aspektů vaší zakázky. Stanovení vhodných kritérií pro výběr na základě hospodářské a finanční způsobilosti, technických a lidských zdrojů a zkušeností může pomoci dosáhnout společensky odpovědného ZVZ a zároveň zajistit, aby se o vaši zakázku mohla ucházet široká škála organizací.

Mezi příklady kritérií pro výběr, které mohou přispět ke společensky odpovědnému ZVZ, patří:

- požadavky na finanční způsobilost (např. obrat, ziskovost), které se omezují na to, co je nezbytné k zajištění toho, aby byl uchazeč schopen splnit zakázku, a neomezují možnost zapojení organizací sociální ekonomiky, sociálních podniků, neziskových organizací a komunitních organizací,
- kritéria vyžadující prokazatelné specifické zkušenosti a odborné znalosti organizací a/nebo jejich týmů při řešení sociálních problémů souvisejících s vaší zakázkou, např. přístupnost, rovnost žen a mužů a zákaz diskriminace,
- technická způsobilost k monitorování pracovních postupů v celém dodavatelském řetězci ⁽¹¹⁹⁾, včetně systémů řízení a partnerství s jinými organizacemi, a/nebo

⁽¹¹⁸⁾ Článek 58 směrnice 2014/24/EU, článek 80 směrnice 2014/25/EU a čl. 38 odst. 1 a 2 směrnice 2014/23/EU.

⁽¹¹⁹⁾ Jak je uvedeno v příloze XII části II písm. d) směrnice 2014/24/EU.

- doklady o úspěšném dokončení předchozích zakázek zahrnujících podobné sociální požadavky, např. zaměstnání a příležitosti pro zvyšování kvalifikace učňů nebo znevýhodněných pracovníků.

Důkazy vztahující se ke kritériím pro výběr pocházejí v první řadě z ESPD nebo mohou v některých případech vycházet z jiných forem vlastního prohlášení. Stejně jako u kritérií pro vyloučení je možné si kdykoliv v průběhu řízení vyžádat doložení podpůrných dokumentů. Na rozdíl od kritérií pro vyloučení by kritéria pro výběr měla být specifická pro každou zakázku, aby byla zajištěna jejich přiměřenost a spojení s předmětem zakázky.

Pokud jde o přístupnost, norma EN 17161:2019 o designu pro všechny uživatele ⁽¹²⁰⁾ stanoví přístup založený na přístupném designu pro produkty, zboží a služby, jehož cílem je rozšířit okruh uživatelů. Na tuto normu lze odkazovat v kritériích pro výběr jako na součást požadavků na technickou způsobilost za účelem stanovení, zda uchazeči zavedli odpovídající postupy pro poskytování přístupných produktů a služeb. V tomto případě by měly být zohledňovány i důkazy o souladu s rovnocennými normami.

Osvědčené postupy

- Používejte povinná a nepovinná kritéria pro vyloučení, abyste zajistili, že uchazeči neporušili platné předpisy v oblasti sociálního nebo pracovního práva ani kolektivní smlouvy.
- Vypracujte kritéria pro výběr, která jsou specifická pro vaši zakázku a která se zaměřují na relevantní sociální aspekty spojené s technickými a lidskými zdroji a předchozími zkušenostmi. Vyvarujte se finančních nebo jiných kritérií, která mohou bránit účasti organizací sociální ekonomiky a sociálních podniků.
- Předem zvažte druh důkazů, které budete od uchazečů požadovat před zadáním zakázky, a způsob, jakým budou tyto informace aktualizovány během plnění zakázky.
- Když obdržíte nabídky od uchazečů z jiného členského státu EU, můžete použít databázi e-Certis ⁽¹²¹⁾, pomocí které můžete zjistit, jaké důkazy vám může druhá strana poskytnout.

Spojení s předmětem veřejné zakázky a proporcionalita kritérií pro výběr

Veškerá kritéria pro výběr musí souviset s předmětem veřejné zakázky a být přiměřená vzhledem k předmětu zakázky. To znamená, že byste ke stanovování kritérií pro výběr neměli zaujímat všeobecný postoj, ale měli byste se ujistit, že jsou vhodná k dosažení vašich cílů (včetně cílů společensky odpovědného ZVZ) a nepřekračují rámec toho, co je potřebné.

Pokud například vyžadujete důkazy o opatřeních v oblasti řízení dodavatelského řetězce, nemůžete požadovat důkazy přesahující rámec toho, co požadujete (např. zahrnout veškeré činnosti společnosti). Měli byste se také vyhnout stanovování požadavků na předchozí zkušenosti, které jsou buď příliš rozsáhlé, nebo příliš restriktivní – mějte na paměti, že někteří uchazeči mohou mít relevantní zkušenosti získané v jiných odvětvích nebo oblastech činnosti. Tento přístup ke kritériím pro výběr také pomůže zajistit, že o vaši zakázku budou moci soutěžit i organizace sociální ekonomiky, sociální podniky a neziskové organizace.

⁽¹²⁰⁾ Viz

https://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:110:0::::FSP_PROJECT:62323&cs=13275480BC8D2104048D1E2104EAD11A2

⁽¹²¹⁾ e-Certis je informační systém, pomocí něhož můžete zjistit, jaká osvědčení jsou používána v zadávacích řízeních v jednotlivých zemích EU. Funkce vyhledávání funguje ve všech jazycích EU. Databáze je dostupná na této adrese: <https://ec.europa.eu/tools/ecertis/#/search>

Uplatňování úmluv MOP při zadávání zakázek na textil českým ministerstvem

Účel veřejné zakázky

V roce 2015 české ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) vypracovalo vlastní strategii pro společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek, která slouží jako vodítko při přípravě zadávacích řízení. Strategie byla použita v zadávacím řízení na oděvy, které byly charitativními organizacemi distribuovány lidem v nouzi. Tento nákup byl spolufinancován z evropských fondů.

Přístup

Aby v procesu výroby textilu nedocházelo k porušování pracovních a sociálních práv, MPSV po uchazečích vyžadovalo systém, který by zaručil, že během výroby pořizovaného zboží nejsou porušována pracovní práva chráněná úmluvami MOP (dětská práce, nucené práce atd.). Tento požadavek byl kritériem pro výběr. V této fázi se MPSV zaměřilo pouze na podmínky v rámci procesů výroby textilu, nikoli na produkci surovin. Uchazeči mohli prokázat splnění tohoto požadavku doložením svého členství ve Fair Wear Foundation, nebo mohli předložit vlastní prohlášení. Ve druhém případě museli uchazeči označit výrobce každého typu výrobku, značku a místo výroby. To odběrateli umožňuje mít určitou míru kontroly nad pracovními podmínkami v dodavatelském řetězci.

Výsledky

Riziko porušování pracovních a sociálních norem při výrobě textilu bylo sníženo použitím sociálních požadavků ve fázi výběru, čímž byla zajištěna transparentnost dodavatelských řetězců uchazečů. Podle informací předložených vítězným uchazečem se významná část výroby odehrává v EU. Část výroby navíc zajišťují vězni, kteří díky tomuto procesu rozvíjejí své pracovní dovednosti a získávají reference, které podpoří jejich opětovné začlenění do společnosti po propuštění.

Získané poznatky

Jednoduché požadavky na transparentnost dodavatelského řetězce mohou vést k neočekávaným přínosům jdoucím nad rámec požadavků zakázky. Toto zadávací řízení zavedlo možnost uplatnit transparentnost dodavatelského řetězce jako podmínku účasti na řízení. Monitorování podmínek během plnění zakázky zůstává nadále výzvou.

Ochrana lidských práv prostřednictvím zadávání veřejných zakázek v obci Stavanger (Norsko)

Účel veřejné zakázky

Norská obec Stavanger je průkopníkem v uplatňování etických kritérií při zadávání veřejných zakázek, včetně používání cílených kritérií pro výběr. Od roku 2010 požaduje, aby uchazeči dokumentovali své dodavatelské řetězce se zaměřením na zakázky, které představují největší riziko porušení lidských práv.

Přístup

Každoročně se provádí posouzení rizik pro veškeré nadcházející zakázky. U vysoce rizikových zakázek, jako jsou zakázky v oblasti textilu, vybavení IKT a zdravotnického vybavení, se používají komplexní kritéria pro výběr týkající se etického obchodu. Patří mezi ně požadavek, aby dodavatelé měli zavedeny systémy pro sledovatelnost dodavatelského řetězce, proces posouzení rizik a kodex chování dodavatele. Kodex chování musí být v souladu s etickými smluvními podmínkami obce Stavanger (které vycházejí z klíčových úmluv OSN a MOP a vnitrostátní legislativy v místě výroby). V rámci přípravy tržních subjektů se konají semináře pro dodavatele. Během fáze plnění zakázky jsou využívány informace ze systémů třetích stran, jako je Ethical Trading Initiative, jakož i z individuálních setkání s dodavateli a z dotazníků.

Výsledky

Dopady využívání etických kritérií a úsilí o zajištění dodržování podmínek stanovených v cílených smlouvách se pomalu, ale jistě, začínají projevovat. Má se za to, že trvalý důraz na dodržování lidských práv, udržitelnost a sociální odpovědnost při zadávání veřejných zakázek postavilo tyto otázky do popředí zájmu dodavatelů a také dalších subjektů veřejného a soukromého sektoru. Prostřednictvím dialogu s dodavateli a různými sítěmi, auditů dokumentů, inspekcí továren atd. obec Stavanger zvyšuje své interní odborné znalosti v této problematice. Obec doufá, že bude velmi brzy připravena vyzkoušet ještě důraznější metody, jako je doplnění kritérií pro výběr o nová kritéria pro zadávání zakázek za účelem zajištění lidských práv a udržitelnosti při zadávání veřejných zakázek. V současné době jsou používaná kritéria spojena s kvalifikačním procesem. Využití kritérií pro zadání zakázky je tedy jasným dalším krokem.

Získané poznatky

K zajištění souladu s etickými smluvními podmínkami je zapotřebí efektivnějších postupů. Obec se proto zapojuje do aktivit odborné komise spolu s dalšími obcemi, vládními agenturami a univerzitami v Norsku. Obec Stavanger vede tým zaměřený na textilní průmysl a také se zapojuje do týmu zaměřeného na stavebnictví a stavební materiály. Stavanger se dále zapojuje do zájmové skupiny sítě Procura+ pro společensky odpovědné ZVZ v oblasti IKT. Tyto sítě poskytují obci relevantní případy a informace pro zadávací dokumentaci a práci na zajišťování souladu se závazky.

4.7 Kritéria pro zadání zakázky

Zakázky, na které se vztahují směrnice EU o zadávání veřejných zakázek, jsou zadávány na základě „ekonomicky nejvýhodnější nabídky“, přičemž veřejní zadavatelé mohou uplatňovat širokou škálu kvalitativních kritérií a kritérií souvisejících s náklady. Směrnice konkrétně zmiňují sociální aspekty jako jeden z faktorů, které mohou být zahrnuty do kritérií pro zadání zakázky, spolu s přístupností,

konceptem pro všechny uživatele a obchodu a jeho podmínek ⁽¹²²⁾). Sociální kritéria pro zadání zakázky mohou tržním subjektům vyslat jasný signál o důležitosti těchto aspektů zakázky. Mezi příklady sociálních kritérií pro zadání zakázky patří:

- *Metodika pro zajištění sociálního začlenění při poskytování služby.* Uchazeči musí předložit podrobný plán pro oslovení každé z cílových skupin uvedených v zadávací dokumentaci.
- *Počet a kvalita příležitostí k učňovské přípravě / odborné přípravě vytvořených při plnění zakázky.* Uchazeči musí podrobně popsat svůj přístup k zaměstnávání a odborné přípravě, poskytnout vzorovou specifikaci pracovních míst pro učňovskou přípravu a popsat podpurné struktury, které budou zavedeny.
- *Certifikace třetích stran osvědčující etické získávání produktů dodávaných v rámci zakázky* Body se udělují na základě procentuálního podílu výrobků s označením Fair Trade nebo rovnocennou certifikací. Pokud nemáte certifikaci třetí strany, uveďte odůvodnění a popište veškerá interní opatření přijatá k zajištění etického získávání produktů ⁽¹²³⁾.
- *Opatření k zajištění rovnosti žen a mužů.* Body se udělují na základě konkrétních opatření k boji proti diskriminaci a podpoře rovnosti žen a mužů (např. školení zaměstnanců, rovnováha mezi pracovním a soukromým životem, flexibilní pracovní doba atd.).
- *Další požadavky na přístupnost.* Body se udělují na základě konkrétních opatření ke zlepšení přístupnosti nad rámec požadavků obsažených v technických specifikacích ⁽¹²⁴⁾.

Spojení s předmětem zakázky a kritéria pro zadání zakázky

Kritéria pro zadání zakázky se musí vztahovat ke konkrétnímu pořizovanému zboží, službám nebo stavebním pracím. To znamená, že by body neměly být přidělovány (nebo odečítány) pouze z důvodu existence (nebo neexistence) politiky sociální odpovědnosti podniku. Taková politika však může sloužit jako důkaz konkrétního závazku, který uchazeči učinili v reakci na kritéria pro zadání zakázky.

Pokud se například kritérium pro zadání zaměřuje na to, jak se v důsledku zakázky zlepšil blahobyt starších lidí, uchazeči mohou do určité míry poukázat na politiku, která definuje jejich přístup k zapojování uživatelů služeb a odbornou přípravu zaměstnanců. Nebylo by však vhodné udělovat body na základě činností, které uchazeči provádějí v rámci jiných zakázek.

Chcete-li sociální kritéria pro zadání zakázky používat efektivně, měli byste zvážit, jak je formulovat, jejich váhu a jak je budete hodnotit.

Pokud jde o formulaci sociálních kritérií pro zadání zakázky, platí stejné požadavky na transparentnost jako u ostatních kritérií pro zadání zakázky. Musí být uvedeny v oznámení o zahájení zadávacího řízení nebo v zadávací dokumentaci spolu s jejich váhou a veškerými dílčími kritérii. Musí

⁽¹²²⁾ Čl. 67 odst. 2 písm. a) směrnice 2014/24/EU, čl. 82 odst. 2 písm. a) směrnice 2014/25/EU a čl. 41 odst. 2 směrnice 2014/23/EU. „Obchod a jeho podmínky“ může zahrnovat aspekty spravedlivého obchodu, jak stanoví Soudní dvůr ve věci C-368/10 (viz rámeček).

⁽¹²³⁾ Viz část 4.8, pokud jde o požadavky týkající se označení či certifikace třetích stran.

⁽¹²⁴⁾ Pokud například technické specifikace vyžadují, aby webový obsah splňoval pokyny pro přístupnost internetového obsahu (WCAG) 2.1 na úrovni shody AA, je možné přidělit dodatečné body jakékoliv nabídce s úrovní shody AAA.

být dostatečně jasné, aby jim každý „přiměřeně informovaný uchazeč, který postupuje s obvyklou řádnou péčí“ porozuměl⁽¹²⁵⁾. Musí zajišťovat možnost účinné hospodářské soutěže a umožňovat ověření informací předložených uchazeči⁽¹²⁶⁾. Dále musí souviset s předmětem zakázky, jak je vysvětleno v rámečku.

Pokud jde o vážení, není stanoveno žádné maximální nebo minimální procento bodů, které můžete přiřadit sociálním kritériím pro zadání zakázky. U zakázek s vysokými sociálními riziky (např. riziko porušování lidských práv) nebo vysokými potenciálními společenskými přínosy (např. měřitelné zlepšení blahobytu zranitelné skupiny osob nebo účast osob se zdravotním postižením) není od věci přiřazovat sociálním kritériím pro zadání zakázky velkou váhu. To také závisí na tom, zda jsou sociální aspekty ošetřeny v technických specifikacích nebo jinde v zadávacím řízení.

Příklady sociálních kritérií pro výběr v kombinaci s dalšími kritérii

Příklad 1 – Vytváření pracovních příležitostí pro znevýhodněné pracovníky

Výběrová kritéria: Uchazeči musí prokázat svou schopnost přijímat, školit a udržet si pracovníky z jedné nebo více definovaných znevýhodněných skupin. Tato zkušenost se může týkat předchozích zakázek z jakéhokoli odvětví. Musí být prokázáno, že uchazeč a/nebo jeho subdodavatelé jsou způsobilí přijímat, školit a udržet si takové pracovníky po dobu, která je obdobná délce této zakázky.

Kritéria pro zadání zakázky: Až 15 % udělovaných bodů bude přiděleno nabídkám v závislosti na počtu a kvalitě pracovních příležitostí, které budou vytvořeny pro znevýhodněné pracovníky. Tyto body budou uděleny na základě konkrétních předložených plánů pro zaměstnání a odbornou přípravu znevýhodněných pracovníků a jejich udržení.

Příklad 2 – Potravinářské výrobky certifikované jako výrobky splňující podmínky spravedlivého obchodu

Kritéria pro zadání zakázky: Až 10 % udělovaných bodů bude přiděleno nabídkám, které zahrnují jeden nebo více produktů s certifikací Fairtrade International nebo s rovnocenným označením. Pro účely porovnání nabídek bude zohledněna hodnota a objem produktu (produktů) s touto certifikací, které budou dodány v rámci zakázky. Pokud uchazeči nemají certifikaci Fair Trade z důvodů, které jim nelze přičítat, měli by ve své nabídce poskytnout vysvětlení.

Podmínky plnění veřejné zakázky: Během smluvního období bude dodavatel usilovat o začlenění dalších produktů s certifikací Fair Trade nebo rovnocennou certifikací do své nabídky. Část smluvní ceny je vyhrazena a vázána na splnění této podmínky, přičemž platba rovnající se dodatečným velkoobchodním nákladům na dodávku spravedlivě obchodovaných produktů bude uvolněna, jakmile budou tyto produkty začleněny do nabídky.

Přístup k hodnocení také určuje, jak mohou být sociální kritéria pro zadání zakázky účinná. I když nebude mít sociální kritérium pro zadání zakázky zvláště vysokou váhu, můžete stanovit prahovou hodnotu (např. 60 % bodů udělovaných pro dané kritérium), které musí uchazeč dosáhnout, aby byla

⁽¹²⁵⁾ Věc C-19/00 SIAC Construction Ltd v. County Council of the County of Mayo, bod 42.

⁽¹²⁶⁾ Čl. 67 odst. 4 směrnice 2014/24/EU, čl. 82 odst. 4 směrnice 2014/25/EU a čl. 41 odst. 2 směrnice 2014/23/EU.

jeho nabídka způsobilá k dalšímu hodnocení ⁽¹²⁷⁾. Je rovněž důležité využívat celý rozsah bodové škály uplatnitelné pro dané kritérium, aby bylo možné řádně rozlišovat společenskou výkonnost jednotlivých nabídek.

Kritéria pro zadání zakázky mohou být nejúčinnější ve spojení s jinými opatřeními společensky odpovědného ZVZ v rámci kritérií pro výběr, technických specifikací a podmínek plnění zakázky, jak dokládají níže uvedené příklady.

Osvědčené postupy

- Sociální kritéria pro zadání zakázky mohou stimulovat trh k tomu, aby přinášel sociálně odpovědnější výsledky, a měla by být pečlivě formulována a vážena, aby byl jejich dopad maximalizován.
- Zvažte, jak budete hodnotit a ověřovat prohlášení uchazečů ve vztahu ke kritériím pro zadání zakázky – včetně případného použití certifikací a označení udělovaných třetí stranou.
- Zkombinujte kritéria pro zadání zakázky s technickými specifikacemi, kritérii pro výběr a doložkami o plnění smlouvy, abyste jejich prostřednictvím vyřešili sociální rizika a zlepšili sociální výsledky.

Věc C-368/10 Komise v. Nizozemské království

Tento případ se týkal zadání zakázky na dodání čaje a kávy nizozemským veřejným zadavatelem, která zahrnovala řadu kritérií v oblasti životního prostředí a sociální odpovědnosti. Soudní dvůr tato kritéria podrobně přezkoumal a shledal, že některá z nich postrádala nezbytnou transparentnost (např. požadavek, aby uchazeči realizovali „udržitelné nakupování a společensky odpovědné podnikání“, aniž by byly poskytnuty další podrobnosti).

Rovněž však rozhodl, že označení vztahující se k aspektům spravedlivého obchodu lze považovat za spojené s předmětem veřejné zakázky. Zásady formulované v tomto rozsudku jsou kodifikovány a objasněny v článku 43 směrnice 2014/24/EU a článku 61 směrnice 2014/25/EU. Více informací o používání označení najdete v části 4.8.

⁽¹²⁷⁾ Soudní dvůr Evropské unie schválil tento přístup ve věci C-546/16 Montte SL v. Musikene.

Vypracování sociálních kritérií pro zadávání veřejných zakázek na hardware a služby IT v Německu

Účel veřejné zakázky

Společnost Dataport obstarává hardware a služby IT pro veřejné zadavatele v německých spolkových zemích Šlesvicko-Holštýnsko, Hamburk a Brémy a služby IT pro správu daní ve spolkových zemích Meklenbursko-Přední Pomořansko a Dolní Sasko. Zakázka zahrnovala dodávku hardwaru IT (počítače a notebooky, monitory, klávesnice, počítačové myši a komponenty) pro 60 000 pracovišť a služeb IT pro 30 000 pracovišť. Cílem bylo pořídit výhradně hardware a služby IT, které byly vyrobeny a dodány v souladu s normami Mezinárodní organizace práce.

Přístup

Zakázka byla zadána v roce 2013. Uchazeči byli vyzváni, aby předložili koncepci sociálních kritérií včetně opatření k zajištění souladu jejich dodavatelů a subdodavatelů s osmi základními úmluvami MOP. Za účelem ošetření specifických sociálních problémů v oblasti globální výroby IT odkazovala kritéria pro zadání zakázky rovněž na další úmluvy MOP, a to úmluvy č. 1, 30, 102, 115, 131, 135, 155, 158, 169 a 170. Body byly udělovány v závislosti na třech aspektech koncepce:

- rozsah zahrnutých pracovních a sociálních norem,
- věrohodnost souladu koncepce se sociálními normami,
- poskytnutý způsob ověření.

Vzhledem k tomu, že uchazeči předložili širokou škálu možností, byly učiněny dva kroky k zajištění kvality kontrolního mechanismu. Zaprvé, zadávací dokumentace nastínila jeden možný systém ověření, a to soubor příkladů opatření, která mohou uchazeči přijmout, a možné otázky, které mají uchazeči zodpovědět ve zprávě. Zadruhé, věrohodnosti konceptu (která představovala 50 % bodového ohodnocení) a poskytnutému způsobu ověření (40 % bodového ohodnocení) byla v rámci kritérií pro zadání zakázky přidělena obzvláště vysoká priorita. Uchazeči museli souhlasit s pravidelným přezkumem opatření uvedených v koncepci v průběhu trvání zakázky. Koncepce a v ní uvedené povinnosti se staly součástí nové rámcové dohody.

Výsledky

Všichni uchazeči předložili koncepci toho, jak zajistit spravedlivé pracovní podmínky ve svém dodavatelském řetězci. Cílem bylo vytvořit v odvětví IT povědomí o spravedlivých pracovních podmínkách v dodavatelském řetězci (včetně těžby surovin). Specializovaný odborník posoudil koncepci sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek na základě toho, do jaké míry uchazeč prokázal, že jeho postupy zahrnují široký rozsah pokrytí výše uvedených úmluv MOP a že jeho metoda je dostatečně kvalitní. Kritéria sociální koncepce měla vliv na zadání zakázky, neboť představovala 10 % bodů vázaných na kvalitu. Vítězný uchazeč vytvořil kodex chování pro dodavatele a souhlasil s tím, že bude dvakrát ročně podávat pracovní skupině zprávu o souladu s úmluvami MOP.

Získané poznatky

Navzdory obtížné situaci na trhu a složitým globálním dodavatelským řetězcům byla reakce uchazečů pozitivní. Kritéria udržitelnosti jsou pro uchazeče v konkurenčních nabídkových řízeních vzhledem k podobným cenám a výkonnosti jejich produktů stále důležitější. Zvyšuje se transparentnost pracovních podmínek v celém dodavatelském řetězci, auditů prováděných ve výrobních závodech, zjištěných nedostatků a přijatých nápravných opatření. Dodnes neexistuje žádné zařízení IT, které by bylo kompletně vyrobeno za podmínek spravedlivého obchodu. Společnost Dataport se zaměřuje na dialog mezi klienty, poskytovateli služeb a výrobcí během zadávacího řízení a po jeho skončení. To vyžaduje intenzivní zájem o toto téma.

4.8 Hodnocení nabídek a ověřování závazků

Přístup k hodnocení a ověřování závazků společensky odpovědného ZVZ je stejně důležitý, jako vámi zvolená kritéria. Musíte se pečlivě zamyslet nad tím, jak posuzovat tvrzení uchazečů a jak hodnotit nabídky. Směrnice o zadávání veřejných zakázek nepředepisují žádnou konkrétní metodu hodnocení, je však nutné uplatňovat zásady transparentnosti a rovného zacházení. U zakázek se zvláštními sociálními riziky nebo zamýšlenými společenskými přínosy může být vhodné zvolit jiný způsob hodnocení než u „běžných“ zakázek. Můžete například přizvat sociální partnery, zástupce uživatelů nebo jiné odborníky do hodnotícího panelu (za předpokladu, že nedojde ke střetu zájmů).

Město Cork (Irsko) poskytuje cenově dostupné sociální bydlení prostřednictvím soutěžního dialogu

Účel veřejné zakázky

Za účelem zvýšení nabídky cenově dostupného sociálního bydlení využilo zastupitelstvo města Cork (Irsko) řízení v podobě soutěžního dialogu, který podnítl inovace a rozšířil možnosti zastupitelstva co do umístění a návrhů bydlení.

Přístup

Soutěžní dialog probíhal v několika fázích. Nejprve byli developéři vyzváni k předložení návrhů projektů, které byly posouzeny například na základě lokality, přístupu k občanské vybavenosti, veřejné dopravy, stávajících vlastnických vztahů a pravděpodobnosti získání stavebního povolení. Město Cork použilo soutěžní dialog s cílem zlepšit a společně vytvořit řešení, které by nejlépe odpovídalo potřebám města v oblasti sociálního bydlení. Po několika kolech stále podrobnějších diskusí byl dialog ukončen a předkladatelé vybraných projektů byli vyzváni, aby předložili nabídku k posouzení.

Výsledky

Výsledkem soutěžního dialogu bylo pořízení 11 programů sociálního bydlení o různé hustotě a s různými vlastnickými vztahy, které poskytly 215 nových domovů. Díky využití opuštěných a chátrajících průmyslových pozemků nebo objektů přispívají nové programy k obnově města a rodiny a jednotlivci, kteří byli na čekacích listinách, získali adekvátní bydlení.

Získané poznatky

Ačkoliv přístup založený na spolupráci v rámci soutěžního dialogu vyžadoval větší počáteční prostředky, pomohl lépe informovat developery o potřebách města, poskytl větší jistotu ohledně řešení, pomohl vyhnout se sporům a vytvořil prostor pro dosažení finančně výhodnějšího řešení a lepšího rozdělení rizik.

K dosažení společensky odpovědného ZVZ může pomoci také použití řízení, která umožňují přímější interakci s uchazeči, jsou-li splněny podmínky pro jejich použití⁽¹²⁸⁾. Například soutěžní dialog vám umožňuje setkávat se s uchazeči a postupně zdokonalovat řešení, což potenciálně zlepšuje sociální

⁽¹²⁸⁾ Viz část 3.4.

obsah nabídek. Pro zakázky, které cílí na dodání zcela nového produktu nebo služby, může být vhodné inovační partnerství. Mějte na paměti, že tato řízení vyžadují čas a prostředky na jejich správu, a také zapojení uchazečů. Pokud je výsledkem zakázka, která dosáhne měřitelných společenských přínosů, je to dobře vynaložený čas.

U všech řízení, do kterých jste začlenili sociální kritéria, musíte přemýšlet o tom, jak ověřit tvrzení uchazečů. Jedním ze způsobů je odkaz na certifikaci nebo označení udělovaná třetí stranou. Podle směrnic 2014/24/EU a 2014/25/EU na ně lze odkazovat v technických specifikacích, kritériích pro zadání zakázky a ustanoveních o plnění zakázky⁽¹²⁹⁾. Příklady označení udělovaných třetí stranou, které zohledňují sociální aspekty, jsou:

- certifikace Fair Trade International
- TCO Certified
- SA 8000
- Fair for Life
- Světová organizace pro spravedlivý obchod (World Fair Trade Organization)
- označení WAI WCAG 2.1 AAA a/nebo označení udělovaná jinými organizacemi osob se zdravotním postižením
- DALCO požadavky na přístupnost pro normu UNE 170001-1: 2007 pro zastavěné prostředí.

Abyste mohli v zadávací dokumentaci požadovat konkrétní označení, musí taková označení splňovat několik podmínek, jejichž cílem je zajistit, že jsou objektivní a přístupná všem hospodářským subjektům, které o ně mají zájem. Označení musí:

1. týkat se výhradně kritérií, která souvisejí s předmětem veřejné zakázky;
2. vycházet z objektivně ověřitelných a nediskriminačních kritérií;
3. být udělena v otevřeném a transparentním řízení, na kterém se mohou podílet všechny relevantní zúčastněné strany, včetně orgánů státní správy, spotřebitelů, sociálních partnerů, výrobců, distributorů a nevládních organizací;
4. být přístupná všem subjektům, které o ně mají zájem, a
5. být udělena třetí stranou, nad níž hospodářský subjekt žádající o označení nemůže vykonávat rozhodující vliv⁽¹³⁰⁾.

Pokud veškerá kritéria týkající se označení splňují tyto požadavky a pokud se rozhodnete v rámci zadávání své veřejné zakázky odkazovat na kompletní označení, měla by zadávací dokumentace obsahovat přesný a jednoznačný odkaz na toto označení (například odkazem na relevantní právní akt zavádějící toto označení nebo související dokumentaci), aby byla zaručena úplná transparentnost. I v případě, že odkazujete na označení, které splňuje všechny tyto požadavky, musíte zohlednit i označení s rovnocennými kritérii. Rovnocennost byste měli posuzovat případ od případu, ale obecně můžete považovat požadavky za rovnocenné, pokud jsou přinejmenším stejně ambiciózní jako ty, které jsou uvedeny v zadávací dokumentaci. Pokud uchazeči nemohou získat označení v příslušných lhůtách z důvodů, které jim nelze přičítat, musíte zvážit jiné vhodné formy důkazu (tj. technickou dokumentaci).

⁽¹²⁹⁾ Články 43 a 44 směrnice 2014/24/EU a články 61 a 62 směrnice 2014/25/EU.

⁽¹³⁰⁾ Čl. 43 odst. 1 směrnice 2014/24/EU; čl. 61 odst. 1 směrnice 2014/25/EU.

Fair Trade potraviny pro mnichovské školy (Německo)

Účel veřejné zakázky

V roce 2017 město Mnichov zahájilo výběrové řízení na rámcovou dohodu o dodávání jídel do více než 300 škol. Mnichov má dlouhou tradici rozvíjení společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. Již v roce 2002 město rozhodlo, že nebude nakupovat žádné produkty, při jejichž výrobě byla použita dětská práce (nebo porušena Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 182), a od té doby přijalo řadu opatření na podporu spravedlivého obchodu (Fair Trade) při pořizování textilu a potravin.

Přístup

Zadávací řízení bylo rozděleno do čtyř částí a zahrnovalo požadavky na procentuální podíl ekologických potravin, které měly být dodávány, a požadavky na odbornou přípravu zaměstnanců pracujících v kuchyni. Kromě toho bylo 5 % kritérií pro zadání zakázky vyhrazeno pro další sociální a environmentální aspekty, jako je použití surovin certifikovaných organizací Fairtrade International, World Fairtrade Organisation nebo s rovnocennou certifikací.

Výsledky

Pro každou část zakázky byly obdrženy tři nabídky, přičemž všechny nabídky předložily malé a střední podniky. Zakázky byly uděleny celkem třem dodavatelům ve čtyřech částech. Celkem se tyto zakázky týkají více než 300 zařízení a budou dodávat jídla pro více než 490 000 školáků.

Získané poznatky

Pro úspěch projektu je důležité zajistit odhodlání všech zúčastněných stran (tj. vedení, zaměstnanců, rodičů, dětí atd.) a podpořit tak pocit spoluúčasti, a zároveň shromáždit dobré nápady.

U označení, která nesplňují jeden nebo více z výše uvedených požadavků, můžete odkazovat na jednotlivá kritéria označení, která souvisí s předmětem zakázky, ale nemůžete vyžadovat označení jako takové. Pokud označení zahrnuje kromě požadavků relevantních pro vaši zakázku také další požadavky, které nesouvisí s předmětem zakázky, například týkající se obecných postupů řízení, můžete odkazovat výhradně na konkrétní kritéria označení, která souvisí s předmětem zakázky, a nemůžete vyžadovat označení samotné ⁽¹³¹⁾. Jasně uvedení relevantních kritérií označení v zadávací dokumentaci (například jejich zkopírováním) pomůže potenciálním uchazečům, usnadní porozumění požadavkům zadávacího řízení a zlepší jeho transparentnost.

Osvědčené postupy

- Zvažte, jak budete hodnotit prohlášení uchazečů o společensky odpovědném ZVZ zapojením příslušných odborníků do hodnotícího panelu a požadováním označení nebo certifikace udělovaných třetí stranou.
- Jsou-li splněny podmínky pro jejich využití, mohou řízení umožňující přímou interakci s uchazeči, jako je soutěžní dialog, přispět k rozvoji a zdokonalování účinných přístupů k dosahování sociálních cílů.

⁽¹³¹⁾ Čl. 43 odst. 2 směrnice 2014/24/EU; čl. 61 odst. 2 směrnice 2014/25/EU.

- Ověřte kritéria a požadavky vztahující se k jakémukoliv označení, na které chcete v zadávací dokumentaci odkazovat, abyste se ujistili, že souvisí s předmětem zakázky, jsou objektivní a nediskriminační.
- Musíte přijmout rovnocenná označení nebo certifikace, které se týkají stejných kritérií, a v případech, kdy uchazeč není schopen získat označení nebo certifikaci v příslušných lhůtách z důvodů, které mu nelze přičítat, musíte přijmout jiné vhodné formy důkazu.

4.9 Mimořádně nízké nabídky

V některých případech vzbuzuje stanovená cena nabídky obavy, že uchazeč nebude schopen splnit sociální požadavky, například zajistit soulad s platnými předpisy v oblasti bezpečnosti na pracovišti. Takové situace řeší pravidla pro mimořádně nízké nabídky ⁽¹³²⁾. Ta vyžadují, abyste prošetřili jakoukoliv nabídku, která se zdá být neobvykle nízká, a abyste si od uchazeče vyžádali vysvětlení stanovené ceny. Příklady faktorů, které mohou naznačovat potřebu prošetřit nabídku:

- cena, která se nezdá dostatečná k pokrytí základních nákladů potřebných na splnění požadavků zadávacího řízení,
- cena, která je výrazně nižší než průměrné náklady ostatních nabídek, nebo
- cena, která je výrazně nižší než druhá nejnižší nabídka.

Vysvětlení poskytnutá uchazečem se mohou vztahovat k jeho konkrétnímu výrobnímu procesu nebo poskytování služby nebo k výhodným podmínkám, ze kterých těží – v takovém případě by nabídka neměla být odmítnuta, splňuje-li všechny zákonné požadavky. Uchazeč by však měl být rovněž vyzván k potvrzení dodržování platných právních předpisů v oblasti sociálního a pracovního práva a kolektivních smluv, jak je uvedeno v „sociální a environmentální doložce“ ⁽¹³³⁾. V případě nedodržení těchto předpisů musí být nabídka zamítnuta ⁽¹³⁴⁾. Pokud shledáte, že nabídka je mimořádně nízká proto, že uchazeč obdržel státní podporu, může být nabídka zamítnuta už jen z tohoto důvodu. Můžete tak učinit pouze po konzultaci s uchazečem, pokud není schopen v dostatečné lhůtě prokázat, že dotčená podpora byla slučitelná s vnitřním trhem ⁽¹³⁵⁾.

S mimořádně nízkými cenovými nabídkami se můžete setkat také v zadávacích řízeních, do kterých jsou přijímány nabídky ze zemí mimo EU. Platí zde zásada rovného zacházení. Uchazeči ze třetích zemí mohou být oprávněně schopni nabízet nižší ceny, je však důležité ověřit dodržování všech platných právních předpisů v oblasti sociálního a pracovního práva (pro další informace o uplatňování sociálního a pracovního práva a kolektivních smluv ve veřejných zakázkách viz části 4.5 a 5.2). Další informace o hodnocení nabídek ze třetích zemí, včetně možnosti existence mimořádně nízkých nabídek, jsou dostupné ve zvláštních pokynech zveřejněných Evropskou komisí ⁽¹³⁶⁾.

⁽¹³²⁾ Článek 69 směrnice 2014/24/EU; článek 84 směrnice 2014/25/EU.

⁽¹³³⁾ Čl. 18 odst. 2 směrnice 2014/24/EU, čl. 36 odst. 2 směrnice 2014/25/EU a čl. 30 odst. 3 směrnice 2014/25/EU. Další informace viz oddíl 4.5.

⁽¹³⁴⁾ Čl. 69 odst. 3 směrnice 2014/24/EU; čl. 84 odst. 3 směrnice 2014/25/EU.

⁽¹³⁵⁾ Čl. 69 odst. 4 směrnice 2014/24/EU a čl. 84 odst. 4 směrnice 2014/25/EU. Další informace o uplatňování pravidel státní podpory jsou k dispozici na adrese: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/index_en.html

⁽¹³⁶⁾ Evropská komise (2019) *Pokyny k účasti uchazečů a zboží ze třetích zemí na trhu EU s veřejnými zakázkami* C(2019) 5494 ze dne 24. 7. 2019, dostupné na adrese:

Při prošetřování mimořádně nízkých nabídek je třeba postupovat pečlivě – je nezbytné, aby byl uplatňován konzistentní a objektivní přístup a aby uchazeči měli právo reagovat. Je však na veřejném zadavateli, aby rozhodl, zda jsou poskytnutá vysvětlení dostatečná k prokázání důvěryhodnosti nabídky, nebo zda by měla být zamítnuta. Pamatujte, že ostatní uchazeči, kteří dodržují sociální požadavky, mohou být znevýhodněni, pokud ponecháte mimořádně nízkou nabídku bez prošetření.

Analyza mimořádně nízkých nabídek ve Valonsku

Valonská komise pro zadávání veřejných zakázek vytvořila v rámci svého [akčního plánu pro odpovědné zadávání veřejných zakázek](#) pracovní skupinu, která se zabývá otázkou mimořádně nízkých nabídek. *Pracovní skupina sdružuje představitele regionální správy, místních orgánů, Valonské federace stavebních společností, odborů, jakož i externích kontrolních orgánů, jako je Účetní dvůr a finanční inspektor, zaměřující se na zadávání veřejných zakázek.*

Po provedení analýzy příslušných právních předpisů a judikatury navrhla pracovní skupina metodiku pro prošetřování mimořádně nízkých nabídek. Metodika zahrnuje pět kroků:

- 1. oprava aritmetických chyb;*
- 2. přezkoumání a ověření cen;*
- 3. žádost o podání vysvětlení zjevně mimořádně nízkých cen;*
- 4. rozhodnutí o obvyklosti cen;*
- 5. poskytnutí informací uchazeči.*

Při identifikaci mimořádně nízké nabídky by měly být zohledněny informace, jako jsou vlastní odhady nákladů učiněné veřejným zadavatelem, ceny zaplacené jinými útvary nebo agenturami, statistické informace z trhu, rozdíl v kvalitě nabídek a vysvětlení poskytnutá uchazečem. [Pokyny](#) stanoví konkrétnější metodiku založenou na odchylce od upravené průměrné ceny ostatních nabídek k použití pro zakázky na stavební práce a služby náchylné k podvodům.

Osvědčené postupy

- Odhalování a prošetřování mimořádně nízkých nabídek je podstatnou součástí společensky odpovědného ZVZ. Může při tom pomoci znalost výše mezd, příspěvků na sociální zabezpečení a dalších nákladů uplatňovaných v daném odvětví.
- Uchazečům musí být umožněno vysvětlit jakoukoliv zjevně mimořádně nízkou cenu – vyloučení nemůže být automatické.
- Pokud je mimořádně nízká cena způsobena nedodržením platného sociálního práva, pracovního práva nebo kolektivních smluv, je nutné nabídku odmítnout.

Kapitola 5 – Nastavení podmínek veřejné zakázky a jejich prosazování

Závazky společensky odpovědného ZVZ jsou v průběhu plnění veřejné zakázky podrobeny skutečné zkoušce. Bez vhodně nastavených podmínek veřejné zakázky – a způsobů jejich monitorování a prosazování – nebude společensky odpovědné ZVZ efektivní. Tato kapitola se podrobně zabývá tím, jak mohou být zakázky koncipovány a naplňovány pro dosažení maximální společenské hodnoty. Kromě vysvětlení příslušných ustanovení směrnic o zadávání veřejných zakázek obsahuje řadu různých přístupů uplatňovaných veřejnými zadavateli v celé Evropě.

5.1 Proměna závazků společensky odpovědného ZVZ v realitu

Společensky odpovědné ZVZ si žádá, aby byla věnována zvláštní pozornost podmínkám zakázky, neboť je obvykle zapotřebí, aby strany jednaly jiným způsobem, než jaký je „obvyklý postup“. Z tohoto důvodu je důležité upozornit uchazeče na sociální podmínky zahrnuté do zakázky, jakož i na monitorování, které bude prováděno, a na důsledky nedodržení těchto podmínek. Použití standardních smluvních podmínek bez doplnění konkrétních sociálních doložek je pro společensky odpovědné ZVZ zřídka kdy vhodné. Pokud se na podmínky zakázky myslí až dodatečně, může dojít k ohrožení realizace společensky odpovědného ZVZ, které vyžaduje zohlednění podmínek zakázky od samého počátku plánovaného řízení.

Během zadávacího řízení můžete začlenit navrhované podmínky zakázky do zadávací dokumentace. Může se jednat o návrh podmínek, k jehož okomentování jsou přizváni uchazeči. Zakázka by v každém případě měla zahrnovat relevantní aspekty úspěšné nabídky, jako je cena a veškeré závazky přijaté v reakci na kritéria pro zadání zakázky, včetně těch, které souvisejí se společensky odpovědným ZVZ. Pokud jsou závazky přijaté v nabídce rozsáhlejší než základní podmínky stanovené v zakázce, budete muset upravit ustanovení zakázky. Například pokud váš návrh znění zakázky stanoví, že v prvním roce trvání zakázky má být vytvořeno alespoň pět učňovských stáží a vítězný uchazeč navrhuje zajistit osm učňovských stáží, měli byste do zakázky vložit druhý uvedený počet.

Na rozdíl od technických specifikací, kritérií pro výběr a kritérií pro zadání zakázky není dodržování podmínek zakázky obvykle v průběhu zadávacího řízení výslovně hodnoceno. I když se postupy v jednotlivých zemích a organizacích liší, je běžné, že uchazeči buď vyjádří souhlas s podmínkami zakázky, nebo uvedou jakékoliv konkrétní výhrady, které mají a které mohou být předmětem jednání (v závislosti na druhu řízení). Společensky odpovědné ZVZ může opět vyžadovat odlišný přístup, protože si potřebujete být jisti, že uchazeči jsou schopni realizovat jakékoliv konkrétní sociální aspekty zakázky, a že tyto podmínky mají vliv i na subdodavatele, kde je to třeba. Pokud například váš návrh zakázky obsahuje závazek zajistit dodržování základních úmluv MOP v celém dodavatelském řetězci, musíte vědět, že úspěšný uchazeč má zavedeny vhodné systémy pro monitorování svých subdodavatelů. Aby bylo možné zcela vyhodnotit způsobilost a závazky uchazečů v této oblasti a zajistit transparentnost a rovné zacházení, měla by tato hlediska být náležitě zohledněna buď v kritériích pro výběr, nebo v kritériích pro zadání zakázky, jakož i v podmínkách zakázky. Pokud uchazeč navrhuje konkrétní metodu monitorování svých subdodavatelů, měli byste ji začlenit do zakázky. Můžete také stanovit, že doložka vyžadující dodržování úmluv MOP bude součástí jakékoliv subdodávky, přičemž hlavní dodavatel ponese odpovědnost za zajištění souladu v celém dodavatelském řetězci.

Posledním krokem k přenesení závazků společensky odpovědného ZVZ do reality je zajištění, že subjekty přímo zapojené do plnění zakázky, a to na obou stranách, budou se sociálními doložkami obeznámeny. V rámci vaší organizace může zakázku spravovat někdo, kdo se přímo nepodílí na jejím zadávání. Je nezbytné, aby tato osoba měla čas a informace a byla motivována k výkonu účinného dohledu nad dodržováním sociálních doložek. Případně může mít smysl zřídit výbor složený ze zástupců vaší organizace a jakýchkoli třetích stran, které mají přímý zájem na prosazování sociálních závazků, jako jsou odbory, organizace zabývající se právy osob se zdravotním postižením, odborníci na přístupnost, nevládní organizace nebo občané/uživatelé. Na straně dodavatele můžete požadovat, aby jmenoval osobu, která bude nést přímou odpovědnost za zajištění plnění sociálních závazků a která se bude účastnit jednání o kontrole plnění zakázky.

Osvědčené postupy

- Sociální podmínky by měly být zahrnuty do návrhu podmínek plnění zakázky a zveřejněny na začátku zadávacího řízení, přičemž uchazeči by měli být na tyto podmínky upozorněni.
- Standardní smlouvy nemusí být pro společensky odpovědné ZVZ vhodné a všechny podmínky by měly být pečlivě přezkoumány, aby nebyly v rozporu s požadavky zadávacího řízení.
- V rámci řízení je možné vyzvat uchazeče, aby poskytli komentáře k návrhu zakázky. Konečná verze by měla odrážet všechny konkrétní závazky vítězné nabídky.
- Zajistěte, aby osoba nebo osoby odpovědné za správu zakázky na obou stranách věděly o ustanoveních společensky odpovědného ZVZ a byly schopny zajistit jejich uplatňování.
- Smlouvy a dokumenty by měly být k dispozici v přístupných formátech.

5.2 Podmínky plnění veřejné zakázky

Podmínky plnění veřejné zakázky popisují, jak má být zakázka provedena. Směrnice o zadávání veřejných zakázek stanoví, že podmínky zakázky mohou zahrnovat hospodářské, inovační, environmentální, sociální nebo se zaměstnáním související aspekty⁽¹³⁷⁾. Stejně jako u kritérií pro výběr a pro zadání zakázky existuje požadavek, aby tyto podmínky souvisely s předmětem veřejné zakázky a byly zahrnuty v oznámení nebo v zadávací dokumentaci. Význam požadavku na spojení s předmětem veřejné zakázky je uveden v rámečku (vpravo). Ustanovení o plnění zakázky musí být v souladu s právními předpisy EU, včetně právních předpisů sociálního pilíře uvedených v kapitole 1.

Aby byly podmínky plnění zakázky účinné, měly by být:

- jasně napsané a vyhýbat se zbytečnému právnímu žargonu,
- přiměřeně specifické a s definovanými časovými harmonogramy a výsledky,
- přiřazeny konkrétní straně nebo konkrétnímu jednotlivci,
- doplněny vhodnými opravnými prostředky v případě jejich nedodržení, jako jsou finanční sankce nebo nápravná opatření.

Část 5.6 dále zkoumá úlohu sankcí a pobídek při realizaci společensky odpovědného ZVZ. Příklady sociálních podmínek, které splňují výše uvedená kritéria a které se zabývají různými aspekty společensky odpovědného ZVZ, jsou uvedeny v tabulce 5.1. V této podobě nejsou podmínky úplné; aby byly účinné, vyžadovaly by doplnění o definice a ustanovení o monitorování a prosazování.

Podmínky zakázky a požadavek na spojení s předmětem veřejné zakázky

Má se za to, že podmínky zakázky jsou spojeny s předmětem veřejné zakázky, pokud se týkají stavebních prací, dodávek nebo služeb, které mají být poskytnuty v rámci dané zakázky, v jakémkoli ohledu a v kterékoli fázi jejich životního cyklu, a to včetně faktorů ve spojitosti s:

- a) konkrétním procesem výroby, poskytování stavebních prací, dodávek nebo služeb či obchodování s nimi nebo
- b) konkrétním procesem pro jinou fázi jejich životního cyklu,

a to i v případě, že tyto faktory nejsou součástí jejich věcné podstaty (čl. 67 odst. 3). To znamená, že můžete zahrnout podmínky, jako je dodržování lidských práv v celém dodavatelském řetězci, spravedlivý obchod nebo konkrétní sociální výsledky ze zakázky. Nemůžete zahrnout obecné požadavky na sociální odpovědnost podniků, pokud se nejedná o právní závazky vztahující se na dodavatele. Příkladem podmínky zakázky, která by nesouvisela s předmětem zakázky, je požadavek, aby společnost každý rok věnovala určité procento svých zisků na charitu.

Téma	Příklad návrhu podmínek zakázky ⁽¹³⁸⁾
Přístupnost (v zakázce na dodání kancelářského vybavení IKT)	Dodavatel má poskytnout specifikované přístupné vybavení uzpůsobené pro použití osobami se zdravotním postižením. V termínech dohodnutých s veřejným zadavatelem budou poskytována školení pro uživatele se zdravotním postižením a dále bude po celou dobu trvání zakázky poskytována následná podpora prostřednictvím specializované asistenční služby.
Sociální začleňování (v zakázce na inzerci)	Dodavatel odpovídá za oslovení každé z cílových skupin uvedených ve specifikacích a za provedení zvláštních opatření zahrnutých v jeho nabídce za účelem oslovení

⁽¹³⁷⁾ Čl. 70 směrnice 2014/24/EU, článek 87 směrnice 2014/25/EU a dále viz 64.–66. bod odůvodnění směrnice 2014/23/EU.

⁽¹³⁸⁾ Tento návrh podmínek zakázky je čistě orientační a musel by zohlednit konkrétní okolnosti a být těmito okolnostem přizpůsoben.

státních služeb)	starších uživatelů, osob trpících sociální izolací a osob bez přístupu k internetu. Přezkum účinnosti těchto opatření bude proveden po třech měsících, přičemž dodavatel bude povinen provést všechna nápravná opatření stanovená veřejným zadavatelem.
Zaměstnanost (v zakázce na stavební práce)	Dodavatel je odpovědný za nábor, odbornou přípravu a poskytování zaměstnání po dobu trvání zakázky pro alespoň X [počet uvedený v nabídce] osob spadajících do jedné nebo více definovaných kategorií znevýhodněných pracovníků. Podmínky tohoto zaměstnání jsou uvedeny v příloze zakázky. Dodavatel má povinnost předkládat měsíční zprávy uvádějící počet zaměstnaných znevýhodněných pracovníků, poskytnutou odbornou přípravu, odpracované hodiny a vyplacené mzdy.
Genderová rovnost	Dodavatel zajistí, aby všichni přímí nadřízení zaměstnanců provádějících zakázku absolvovali školení o aspektech genderové rovnosti při náboru a zaměstnání, včetně těhotenství a mateřství, menopauzy, sexuálního obtěžování, dovolené z rodinných důvodů, jako je rodičovská dovolená, a rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem atd.
Sazby minimální mzdy	Dodavatel a všichni subdodavatelé působící v jurisdikci, ve které dochází k plnění zakázky, budou dodržovat sazby minimální mzdy stanovené v [příslušném právním předpise nebo kolektivní smlouvě] a povedou záznamy o veškerých odpracovaných hodinách a vyplacených mzdách. Veřejný zadavatel může kdykoliv požádat o přístup k těmto záznamům a důkazům o vyplacených mzdách.
Lidská a pracovní práva (v zakázce na dodání uniforem)	Dodavatel zaručí, že při plnění této zakázky nebude docházet k žádnému porušování lidských práv, ani osmi základních úmluv Mezinárodní organizace práce. Názvy a místa podnikání všech subdodavatelů a jejich subdodavatelů zapojených do této zakázky jsou uvedeny v příloze zakázky a dodavatel potvrzuje, že zavedl vhodný systém ověřený nezávislou třetí stranou, který zajistí, že po celou dobu trvání zakázky budou k dispozici přesné informace o pracovních podmínkách všech osob podílejících se na plnění zakázky.

Průběžné dodržování podmínek pro vyloučení

Role některých povinných a diskrečních důvodů pro vyloučení (například souvisejících s dětskou prací / obchodováním s lidmi a nedodržování sociálního a pracovního práva) ve společensky odpovědném ZVZ je vysvětlena v části 4.6. Dodržování těchto základních povinností by nemělo být omezeno na okamžik zadávacího řízení.

Podmínky zakázky by měly během jejího plnění vyžadovat trvalé dodržování všech povinných důvodů pro vyloučení a jakýchkoliv diskrečních důvodů pro vyloučení uplatněných v zadávacím řízení, přičemž dodavatel a subdodavatelé nesou odpovědnost za pravidelnou aktualizaci prohlášení. Jak je uvedeno v části 5.6, musí být možné smlouvu na veřejnou zakázku ukončit, pokud vyjdou najevo nové informace o dodržování povinných důvodů pro vyloučení.

Etický obchod (v zakázce na stravování)	Potraviny a nápoje o hodnotě rovnající se alespoň 5 % roční ceny zakázky budou poskytovány s certifikací Fair Trade nebo s rovnocennou certifikací. V rámci čtvrtletního cyklu plánování menu dodavatel upřesní, jaké produkty spravedlivého obchodu (Fair Trade) navrhuje zahrnout do nabídky a jejich odhadovanou hodnotu. Na konci každého smluvního roku bude zkontrolována hodnota produktů spravedlivého obchodu (Fair Trade) a budou přidány další certifikované produkty pro následující smluvní rok.
---	---

Tabulka 5. 1 Ukázky smluvních doložek společensky odpovědného ZVZ

Podmínky plnění zakázky mohou být v průběhu trvání zakázky přezkoumány, což zahrnuje příležitost zvýšit během této doby úroveň ambicí⁽¹³⁹⁾. S tím, jak dodavatel získává zkušenosti a důvěru při naplňování sociálních podmínek, měla by se zvyšovat také jeho schopnost naplňovat je. Zvažte, jak nejlépe motivovat dodavatele k tomu, aby dosahoval ještě větší společenské hodnoty – ať už propojením s dalšími platbami v rámci zakázky⁽¹⁴⁰⁾, souhlasem se zveřejněním pozitivních výsledků nebo propojením sociální výkonnosti s obnovením či prodloužením smlouvy, jak je uvedeno v zadávací dokumentaci.

Osvědčené postupy

- Zahrňte podmínky plnění veřejné zakázky, které se zaměřují na sociální hlediska a aspekty související se zaměstnáním a které jsou spojeny s předmětem zakázky.
- Pečlivě navrhnete smluvní ustanovení tak, abyste se vyhnuli zbytečnému žargonu, určete časové harmonogramy a výsledky, rozdělte odpovědnost a zahrňte vhodná nápravná opatření v případě nedodržení závazků.
- Zvažte, zda by měla být úroveň ambicí k sociálním závazkům v průběhu zakázky navyšována, a jak motivovat dodavatele k vyšším ambicím.

⁽¹³⁹⁾ Jakékoliv změny smluv na veřejné zakázky po jejich zadání musí být v souladu s ustanoveními o změnách smluv na veřejné zakázky (článek 72 směrnice 2014/24/EU, článek 89 směrnice 2014/25/EU a článek 43 směrnice 2014/23/EU).

⁽¹⁴⁰⁾ Tato možnost by samozřejmě měla být zahrnuta již v původní zadávací dokumentaci; v opačném případě by jakákoliv podobná změna musela splňovat podmínky pravidel pro změnu smluv na veřejné zakázky (viz poznámka pod čarou č. 148).

Valonský region Využití ustanovení zakázky o profesní integraci

Účel veřejné zakázky

Cílem Valonského regionu je dosáhnout do roku 2020 100% odpovědného zadávání veřejných zakázek. Za tímto účelem provedl řadu opatření v oblasti zadávání veřejných zakázek, jejichž cílem je podpořit profesní integraci, zabránit sociálnímu dumpingu, podpořit malé a střední podniky, zlepšit účinné využívání zdrojů a snížit dopad na životní prostředí.

Přístup

Za účelem podpory profesní integrace vypracovalo Valonsko standardní sociální doložky, které mají být začleňovány do zakázek, a prostřednictvím kterých se společnosti zavazují k podpoře vzdělávacích příležitostí pro nezaměstnané osoby při provádění veřejných prací. Doložka byla koncipována tak, aby byla flexibilní, což znamená, že společnost se může rozhodnout, zda vytvoří příležitosti pro stáže přímo v rámci vlastní pracovní síly nebo místo toho zadá konkrétní práci (jako jsou tesařské práce, malování, demolice atd.) sociálním podnikům, které zaměstnávají minimálně 50 % pracovníků z řad osob se zdravotním postižením nebo znevýhodněných osob (například dlouhodobě nezaměstnaní). Výsledkem je partnerský přístup k profesní integraci mezi veřejným zadavatelem, společnostmi, sociálními podniky a vzdělávacími organizacemi. Valonsko dále zřídilo asistenční linku, která pomáhá veřejným zadavatelům začleňovat tyto doložky do tendrů a společnostem v jejich provádění. Některé pokyny a nástroje jsou k dispozici rovněž online.

Výsledky

Do prosince 2018 byly sociální doložky zahrnuty do 442 zakázek (v celkové hodnotě téměř 400 milionů EUR). Výsledkem je vytvoření 410 stáží a 70 zakázek, ve kterých jsou subdodavateli sociální podniky. Ze 129 zakázek obsahujících sociální doložky bylo 78 % plně provedeno, 9 % částečně provedeno a 13 % nebylo provedeno. Co se týče vzniklých stáží, 83 % bylo vytvořeno v profesích s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků (včetně elektrotechniky, tesařství a stavebnictví). Po absolvování odborné přípravy získalo 60 % dlouhodobých stážistů smlouvu na dobu neurčitou nebo na dobu určitou (29 % na dobu neurčitou a 31 % na dobu určitou). Konečně je třeba zmínit, že 30 subdodavatelů z řad sociálních podniků získalo více než 3,5 milionu EUR za subdodavatelské služby.

Získané poznatky

Pět let po zveřejnění prvních zakázek se sociálními doložkami jsou výsledky pozitivní: zadávání veřejných zakázek se ukázalo jako dobrý nástroj pro podporu odborné přípravy a budování partnerství mezi společnostmi a sociálními podniky. Klíčem k úspěchu byl silný politický závazek a zapojení všech příslušných zúčastněných stran do projektu. Valonsko bude do budoucna usilovat o zjednodušení postupů s cílem snížit administrativní zátěž související s prováděním a monitorováním sociálních doložek.

5.3 Uzavírání zakázek na dosažení sociálních výsledků

U běžných zakázek je dodavatel placen za provedení určité činnosti. Ať už se jedná o dodání kancelářských potřeb, stavbu silnice nebo poskytování služeb sociální péče, dodavatel obdrží platbu na základě dokončení definované činnosti. U mnoha typů veřejných zakázek má však veřejný zadavatel větší zájem na výsledku činnosti než na činnosti samotné. To může platit zejména pro zakázky se sociálním rozměrem. Například pokud v rámci veřejné zakázky hledáte poskytovatele

služeb pro práci s osobami v minulosti trestaných, může být vaším zájmem snížení míry opětovného spáchání trestných činů. Zakázka na dosažení sociálních výsledků by mohla definovat cílovou míru recidivy (nižší než základní hodnota) a vyhradit část platby za zakázku v závislosti na dosažení stanoveného cíle.

Ve veřejných zakázkách v Evropě i na celém světě se používají různé formy „platby podle výsledků“, které se vyvíjejí v reakci na potřebu větší účinnosti poskytování služeb a prokazování finanční výhodnosti. Někdy jsou kritizovány za to, že vystavují poskytovatele služeb nadměrnému riziku, zejména pokud službu poskytují malé podniky, charitativní organizace nebo sociální podniky, které mají omezenou schopnost převzít finanční rizika. Z tohoto důvodu bylo vytvořeno několik modelů zakázek na dosažení sociálních výsledků, které snižují riziko pro poskytovatele služeb. Jeden z modelů zahrnuje odměnu poskytovateli služeb za dosažení sociálních výsledků, které překračují základní očekávání veřejného zadavatele – například pokud je zaměstnání poskytnuto více nezaměstnaným osobám, než se očekávalo. Tyto typy zakázek vyžadují pečlivé definování vhodných požadovaných výsledků, základní úrovně a úrovní dodatečných plateb, mohou však představovat účinný způsob, jak stimulovat výkonnost. Úspěšné zakázky na dosažení sociálních výsledků často zahrnují partnerství se sociálními podniky a společné navrhování služeb⁽¹⁴¹⁾.

Dalším modelem jsou dluhopisy se sociálním dopadem, známé také jako dluhopisy s rozvojovým dopadem, jsou-li používány v kontextu rozvojových zemí. Dluhopisy se sociálním dopadem zahrnují nejméně tři strany: veřejného zadavatele (někdy označovaného jako „plátce výsledku“), poskytovatele služeb a soukromého investora (nositele rizika). Veřejný zadavatel identifikuje oblast vhodnou pro dluhopis se sociálním dopadem (mezi příklady patří kampaně v oblasti veřejného zdraví, odborná příprava, aktivní opatření na trhu práce) a definuje výsledky, kterých by chtěl dosáhnout (například počet zaměstnaných osob nacházejících se ve zranitelné situaci nebo osob se zdravotním postižením, výsledky v oblasti zdraví, setrvání v systému vzdělávání). Soukromý investor poskytne kapitálové prostředky na zaplacení poskytovatele služeb a veřejný zadavatel mu tyto prostředky proplatí pouze v případě, že je dosaženo definovaných výsledků. Poskytovatel služeb realizuje službu a v závislosti na dosažených výsledcích může obdržet dodatečnou platbu. Klíčovou otázkou v oblasti dluhopisů se sociálním dopadem je hodnocení výsledků, které někdy provádí nezávislá třetí strana. V závislosti na struktuře zakázek a na procesu výběru poskytovatele služeb se na dluhopisy se sociálním dopadem mohou, nebo nemusí vztahovat směrnice o zadávání veřejných zakázek.

⁽¹⁴¹⁾ Další informace o uzavírání zakázek na dosažení sociálních výsledků a dluhopisech se sociálním dopadem viz <https://golab.bsg.ox.ac.uk/the-basics>

Využití dluhopisů se sociálním dopadem ke zlepšení výsledků učení v Lisabonu

Účel veřejné zakázky

V roce 2015 město Lisabon zřídilo dluhopis se sociálním dopadem Junior Code Academy, jehož cílem bylo snížit počet dětí, které opakují ročník nebo předčasně ukončují školní docházku. Jeho cílem bylo také získat důkazy o vlivu počítačového programování na kognitivní dovednosti, včetně školního výkonu a schopnosti řešit problémy, a to za účelem formování veřejné politiky.¹

Přístup

Dluhopis se sociálním dopadem se zaměřil na tři veřejné školy v Lisabonu. V každé škole byla vybrána jedna třída, ve které se každý týden po dobu jednoho roku konaly dvouhodinové kurzy počítačového programování. Kromě toho byla v každé škole sestavena kontrolní skupina, s níž bylo možné porovnat výkony dětí ze třídy s programováním, a to srovnáním zlepšení v portugalštině, matematice, logickém myšlení a řešení problémů. Aby se snížilo riziko tohoto pilotního projektu, uzavřelo město Lisabon smlouvu o dluhopisech se sociálním dopadem s nadací Calouste Gulbenkian Foundation, která poskytla předběžné financování ve výši 120 000 EUR, přičemž město mělo tyto prostředky uhradit v okamžiku, kdy projekt dosáhne dohodnutých výsledků (což posoudí nezávislý hodnotitel).

Výsledky

Na konci pilotního projektu bylo zjištěno, že studenti, kteří se účastnili kurzů počítačového programování, zlepšili své matematické schopnosti a schopnosti logického uvažování. Nebyly však naplněny všechny dohodnuté parametry dluhopisu se sociálním dopadem, a v důsledku toho město Lisabon uhradilo nadaci Calouste Gulbenkian Foundation přibližně 25 % její počáteční investice.¹

Získané poznatky

Dluhopisy se sociálním dopadem lze využít ke snížení rizika financování inovativního pilotního projektu. Může však nějakou dobu trvat, než se dostaví výsledky, a pilotní projekty by měly být dostatečně dlouhé, aby investorům umožnily dosáhnout požadovaných dopadů. V tomto případě monitorování ukázalo, že výkon žáků se v průběhu času zlepšoval, což naznačuje, že požadovaných dopadů by bylo možné dosáhnout v delším časovém horizontu.

Zdroje: <http://www.oecd.org/cfe/leed/SIBsExpertSeminar-SummaryReport-FINAL.pdf> a <https://mazi-impact.com/report-sib-junior-code-academy/>

Inovativní přístupy k uzavírání zakázek na veřejné služby a jejich financování jsou neustále rozvíjeny a stojí za to ve fázi plánování zvážit jejich přínosy a jejich nevýhody. Výše uvedené modely mohou pomoci motivovat k dosahování sociálních výsledků, podpořit intenzivnější spolupráci v rámci veřejného sektoru a mezi veřejným sektorem a dalšími zúčastněnými stranami, včetně sociálních podniků a občanské společnosti, a odkrýt nové zdroje prostřednictvím využití soukromých financí. Jsou s nimi však spojeny určité náklady a rizika. Konzultace s dalšími veřejnými zadavateli, kteří tyto modely vyzkoušeli, vám pomůže určit, zda vyhovují vašim potřebám.

Osvědčené postupy

- Zvažte, zda by vaše zakázka měla zahrnovat platby spojené s definovanými sociálními výsledky, a ve spolupráci s poskytovateli služeb definujte vhodné cíle, měření a podpůrné platební podmínky.
- Ujistěte se, že je váš systém navržen tak, aby proporcionálně zasahoval všechny cílové skupiny. Vyvarujte se situací, kdy by péče o příjemce se snadněji řešitelnými sociálními problémy mohla finančně zastínit péči o nejzranitelnější skupiny.
- Pokud je vaše schopnost dosáhnout sociálního dopadu omezena rizikem a nedostatkem kapitálových prostředků, můžete zkusit zvážit využití dluhopisů se sociálním dopadem jako prostředku k získání soukromých investic.
- Pečlivě zvažte přínosy a nevýhody těchto přístupů a případně si dříve, než je sami použijete, promluvte s ostatními veřejnými zadavateli, kteří podobné modely vyzkoušeli. Zvažte potenciální pozitivní a negativní výsledky, například zohledněním potenciálně vysokých nákladů na vstupy potřebných k uzavírání zakázek na dosažení sociálních výsledků a využívání dluhopisů se sociálním dopadem a jejich nákladovou efektivnost.

5.4 Monitorování dodržování závazků

Provádění sociálních doložek může být pro dodavatele náročné, obzvláště pokud jde o novou záležitost. Dá se očekávat, že na obou stranách bude zapotřebí vynaložit více času a prostředků na správu zakázky, a je důležité udržovat otevřenou komunikaci mezi stranami, která pomůže identifikovat a vyřešit jakékoliv problémy. Vaše zakázka by měla zahrnovat i formálnější mechanismy pro monitorování dodržování závazků. Vhodná forma monitorování bude záviset na několika faktorech:

- povaha sociálních doložek, např. jestli se vztahují k dodavatelskému řetězci nebo koncovým uživatelům,
- zkušenost obou stran s uplatňováním těchto doložek,
- úroveň důvěry a komunikace mezi stranami,
- zdroje a kapacita k efektivnímu monitorování výkonu a
- dostupnost vhodných třetích stran, které mohou s monitorováním pomoci.

Obecně řečeno, existují čtyři způsoby monitorování zakázky: monitorování zadavatelem, dodavatelem, společné nebo třetí stranou. Níže uvedená tabulka shrnuje hlavní prvky každého z těchto čtyř přístupů.

Druh monitorování	Hlavní prvky dohody
Zákazník	Veřejný zadavatel je odpovědný za monitorování dodržování sociálních doložek a za jejich nedodržení může uplatňovat sankce.
Dodavatel	Dodavatel je odpovědný za shromažďování informací a podávání zpráv o svém vlastním dodržování sociálních doložek (self-reporting).
Společné	Dodavatel je odpovědný za shromažďování informací a podávání zpráv a veřejný zadavatel tyto informace kontroluje nebo ověřuje. Alternativně může být dodavatel odpovědný za monitorování určitých aspektů a veřejný zadavatel je odpovědný za monitorování ostatních aspektů.
Třetí strana	Třetí strana, jako například auditor nebo certifikační orgán, je odpovědná za monitorování dodržování sociálních doložek a podávání zpráv.

Bez ohledu na zvolený model je důležité, aby byla v zakázce přidělena odpovědnost za monitorování, aby byly definovány činnosti (např. dotazníky, schůzky, inspekce, zprávy, audit), které mají být provedeny, a jejich četnost, a dále aby byla určena opatření k eskalaci a mediaci, která budou použita v případě, že nastanou potíže. Při nastavování monitorovacích mechanismů, které vyžadují, aby uchazeč poskytoval informace, vezměte v úvahu povahu, úroveň podrobností a typ důkazů, které budou nezbytné pro náležité monitorování plnění zakázky. Měli byste zvážit, jaké informace jsou skutečně relevantní a přiměřené povaze a rizikům zakázky, stejně jako schopnost vaší organizace tyto informace posoudit a ověřit. Identifikace profilů subjektů provádějících monitorování prostřednictvím vyžádání příslušných certifikátů prokazujících jejich odbornost by byla užitečná například pro monitorování přístupnosti služby. Část 5.6 pojednává o nápravných opatřeních, která je možné uplatnit v případě porušení sociálních doložek. Vedení přesných záznamů o veškerých monitorovacích činnostech je obzvláště důležité pro podporu uplatňování nápravných opatření.

Osvědčené postupy

- Očekávejte, že na monitorování dodržování sociálních doložek budete muset věnovat dodatečný čas a prostředky.
- Kombinace neformální, otevřené komunikace a formálnějšího způsobu monitorování může být vysoce účinná.
- Na základě povahy sociálních doložek a dalších faktorů zvažte, zda je pro vaši zakázku nejvhodnější monitorování prováděné zadavatelem, dodavatelem, společně nebo třetí stranou.
- V zakázce jasnou formou přidělte odpovědnost za monitorování a upřesněte činnosti, jejich četnost, eskalační a mediační opatření, která budou použita.

5.5 Využití subdodavatele

Využití subdodavatele je součástí mnoha veřejných zakázek a při přípravě a prosazování ustanovení o společensky odpovědném ZVZ je třeba jej brát v úvahu. Podle směrnic o zadávání veřejných zakázek můžete od uchazečů požadovat, aby ve svých nabídkách uvedli, ve spojitosti s jakou částí veřejné zakázky případně zamýšlejí zapojit třetí osoby, a všechny navrhované subdodavatele ⁽¹⁴²⁾. Dále můžete ověřit, nebo po vás mohou vnitrostátní předpisy požadovat, abyste ověřili, zda existují důvody pro vyloučení některého ze známých subdodavatelů ⁽¹⁴³⁾. V takovém případě může být nezbytné požádat uchazeče o jejich nahrazení ⁽¹⁴⁴⁾.

Po zadání zakázky byste měli dodavatele požádat, aby vám sdělil jména, kontaktní údaje a informace o právních zástupcích svých subdodavatelů, jsou-li v dané době známí. Zakázka by měla vyžadovat, aby vás dodavatel informoval, pokud se tyto informace změní nebo pokud je jmenován nový subdodavatel. Podle směrnic o zadávání veřejných zakázek jsou tyto požadavky na informace povinné v případě veřejných zakázek na stavební práce a služby poskytované v zařízení pod přímým dohledem veřejného zadavatele ⁽¹⁴⁵⁾. V případě dalších zakázek, jako jsou zakázky na dodávky, jsou tyto požadavky dobrovolné ⁽¹⁴⁶⁾, pro účely společensky odpovědného ZVZ se však velmi doporučují. Bez základních informací o totožnosti a místě podnikání subdodavatelů může být velmi obtížné prosazovat dodržování sociálních doložek. Tyto požadavky na informace by se měly vztahovat i na subdodavatele subdodavatelů a další subjekty v celém dodavatelském řetězci.

Kromě informací o totožnosti subdodavatelů by vaše zakázka měla také zaručovat, že se na ně budou vztahovat základní sociální povinnosti stanovené ve směrnicích. To zahrnuje povinné a diskreční důvody pro vyloučení (včetně zákazu dětské práce a obchodování s lidmi, povinnosti platit daně a sociální zabezpečení, atd.) a povinnost dodržovat při plnění zakázky platné právní předpisy v oblasti práva životního prostředí a sociálního a pracovního práva, jak je uvedeno v „sociální a environmentální doložce“ ⁽¹⁴⁷⁾ (viz část 4.5). Jak je uvedeno v části 5.2, podmínky zakázky by měly vyžadovat trvalé dodržování všech povinných důvodů pro vyloučení a jakýchkoliv uplatněných diskrečních důvodů pro vyloučení. Měli byste požadovat po všech subdodavatelích, aby poskytli prohlášení o souladu a aby jej pravidelně aktualizovali.

Pokud to vnitrostátní právní předpisy umožňují, může být odpovědnost za porušení sociální a environmentální doložky společná (nebo společná a nerozdílná) mezi dodavatelem a subdodavatelem. Hlavní zakázka může rovněž stanovovat, že sociální doložky musí být zahrnuty do veškerých smluv o subdodávkách, ale hlavní dodavatel nese celkovou odpovědnost za zajištění dodržování závazků během celého procesu výroby či poskytování. Pamatujte, že „použitelné“ zákony a kolektivní smlouvy definované v sociální a environmentální doložce se budou lišit v závislosti na umístění

⁽¹⁴²⁾ Čl. 71 odst. 2 směrnice 2014/24/EU, čl. 88 odst. 2 směrnice 2014/25/EU a čl. 42 odst. 2 směrnice 2014/23/EU.

⁽¹⁴³⁾ Čl. 71 odst. 5 směrnice 2014/24/EU, čl. 88 odst. 5 směrnice 2014/25/EU a čl. 42 odst. 3 směrnice 2014/23/EU.

⁽¹⁴⁴⁾ Viz poznámka pod čarou č. 166.

⁽¹⁴⁵⁾ Čl. 71 odst. 5 směrnice 2014/24/EU, čl. 88 odst. 5 směrnice 2014/25/EU a čl. 42 odst. 3 směrnice 2014/23/EU.

⁽¹⁴⁶⁾ Pokud vnitrostátní právní předpisy nestanoví, že jsou povinné, jak uvádí čl. 71 odst. 5 směrnice 2014/24/EU a čl. 88 odst. 5 směrnice 2014/25/EU.

⁽¹⁴⁷⁾ Čl. 18 odst. 2 směrnice 2014/24/EU, čl. 36 odst. 2 směrnice 2014/25/EU a čl. 30 odst. 3 směrnice 2014/25/EU.

subdodavatele. Zákony, jež se použijí, je vhodné určit na základě informací, které máte o místě podnikání všech subdodavatelů.

Jedním z aspektů využití subdodavatelů, který má rovněž hospodářské a sociální důsledky, je včasná platba subdodavatelům ze strany hlavního dodavatele. Zpoždění plateb subdodavatelům může vyvolat nebezpečný dominový efekt, který ohrožuje odolnost celého dodavatelského řetězce, neboť zpoždění plateb se bude přenášet z jednoho dodavatele na druhého. Můžete přispět k předcházení těmto dopadům a podpořit včasné provádění plateb. Prostřednictvím smluvních ustanovení můžete například požadovat, aby hlavní dodavatel své včasné platby subdodavatelům ohlašoval, zejména jedná-li se o malé a střední podniky. Pokud dojde ke zpoždění plateb, měl by hlavní dodavatel prokázat, že zaplatil zákonné úrokové sazby. Směrnice 2014/24/EU a 2014/25/EU rovněž umožňují provádění přímých plateb subdodavatelům na jeho žádost ⁽¹⁴⁸⁾. Nezapomeňte, že v zadávací dokumentaci musíte uvést opatření pro tento způsob platby.

Osvědčené postupy

- Ved'te si rejstřík všech subdodavatelů a jejich subdodavatelů, kteří se podílejí na plnění vaší zakázky; hlavní dodavatel by měl být odpovědný za aktualizaci údajů v případě jakýkoliv změn.
- Od hlavního dodavatele vyžaduje, aby zajistil „průtok“ základních sociálních závazků do všech subdodávek, včetně povinných i diskrečních důvodů pro vyloučení a dodržování platných právních předpisů definovaných v sociální a environmentální doložce.
- Pokud subdodavatel poruší některé ze sociálních povinností, musí jej hlavní dodavatel nahradit.
- Zvažte, jak nejlépe uplatnit společnou nebo společnou a nerozdílnou odpovědnost za porušení sociálních povinností vyplývajících ze zakázky při současném dodržování požadavků vnitrostátního práva.

⁽¹⁴⁸⁾ Čl. 71 odst. 3 směrnice 2014/24/EU a čl. 88 odst. 3 směrnice 2014/25/EU.

Zadávání veřejných zakázek a lidská práva – Uplatňování náležitě péče subdodavateli ve Švédsku

Účel veřejné zakázky

Region Stockholm (formálně regionální rada Stockholm) zavádí environmentální a sociální kritéria do oblasti IKT od září 2010, kdy poprvé uzavřel smlouvu se společností Dell na dodávku stolních a přenosných počítačů pro své zaměstnance veřejné správy. V září 2014 podepsal tento region novou čtyřletou rámcovou smlouvu na počítače v hodnotě 156 milionů SEK (17 milionů EUR) s prodejcem Atea, který také poskytuje počítače společnosti Dell. Společnost Dell byla v této zakázce subdodavatelem.

Přístup

V listopadu 2013 vydala dánská nevládní organizace DanWatch zprávu o porušování pracovních práv a bezpečnostních opatření ve čtyřech čínských továrnách na elektroniku, které dodávají zboží řadě značek v oblasti elektroniky, včetně společnosti Dell. Zpráva předložila důkazy o závažném porušování pracovních práv a bezpečnosti, včetně: nadměrně dlouhé pracovní doby (až 74 hodin týdně), nucených přesčasů a mezd pod hranici místní minimální mzdy a nedostatečných podmínek pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Když se počátkem roku 2014 švédská síť regionálních rad pro sociální odpovědnost ve veřejných zakázkách o této zprávě dozvěděla, kontaktovala společnost Dell a zahájila dlouhodobý proces spolupráce, jehož cílem bylo zajistit, aby společnost plně využila svůj vliv a kapacity k nápravě porušování pracovních práv a k zabránění jeho opakování.

Výsledky

Za účelem posílení náležitě péče společnosti Atea a subdodavatele Dell s cílem zajistit dodržování kodexu pracovních norem regionální rady v dodavatelském řetězci souvisejícím s danou zakázkou přidal Stockholm následující čtyři podmínky dodržování závazků. Ty vyžadovaly, aby dodavatel, společnost Atea: zlepšil identifikaci rizik a jejich zmírnění, zvýšil transparentnost dodavatelského řetězce, zlepšil kvalitu sociálního auditu a vypracoval krátkodobý a dlouhodobý plán dodržování závazků. Švédské regionální rady významně přispěly k výkonu náležitě péče v oblasti lidských práv v globálních dodavatelských řetězcích a pomohly zvýšit schopnost jak hlavního dodavatele, prodejce vybavení IT, tak i globální počítačové značky řídit své dodavatelské řetězce odpovědně.

Získané poznatky

Právně závazná ustanovení o plnění zakázky jsou nezbytná k tomu, aby bylo možné udržovat dodavatele a subdodavatele odpovědné za nedodržování účinné náležitě péče v oblasti lidských práv. Účinnost ustanovení lze zvýšit dlouhodobým zapojením dodavatele a subdodavatele a spoluprací s dalšími veřejnými zadavateli za účelem posílení jejich vlivu. Zkušenosti regionu Stockholm ukazují, že prodejci a distributoři jsou schopni vykonávat efektivní náležitou péči, a veřejní zadavatelé by měli pracovat na svých vnitřních kapacitách k tomu, aby byli schopni činit dodavatele odpovědnými. Transparentnost je nezbytným krokem ke zlepšení náležitě péče v oblasti lidských práv a veřejní zadavatelé by se měli snažit nezávisle ověřovat dodržování lidských práv a pracovních práv, například spoluprací s pracovníky (v tomto případě prostřednictvím partnerství s nevládní organizací).

Zdroj: [Využití zadávání veřejných zakázek a náležitě péče v oblasti lidských práv za účelem dosažení dodržování pracovních práv v továrnách na elektroniku: Případová studie švédských zemských rad a společnosti Dell Computer Corporation.](#)

5.6 Řešení problémů

I ta nejlépe spravovaná zakázka může někdy během fáze plnění narazit na problémy. Pokud souvisejí s ustanoveními společensky odpovědného ZVZ, je vhodné mít k dispozici nějaké nástroje k řešení takových problémů. Přesná pravidla týkající se smluvních pokut a opravných prostředků se v jednotlivých jurisdikcích liší, platí však podobné základní zásady. Nejprve musí být možné upozornit dodavatele na problémy a dodavatel musí mít možnost ve stanoveném čase reagovat. Délka tohoto období se může lišit v závislosti na závažnosti problému – například zpráva o využívání nelegální práce při plnění zakázky může vyžadovat odpověď do jednoho nebo dvou dnů, zatímco problémy s online databází s místy podnikání subdodavatelů mohou trvat déle. Ačkoliv nemůžete předvídat všechny možné problémy, pokuste se zamyslet nad hlavními potenciálními scénáři a podle nich navrhnout ustanovení smlouvy.

Pokud problém není ve stanovené lhůtě vyřešen, bude třeba jej eskalovat – buď na vyšší úroveň vedení, ke správní radě řídící zakázku, nebo objektivní třetí straně, jako je mediátor. Nevyřešení problému na této úrovni může vést ke konkrétním sankcím, jako jsou finanční pokuty, zkrácení zakázky nebo dokonce její ukončení. Směrnice o zadávání veřejných zakázek vyžadují, aby veřejní zadavatelé měli možnost ukončit smlouvu na veřejnou zakázku, pokud vyjde najevo, že v okamžiku zadání veřejné zakázky se na dodavatele vztahoval některý z povinných důvodů pro vyloučení⁽¹⁴⁹⁾. Můžete považovat za vhodné rozšířit tuto možnost i na porušení jiných sociálních ustanovení a umožnit postoupení zakázky jinému kvalifikovanému uchazeči nebo umožnit, aby veřejný zadavatel „zakročil“ a subdodávky sám přímo spravoval⁽¹⁵⁰⁾. Taková ustanovení by vám neměla bránit ve využití dalších opravných prostředků, které nabízejí vnitrostátní právní předpisy.

Osvědčené postupy

- Zakázky by měly obsahovat několik nástrojů a postupů pro řešení problémů při provádění sociálních ustanovení.
- Měli byste zahrnout ustanovení, které vám umožní ukončit smlouvu na veřejnou zakázku, pokud se na dodavatele v době zadání zakázky vztahoval jeden z povinných důvodů pro vyloučení.

⁽¹⁴⁹⁾ Čl. 73 písm. b) směrnice 2014/24/EU, čl. 90 písm. b) směrnice 2014/25/EU a čl. 44 písm. b) směrnice 2014/23/EU.

⁽¹⁵⁰⁾ Postoupení zakázky jinému kvalifikovanému uchazeči nebo situace, kdy veřejný zadavatel zakročí a začne přímo spravovat subdodávky, představují změny smlouvy, na které se vztahují podmínky stanovené v pravidlech pro změny smluv na veřejné zakázky (čl. 72 odst. 1 písm. d) směrnice 2014/24/EU, čl. 89 odst. 1 písm. d) směrnice 2014/25/EU a čl. 43 odst. 1 písm. d) směrnice 2014/23/EU).

Nařízení zastupitelstva města Oslo proti dětské práci (Norsko)

Účel veřejné zakázky

Nařízení zastupitelstva města Oslo proti dětské práci¹ se používá pro omezený počet zakázek od roku 1996 a v roce 2005 byla jeho působnost rozšířena na všechny standardní zakázky. Tuto politiku vypracovalo zastupitelstvo města Oslo společně s oddělením pro korporátní zakázky. Zastupitelstvo města od té doby přijalo nové pokyny a smluvní ustanovení o společensky odpovědném ZVZ zejména s ohledem na lidská práva a dětskou práci, známé jako osloský model.

Přístup

Dodavatelé musí zaručit, že všechny dodávané produkty jsou vyráběny v souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte a Úmluvou MOP č. 138 o minimálním věku pro zaměstnávání dětí, jakož i dalšími základními úmluvami MOP.

Výsledky

Celostátní a místní orgány v producentských zemích jsou motivovány k aktivní roli v boji proti dětské práci prováděním nařízení městského zastupitelstva proti dětské práci. Porušení předpisů proti dětské práci, které vyjde najevo během smluvního období, bude považováno za závažné porušení smlouvy a může vést k ukončení smlouvy na veřejnou zakázku.

Získané poznatky

Městská správa vydala podle předchozích smluvních ujednání dvakrát varování před ukončením smlouvy. V prvním případě k tomu došlo po auditu třetí strany ve výrobním závodě na pracovní oděvy v Číně. Ve druhém případě bylo varování vydáno po auditu třetí strany v hlavním sídle bývalého dodavatele zdravotnického vybavení v Norsku. V obou případech však dodavatelé provedli nápravná opatření, která byla dobře zdokumentována a schválena správními orgány. Nikdy tedy nedošlo k tomu, že by smlouva na veřejnou zakázku musela být ukončena výlučně z důvodu porušení smluvních sociálních ujednání ve vztahu ke globálním dodavatelským řetězcům. Smluvní sociální ujednání nicméně umožňují městské správě ukončit smlouvu na veřejnou zakázku z důvodu porušení předpisů v oblasti dětské práce nebo jiných základních pracovních a lidských práv i v případě, kdy dodavatelé provedou nápravná opatření.

5.7 Ponaučení pro budoucí zakázky

Aby bylo společensky odpovědné ZVZ úspěšné, musí se veřejní zadavatelé učit ze svých vlastních zkušeností a ze zkušeností ostatních. Toho lze dosáhnout pouze tehdy, jsou-li výsledky společensky odpovědného ZVZ – včetně případů, kdy nastaly problémy – zdokumentovány a sdíleny. Tento průvodce obsahuje mnoho příkladů a každý z nich zahrnuje poznatky získané veřejným zadavatelem. Zvažte, jak můžete v rámci vaší organizace shromažďovat informace týkající se provádění opatření společensky odpovědného ZVZ a jak mohou být dále sdíleny. Mezi možnosti patří organizace akcí pro ostatní zadavatele a dodavatele, účast v národních nebo evropských sítích a projektech nebo publikace zpráv či případových studií. Můžete také požádat o zpětnou vazbu od uživatelů a sdružení uživatelů, abyste se dozvěděli více o tom, jak zakázka celkově uspokojila jejich potřeby a zda byla opatření přijatá k jejich ošetření dostatečná. Kromě toho, že pomáhají ostatním, propagují tyto

Audit dodavatelů úklidových služeb z hlediska dodržování sociálních kritérií v Katalánsku (Španělsko)

Účel veřejné zakázky

V roce 2018 zadala katalánská regionální vláda rámcovou dohodu ve výši 75 milionů EUR na úklidové služby všech budov, prostor a zařízení. Zadávací řízení zahrnovalo sociální a environmentální kritéria a doložky. Aby zlepšila přístup k zadávacímu řízení pro malé a střední podniky a sociální podniky, rozdělna katalánská regionální vláda zakázku na devět částí, přičemž jedna část zakázky byla vyhrazena pro zvláštní centra pro zaměstnanost a společnosti věnující se opětovnému začlenění, které se mohly ucházet i o ostatní části zakázky.

Přístup

Po rozsáhlém procesu zapojení tržních subjektů katalánská regionální vláda definovala řadu sociálních kritérií pro zadávací řízení, včetně aspektů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, opatření týkajících se genderové rovnosti, opatření ke sladění osobního a rodinného života s prací, postupu pro řešení incidentů a omezení nebezpečných látek v textiliích uniforem. Uchazeči byli vyzváni k předložení plánu monitorování, aby bylo zajištěno, že mohou splnit požadavky na udržitelnost.

Výsledky

Z 39 společností, se kterými byla uzavřena rámcová dohoda, byl u 16 společností (tj. všech společností s aktuálně platnými smlouvami) proveden audit týkající se dodržování sociálních kritérií. Auditorský tým složený z pracovníků Generálního ředitelství pro pracovní vztahy a kvalitu práce (Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny) analyzoval stanoviska a názory zaměstnanců, mzdy, pracovní smlouvy a rejstříky pracovní doby, aby ověřil naplňování kritérií. Bylo zjištěno několik případů nedodržení závazků a katalánská regionální vláda dokázala ve spolupráci s dodavatelem zlepšit sociální výkonnost služeb. Výsledky tohoto auditu spolu s dalším kolem tržních konzultací byly využity k utváření následného rámce pro období od ledna 2018 do ledna 2020.

Získané poznatky

Komplexní průzkum trhu a předběžné tržní konzultace by měly být prioritou. Pokud jsou zahrnuty sociální a environmentální doložky, je nutné předem upozornit dodavatele, aby se zajistilo, že budou proveditelné, a navrhnout plán monitorování spolu s personálními zdroji a ekonomickými prostředky pro jeho provedení. Kromě toho by do zakázky měly být zahrnuty příslušné pokuty za nedodržení závazků.

aktivity výsledky vašeho úsilí interně a budují porozumění tomu, co fungovalo a co ne. Pokud je to možné, měli byste do těchto činností aktivně zapojovat dodavatele, abyste projevíli uznání jeho podílu na realizaci společensky odpovědného ZVZ.

Hodnocení společensky odpovědného ZVZ, ať už formální nebo neformální, vytváří základ pro budoucí zakázky. Postupem času byste měli být schopni zvyšovat úroveň ambicí a měly by se dostavovat inspirativní výsledky.

Osvědčené postupy

- Dokumentujte výsledky společensky odpovědného ZVZ a využijte tyto informace k vytvoření základu pro postupné navyšování úrovně ambicí v rámci vaší organizace.
- Výsledky společensky odpovědného ZVZ mohou poskytovat cenné informace pro ostatní organizace, a to i v případě, že jste nedosáhli všech svých cílů. Sdílení vašeho přístupu a výsledků prostřednictvím akcí, případových studií a sociálních médií pomáhá budovat uznání společensky odpovědného ZVZ, jeho porozumění a využívání.